

EVALUAREA CADRULUI LEGAL PENTRU FILANTROPIE ÎN MOLDOVA

OCTOMBRIE 2024

European Center for
Not-for-Profit Law

ICNL
INTERNATIONAL CENTER
FOR NOT-FOR-PROFIT LAW

European Center for
Not-for-Profit Law

AUTORI:

Eszter Hartay, Centrul European pentru Drept Necomercial (ECNL)

Gulmira Kuzhukeyeva, Centrul Internațional pentru Drept Necomercial (ICNL)

Esther Meester, ECNL

Luben Panov, ECNL

COLABORATORI PRINCIPALI:

Natalia Bourjaily, ICNL

Precum și:

Natasha Hryekewicz, ICNL

Oxana Miron, consilier juridic independent

Mulțumiri speciale lui **Serghei Neicovcen** și **Lia Natalia Ciubarov**, de la Centrul CONTACT, pentru sprijinul oferit, implicarea principalilor factori și contribuțiile lor pe parcursul realizării Evaluării.

De asemenea, le suntem recunoscători tuturor celor care au participat la interviuri și grupuri de discuții și și-au împărtășit experiența și cunoștințele valoroase.

Conținutul Evaluării este responsabilitatea exclusivă a Centrului Internațional pentru Drept Necomercial (ECNL) și a Centrului Internațional pentru Drept Necomercial (ICNL).

ECNL și ICNL 2024 | Toate drepturile rezervate.

Cuprins

Acronime	4
1) Introducere.....	5
2) Prezentare generală: Politici publice legate de filantropie	7
3) Reglementarea activității filantropice.....	12
4) Activitate filantropică individuală.....	23
5) Activitate filantropică corporativă.....	26
6) Particularitățile metodelor specifice de strângere de fonduri	31
7) Mecanismul de desemnare procentuală	50
8) Concluzii și recomandări.....	58
 Anexa 1: Analiza comparativă a beneficiilor fiscale în cazul donațiilor și sponsorizărilor	 69

Acronime

CSB	Combaterea spălării banilor
CSB/CFT	Combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului
BE	Beneficiar efectiv
CCF Moldova	Copil Comunitate Familie
CFT	Combaterea finanțării terorismului
CE	Consiliul Europei
ECC	Echipamente de casă și de control
OSC	Organizație a societății civile
RSC	Responsabilitate socială corporativă
PDOSC	Programul de dezvoltare al organizațiilor societății civile
PAE	Parteneriatul Estic
CE	Comisia Europeană
ECNL	Centrul European pentru Drept Necomercial
UE	Uniunea Europeană
GAFI	Grupul de acțiune financiară
GIZ	Agenția germană pentru cooperare internațională
CRJM	Centrul de Resurse Juridice din Moldova
PdCA	Piețe de criptoactive
SB	Spălarea banilor
MONEYVAL	Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului
ERN	Evaluarea riscurilor la nivel național
ONC	Organizație necomercială
ONG	Organizație non-guvernamentală
ONP	Organizație nonprofit
ASP	Agenția Servicii Publice
SDSC	Strategia de Dezvoltare a Societății Civile
Sida	Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională
SPCSB	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor
FT	Finanțarea terorismului
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională
TVA	Taxa pe valoarea adăugată

1) Introducere

[Centrul European pentru Drept Necomercial](#) (ECNL) și [Centrul Internațional pentru Drept Necomercial](#) (ICNL) (în continuare: „echipa de evaluare”), în strânsă colaborare cu Centrul CONTACT¹, au efectuat o Evaluare a cadrului legal cu privire la activitatea filantropică („evaluare”) în Republica Moldova, care analizează cadrul legal actual referitor la activitatea filantropică individuală și cea corporativă, inclusiv mecanismul de desemnare procentuală.

Autorii Evaluării urmăresc să identifice deficiențele existente, provocările practice și bunele practici, precum și să propună recomandări specifice pentru reformarea legislației, cu scopul de a extinde filantropia și de a susține îmbunătățirea cadrului de reglementare care facilitează mobilizarea resurselor interne în Moldova. Deși evaluarea se concentrează pe cadrul legal al filantropiei în Moldova, inclusiv pe implementarea acestuia, sunt identificate și evidențiate și alte probleme legate de capacitatea organizațiilor societății civile (OSC) de a strânge fonduri. Recomandările din evaluare se bazează pe modele și practicile europene de succes legate de susținerea filantropiei. Contextul general în care își desfășoară activitatea organizațiile societății civile din Moldova este evaluat anual prin intermediul raportului CSO Meter. Prin urmare, echipa de evaluare se bazează pe raportul național CSO Meter Moldova pentru a obține o imagine de ansamblu cuprinzătoare asupra problemelor care afectează OSC-urile, incluzând și alte aspecte în afară de sustenabilitatea financiară.²

Termenul „OSC” este folosit pentru a defini „organizațiile sau organismele autonome benevole, înființate în vederea realizării scopurilor necomerciale pentru care a fost constituită.”³ În contextul evaluării, termenul „OSC” se referă la organizațiile care se încadrează în prevederile Legii moldovenești privind organizațiile necomerciale (ONC) (denumită în continuare – Legea ONC⁴): asociații obștești, fundații și instituții private⁵. Aceste forme juridice diferite vor fi tratate ulterior în Capitolul 3 „[Reglementarea activității filantropice](#).”

Evaluarea examinează aspectele filantropiei legate de sustenabilitatea financiară a organizațiilor societății civile și pune accent pe contribuțiile private destinate organizațiilor societății civile, mai exact donațiile de la persoane fizice și juridice, precum și resursele generate prin mecanismul de desemnare procentuală. Acoperă activitățile economice ale OSC-urilor numai în cazul în care acestea pot fi considerate activități de strângere de fonduri (de exemplu, vânzarea de bilete pentru evenimente de strângere de fonduri, vânzări mici de bunuri). Alte tipuri de activități economice, finanțarea de la stat și filantropia privată cu beneficii directe pentru stat și simpli cetățeni nu sunt vizate de evaluare.

Această evaluare va începe cu o prezentare generală a metodologiei utilizate în procesul de elaborare. Apoi, va aborda politicile publice legate de filantropie și va oferi o imagine de ansamblu a legislației și reglementărilor care afectează activitatea filantropică. Va detalia în continuare activitatea filantropică individuală și cea corporativă, particularitățile metodelor specifice de strângere de fonduri și mecanismul de desemnare procentuală. Fiecare capitol se va încheia cu o sinteză a provocărilor și oportunităților identificate. Pe baza acestor constatări, echipa de evaluare va propune recomandări pentru reformarea legislației în ultimul capitol.

¹ „Profilul,” Centrul CONTACT, la <https://contact.md/profilul/>.

² „Moldova,” CSO Meter, 2023, la <https://csometer.info/countries/moldova>.

³ Definiție utilizată în CSO Meter. A se vedea și „CSO Meter: Evaluarea mediului societății civile în țările Parteneriatului estic,” Versiune din octombrie 2021, la <https://csometer.info/sites/default/files/2022-07/CSO%20Meter%20Explanatory%20Note%20October%202021%20ENG.pdf>.

⁴ Legea nr. 86 a Republicii Moldova din 11 iunie 2020 cu privire la organizațiile necomerciale” (denumită în continuare „Legea ONC, nr. 86/2020”), Parlamentul Republicii Moldova, la https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122391&lang=ro.

⁵ În această Evaluare, termenii „OSC-uri” și „ONC-uri” sunt utilizați cu același înțeles și sunt interschimbabili.

ÎNTREBĂRI REFERITOARE LA CERCETARE

Principalele întrebări luate în considerare în timpul cercetării documentare au inclus:

- Care sunt obstacolele și bunele practici pentru OSC-uri privind filantropia?
- Care sunt obstacolele și bunele practici pentru persoanele fizice și juridice în sprijinul OSC-urilor?
- Care sunt obstacolele și posibilitățile pentru favorizarea dezvoltării mecanismului de desemnare procentuală?

METODOLOGIE

Utilizând instrumentul de cartografiere⁶ „Ghidul de monitorizare a mediului de reglementare a activității filantropice” al ECNL, echipa de evaluare a reușit să colecteze date prin intermediul cercetării documentare, solicitărilor de informații de la Serviciul Fiscal de Stat, interviurilor cu actorii-cheie și discuțiilor tip focus-grup, precum și prin intermediul a două întâlniri de validare.

Cercetarea documentară s-a concentrat pe revizuirea informațiilor din surse deschise privind cadrul legal referitor la activitatea filantropică, date legate de OSC-uri, precum și pe cercetările existente referitoare la filantropie și mecanismul de desemnare procentuală. Echipa de evaluare a folosit și informații furnizate de Centrul CONTACT și obținute de la Serviciul Fiscal de Stat. De asemenea, am colectat informații actualizate privind impozitele plătite și alte date financiare printr-o **solicitare de informații** adresată Serviciului Fiscal de Stat.

Echipa de evaluare a desfășurat 21 de **interviuri cu actori-cheie**, cu o listă de persoane elaborată împreună cu Centrul CONTACT. Printre persoanele intervievate s-au numărat și reprezentanți ai OSC-urilor care participă activ la activități de filantropie și mecanismul de desemnare procentuală, precum și funcționari guvernamentali, reprezentanți ai întreprinderilor și donatori străini. Funcționarii guvernamentali au inclus reprezentanți ai Cancelariei de Stat și ai Serviciului Fiscal de Stat. Întreprinderile selectate au inclus afaceri și bănci care oferă sprijin financiar, dar și de altă natură OSC-urilor sau care colaborează cu OSC-urile pe bază de parteneriat sau ca și clienți. Constatările cercetării documentare au servit drept sursă de informații pentru formularea întrebărilor pentru interviu. Echipa de evaluare a urmărit să organizeze interviuri cu persoane sau organizații calificate care să dețină cunoștințele și experiența practică necesare pentru a răspunde lacunelor identificate în cercetarea documentară. De asemenea, a desfășurat majoritatea interviurilor în timpul unei vizite la Chișinău, între 11-15 martie 2024, iar alte trei interviuri au fost realizate online.

Discuția de tip focus-grup, desfășurată pe 13 martie 2024, a reunit nouă reprezentanți ai opt OSC-uri implicate în activități de filantropie sau în mecanismul de desemnare procentuală. În timpul întâlnirii, participanții au discutat despre diverse metode de colectare de fonduri de la persoane fizice și juridice, precum și despre mecanismul de desemnare procentuală. Participanții și-au împărtășit experiențele legate de aceste metode (dacă au existat) și au menționat mai multe provocări și oportunități.

Obiectivele interviurilor și ale focus-grupului au fost:

- o mai bună înțelegere a situației filantropice în Moldova;
- verificarea informațiilor colectate prin intermediul cercetării documentare;
- colectarea informațiilor suplimentare pentru a completa datele obținute în urma cercetării documentare;
- identificarea oportunităților pentru îmbunătățirea cadrului legal referitor la activitatea filantropică; și
- identificarea practicilor suplimentare pozitive sau negative legate de filantropie.

După vizita în țară, echipa de evaluare a contactat câțiva intervievați pentru a obține informații

⁶ Cartografierea colectării de fonduri pentru OSC-uri: un ghid de monitorizare a mediului de reglementare a activității filantropice,” ECNL, octombrie 2022, la <https://ecnl.org/publications/mapping-fundraising-csos>.

suplimentare și pentru a verifica faptele.

Ulterior, echipa a prezentat constatările preliminare ale evaluării părților interesate în cadrul întâlnirilor desfășurate între 4 și 7 iunie 2024. În luna iunie, echipa de evaluare s-a întâlnit cu Cancelaria de Stat, ministrul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat, precum și cu Banca Națională. Centrul CONTACT și echipa de evaluare au coordonat organizarea a două **întâlniri de validare** mai mari: una pentru întreprinderile care se implică în activitățile de filantropie corporativă și una pentru OSC-uri și donatori, la care au participat și reprezentanți ai Cancelariei de Stat și ai Serviciului Fiscal de Stat. Întâlnirile au servit la:

- verificarea constatărilor cheie ale evaluării; și
- testarea viabilității recomandărilor și identificarea eventualelor recomandări lipsă, dacă este cazul.

Rezultatele acestor întâlniri au fost integrate în versiunea finală a evaluării.

2) Prezentare generală: Politici publice legate de filantropie

CONTEXT ȘI ANALIZĂ

O societate civilă puternică este esențială pentru o democrație funcțională și o societate incluzivă. Organizațiile societății civile joacă un rol esențial în promovarea dezvoltării durabile și protejarea drepturilor și libertăților. Ele oferă servicii, întăresc participarea civică și amplifică vocile comunităților marginalizate.

În Republica Moldova, sectorul asociativ este unul dinamic. Conform raportului regional CSO Meter din 2021, Moldova se situează pe locul doi între țările Parteneriatului Estic (PAE), după Georgia, în ceea ce privește numărul de OSC-uri, cu 44 de organizații înregistrate la 10.000 de locuitori⁷. Potrivit datelor din Registrul de stat al persoanelor juridice, la 1 aprilie 2024, în Moldova erau înregistrate 15.875 de OSC-uri⁸. Dar nu toate sunt active. De exemplu, la începutul anului 2020, doar 5.592 din cele 13.850 de organizații nonprofit (ONP) înregistrate erau active⁹. În 2022, 6.114 OSC-uri au depus declarația de impozit pe venit („formularul ONG17”)¹⁰.

Deși accesul la resurse este o condiție esențială pentru ca OSC-urile să își îndeplinească misiunea și să-și susțină activitatea, sustenabilitatea financiară reprezintă o provocare majoră pentru OSC-uri la nivel global. Același lucru este valabil și pentru Moldova. Indicele de sustenabilitate a OSC-urilor din 2022 a acordat OSC-urilor din Moldova un scor de viabilitate financiară de 4,2; o ușoară îmbunătățire față de 4,4 în 2018¹¹. Creșterea din 2022 este legată de influxul semnificativ de finanțare externă pentru sprijinirea refugiaților ucraineni în Moldova. Totuși, viabilitatea financiară în Moldova are cel mai slab scor dintre toate cele șapte domenii măsurate de Indicele de sustenabilitate al OSC-urilor¹².

OSC-urile din Moldova depind în mare măsură de granturi de la donatori internaționali¹³. În urma unui sondaj realizat de Centrul CONTACT (2023-2024), s-a constatat că de cele mai multe ori, OSC-urile din Moldova sunt finanțate din surse externe (67%), ceea ce constituie 72,7% din bugetele organizațiilor care depind de această sursă¹⁴. Principalii donatori internaționali ai acestora sunt Uniunea Europeană (UE) și Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), urmate de agențiile Națiunilor Unite (ONU), Agenția Germană pentru Cooperare Internațională (GIZ) și Agenția Suedeză pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională (Sida). În plus, OSC-urile din Moldova pot beneficia de sprijin financiar guvernamental prin granturi, subvenții și contracte de servicii.

Întărirea sustenabilității financiare a OSC-urilor a fost unul dintre obiectivele strategice ale mai multor politici de dezvoltare a societății civile din Moldova. Una dintre cele trei priorități ale

⁷ „CSO Meter: O busolă pentru un mediu favorabil și înfăptuirea OSC – Raport regional 2021, ECNL, Centrul Anticorupție Transparency International, MG Consulting LLC, Institutul pentru Societatea Civilă, Asociația Promo-LEX și UCIPR, 2022, disponibil la https://csometer.info/sites/default/files/2022-08/CSO%20Meter_%20Regional%20Report%202021.pdf.

⁸ Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale, pagina oficială a Agenției Servicii Publice, disponibil la <https://www.asp.gov.md/sites/default/files/date-deschise/date-statistice/2024/rsud/RSON.xlsx> (accesat pe 5 aprilie 2024).

⁹ Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL), „Republica Moldova: al 2-lea Raport de Evaluare Consolidat și Reevaluarea Conformității Tehnice,” Consiliul Europei (CE), mai 2024, disponibil la <https://rm.coe.int/moneyval-2024-4-md-5thround-2ndenhfur/1680b05e46>

¹⁰ Așa cum este indicat în răspunsul oficial al Serviciului Fiscal de Stat, nr. 26-17-08-152180 din 19 octombrie 2023.

¹¹ Scorurile sunt măsurate pe o scară de 7 puncte, 1 reprezentând scorul cel mai înalt. A se vedea „Indicele de sustenabilitate al Organizațiilor Societății Civile 2022: Europa Centrală și de Est și Eurasia,” USAID, FHI 360 și ICNL, noiembrie 2023, disponibil la <https://www.fhi360.org/wp-content/uploads/drupal/documents/csosi-europe-eurasia-2022-report.pdf>.

¹² Indicele de sustenabilitate al Organizațiilor Societății Civile expune progresele și regresele în șapte componente sau „dimensiuni” cheie ale sustenabilității societății civile: mediu legal, capacitate organizațională, viabilitate financiară, advocacy, furnizare de servicii, infrastructură sectorială și imagine publică.

¹³ *Id.*

¹⁴ „Ce cred moldovenii despre OSC-uri”: un sondaj cuprinzător despre OSC-uri, companii și populația generală, noiembrie 2023 – ianuarie 2024, Centrul CONTACT (denumit în continuare „Analiza percepției asupra OSC-urilor”). Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului „Sporirea rezilienței societății civile din Moldova” implementat de Centrul CONTACT cu sprijinul poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Strategiei Guvernului de la Chișinău de Dezvoltare a Societății Civile (SDSC) pentru 2012–2015 a fost „promovarea și întărirea sustenabilității financiare a societății civile”. Strategia prevedea mai multe obiective specifice pentru realizarea acestei priorități, trei dintre acestea fiind direct legate de filantropie și mecanismul de desemnare procentuală:

- Asigurarea dreptului de a direcționa o parte din impozitul pe venit (2%) al persoanelor fizice și juridice către organizațiile necomerciale (ONC) care dețin statutul de organizație de interes public.
- Eficientizarea deducerilor fiscale pentru donațiile efectuate de întreprinderi și extinderea deducerii fiscale pentru persoane fizice.
- Consolidarea relațiilor dintre întreprinderi și OSC-uri, în vederea facilitării finanțării private.

SDSC 2012–2015 a pus accent pe introducerea mecanismului de desemnare procentuală, oferind posibilitatea contribuabililor individuali să aleagă un OSC care să primească 2% din impozitele pe venit pe care le plătesc la stat.

Parlamentul a adoptat „Legea 2%” pe 18 iulie 2014, ulterior modificată în iulie 2016¹⁵. Această lege a introdus definiția și regulile de bază ale mecanismului de desemnare procentuală prin modificarea Codului fiscal, a Codului penal și a Legii privind asociațiile obștești. Cu toate acestea, mecanismul a început să fie pus în aplicare abia după ce Guvernul a adoptat Regulamentul privind mecanismul de desemnare procentuală în noiembrie 2016. Din ianuarie 2017, contribuabilii au putut desemna 2% din impozitul plătit pe venitul obținut în 2016.

Pentru a-i demonstra importanța, obiectivul privind „promovarea și întărirea sustenabilității financiare a societății civile” a rămas o prioritate strategică în Strategia de Dezvoltare a Societății Civile 2017–2020. Aceasta a inclus nevoia de a îmbunătăți mecanismul de deducere fiscală pentru donații, ceea ce a necesitat modificarea cadrului regulator privind sponsorizarea și filantropia, precum și ajustarea cadrului normativ referitor la deducerea donațiilor. Separat, dezvoltarea mecanismului de desemnare procentuală a rămas o prioritate în strategie – cu scopul de a îmbunătăți mecanismul pentru desemnarea a 2% din venitul persoanelor fizice, a asigura funcționarea acestuia și a-l promova prin organizarea unei campanii.

Pentru a implementa strategia în domeniul filantropiei, în 2022, au fost adoptate modificări la Legea cu privire la filantropie și sponsorizare.¹⁶ Vom prezenta mai multe detalii despre această lege în Capitolul 3 „**Reglementarea activității filantropice**.” Cu toate acestea, Moldova încă nu a finalizat revizuirea stimulentei fiscale pentru donatori și sponsori, care sunt oferite doar întreprinderilor, nu și persoanelor fizice.

Pe 1 noiembrie 2023, Guvernul a adoptat Programul de dezvoltare al organizațiilor societății civile 2024–2027 (PDOSC 2024–2027)¹⁷, la trei ani după expirarea documentului de politică anterior (Strategia de Dezvoltare a Societății Civile 2018–2020). Sustenabilitatea financiară a OSC-urilor rămâne o prioritate de bază; unul dintre cele trei obiective ale PDOSC 2024–2027 este „Asigurarea finanțării durabile pentru organizațiile societății civile, atât din surse publice, cât și din surse alternative.”¹⁸ Un obiectiv-cheie în cadrul programului este mecanismul de 2%. Programul urmărește:

- să crească cu cel puțin 15% anual sumele redirecționate către OSC-uri prin mecanismul de desemnare procentuală prin promovarea acestuia;
- să analizeze posibilitatea de a crește cota procentuală de la 2% la 3% și posibilitatea de a

¹⁵ Legea nr. 158/2014, Parlamentul Republicii Moldova.

¹⁶ „Moldova: Proiect de lege privind modificarea legislației cu privire la filantropie și sponsorizare votat în prima lectură,” CSO Meter, 30 mai 2022, la <https://csometer.info/updates/moldova-draft-law-amending-legislation-philanthropy-and-sponsorship-voted-first-reading>.

¹⁷ „Hotărârea Guvernului 845/2023 privind aprobarea Programului de dezvoltare al organizațiilor societății civile pentru perioada 2024–2027,” Guvernul Republicii Moldova, 1 noiembrie 2023, la https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/acte_normative_adoptate_in_sedinta_guvernului_din_01.11.2023.pdf.

¹⁸ „Moldova: Guvernul adoptă Programul de dezvoltare a OSC-urilor 2024–2027,” CSO Meter, 15 noiembrie 2023, la <https://csometer.info/updates/moldova-government-adopts-cso-development-programme-2024-2027>.

- utiliza mecanismul de desemnare procentuală pentru persoanele juridice;
- să îmbunătățească transparența utilizării surselor financiare din mecanismul de desemnare procentuală;
- să consolideze rolul Cancelariei de Stat în coordonarea dezvoltării mecanismului de desemnare procentuală.

Separat, PDOSC 2024–2027 își propune să sporească beneficiile pentru donațiile filantropice și sponsorizări și listează specific analiza oportunității de a crește treptat nivelul maxim permis pentru deducerea oricăror donații efectuate în perioada fiscală de către întreprinderi (în prezent 5% din venitul impozabil) ca una dintre activitățile planificate.

La fel ca politicile de stat, standardele/codurile de autoreglementare pot, și ele, să afecteze practicile filantropice. Consiliul Național al ONG-urilor din Moldova (o coaliție informală a diferitelor OSC-uri) a avut două tentative (în 2008 și în 2017–2018) de a adopta un Cod de Etică, ambele fără succes. În plus, organizațiile sectoriale, cum ar fi Forumul Societății Civile din Parteneriatul estic (EaP), au elaborat coduri interne de etică. Cea mai recentă inițiativă este proiectul de Cod de Etică și Conduită elaborat de Platforma pentru Dezvoltarea și Promovarea Filantropiei (denumită în continuare – Platforma). Această Platformă, înființată în 2019, constituie o coaliție informală de peste 40 de OSC-uri care include unele dintre cele mai mari organizații din domeniul de politici și advocacy din Moldova, precum și unele dintre cele mai mari organizații care se ocupă cu strângerea de fonduri de la corporații și persoane fizice. Proiectul de cod conține diferite principii, unele dintre ele axându-se pe buna guvernare a membrilor Platformei, în timp ce altele pe colectarea de fonduri. Printre principiile importante pentru colectarea de donații și desemnările procentuale se numără următoarele:

- organizațiile trebuie să publice rapoarte anuale de activitate, care să conțină informații financiare;
- fondurile obținute pe baza activităților filantropice și de sponsorizare ar trebui utilizate responsabil, prudent și eficient;
- în cazul campaniilor de strângere de fonduri, organizația semnatară asigură comunicarea publică, într-un loc vizibil, a informațiilor referitoare la numele campaniei, eveniment, scopul colectării, perioada de colectare și suma vizată;
- la sfârșitul campaniei de strângere de fonduri, organizația semnatară va pregăti și va publica un comunicat de presă în care va publica informațiile despre rezultatul colectării și, dacă este cazul, utilizarea fondurilor.

În plus, proiectul de Cod de Etică și Conduită al Platformei prevede înființarea unui Consiliu pentru Filantropie care să supravegheze punerea în aplicare a codului. Cu toate acestea, nu s-a ajuns la un consens asupra versiunii finale a Codului de Etică și, la momentul redactării acestei evaluări, codul nu a fost aprobat sau adoptat, iar Consiliul nu a fost înființat. Este, de asemenea, important de menționat că Platforma a purtat discuții cu băncile pentru a depăși provocările OSC-urilor în ceea ce privește accesul financiar, precum și pentru a pleda pe lângă Ministerul Finanțelor pentru o creștere a avantajelor fiscale pentru întreprinderile care oferă sponsorizare sau donații. Prin urmare, Platforma este un partener important cu care poate colabora guvernul.

PROVOCĂRILE ȘI OPORTUNITĂȚILE IDENTIFICATE

OPPORTUNITĂȚI:

- Adoptarea PDOSC 2024–2027 în noiembrie 2023¹⁹, în cadrul căruia sustenabilitatea financiară a OSC-urilor este o prioritate de bază, iar mecanismul de desemnare procentuală este una dintre ariile de interes, demonstrează deschiderea Guvernului de a întări OSC-urile.
- Programul prin care guvernul își propune să atragă fonduri din diaspora – „Programul Diaspora Acasă Reușește: „DAR 1+3”²⁰, condus de Cancelaria de

¹⁹ Id. Hotărârea Guvernului 845/2023.

²⁰ Biroul Relații cu Diaspora, „Diaspora Acasă Reușește: DAR 1+3,” Guvernul Republicii Moldova, actualizat în 2024, la <https://brd.gov.md/ro/content/diaspora-acasa-reuseste-dar-13>.

Stat, Biroul Relații cu Diaspora – invită comunitatea diasporei să contribuie la realizarea proiectelor de dezvoltare socio-economică la nivel local, împreună cu autoritățile publice locale printr-un mecanism de co-finanțare. Cea mai mare parte a finanțării provine din diaspora, care este – dacă o propunere de proiect este aprobată de Comitetul de evaluare și supraveghere – completată cu resurse din bugetul de stat. Strângerea de fonduri se face prin asociații de băștinași și asociații ale diasporei. 80 de proiecte finanțate de diaspora au fost implementate cu succes.

- Diverse instituții publice, cum ar fi Cancelaria de Stat, Banca Națională și Serviciul Fiscal de Stat, au exprimat interes și un sprijin semnificativ pentru evaluare.
- Existența Platformei pentru Promovarea și Dezvoltarea Filantropiei oferă o oportunitate substanțială pentru dialog cu Guvernul pe tema reglementărilor și politicilor care afectează filantropia și pentru promovarea autoreglementării sectorului.

PROVOCĂRI:

- Implementarea scăzută a politicii de stat pentru dezvoltarea societății civile este principala provocare. Guvernul a implementat mai puțin de 50% din măsurile prevăzute în Strategia 2017-2020.²¹ Guvernul nu a investit suficiente resurse în implementarea filantropiei și a mecanismului desemnării procentuale în strategiile anterioare de dezvoltare a societății civile.
- În ciuda existenței PDOSC, Guvernul nu dispune de o politică specifică, un plan holistic sau un angajament politic pentru a stimula și dezvolta filantropia. Măsurile luate au fost rezultatul unei presiuni din partea societății civile, iar când o astfel de măsură a devenit parte a politicii Guvernului (de exemplu, mecanismul de 2%), statul nu a investit suficiente resurse pentru a se asigura că acest mecanism devine complet operațional și utilizat pe scară largă.
- Autoritățile nu furnizează informații publice despre donațiile efectuate în Moldova (spre deosebire de cazul desemnărilor de 2%, pentru care autoritățile publică un raport anual).

²¹ Cancelaria de Stat, „RAPORT: privind implementarea Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile pentru 2018-2020,” Guvernul Republicii Moldova, 2021, la https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_strategie_dsc_2018-2020_iii_anexe.pdf.

3) Reglementarea activității filantropice

LEGEA PRIVIND ORGANIZAȚIILE NECOMERCIALE

În Moldova, Legea privind ONC-urile reglementează dreptul persoanelor fizice de a se asocia liber. Această lege recunoaște dreptul cetățenilor de a se asocia liber fără obligația de a se înregistra, precum și dreptul acestora de a înființa organizații formale. Legea prevede în mod explicit că nimeni nu poate fi obligat să înființeze o ONC, să devină membru al unei asociații obștești sau să fie sancționat pentru că a fondat, este sau nu este membru al unei ONC.²² ONC-urile sunt definite ca fiind entități juridice al căror scop principal este diferit de obținerea de venituri. Acestea pot fi înregistrate ca asociație obștească, fundație sau instituție privată (așa cum s-a menționat în introducere, ne referim la organizațiile reglementate de Legea privind ONC-urile ca fiind OSC-uri).

Asociația obștească: un OSC înființat voluntar de către fondatorii săi pentru scopuri necomerciale.

Fundația: un OSC fără membri, înființat de una sau mai multe persoane, cu active separate și distincte de cele ale fondatorilor, pentru atingerea scopurilor necomerciale stabilite în actul constitutiv.

Instituția privată: un OSC înființat de o singură persoană în scopuri necomerciale și finanțată parțial sau integral de acea persoană.

Alte legi prevăd și înființarea altor forme de asociații, cum ar fi grupuri de acțiune locală, syndicate, patronate și asociații de dezvoltare intercomunitară introduse în 2023. În total, în luna iulie 2024, în Moldova erau înregistrate 16.195 de OSC-uri, dintre care 11.957 (74%) erau asociații obștești, instituții private și fundații.²³

Procedura de înregistrare a asociațiilor obștești, fundațiilor și instituțiilor private durează până la cincisprezece zile.²⁴ Înregistrarea poate fi realizată prin depunerea fizică sau electronică a documentelor la Agenția Servicii Publice (ASP), autoritatea națională de înregistrare. Deși înregistrarea este gratuită pentru OSC-uri²⁵, pot exista taxe suplimentare, de exemplu, legate de verificarea și rezervarea denumirii dorite, în funcție de termenul dorit.²⁶ Pe lângă documentele necesare pentru înregistrarea OSC-ului ca entitate juridică, OSC-urile trebuie să depună o declarație privind beneficiarul efectiv (BE), conform legislației legate de combaterea spălării banilor (CSB) și combaterea finanțării terorismului (CFT) (denumite colectiv „CSB/CFT”).²⁷

STATUTUL DE UTILITATE PUBLICĂ

OSC-urile care au fost active mai mult de un an pot solicita statutul de utilitate publică.²⁸ Statutul de utilitate publică este acordat de o comisie de certificare, formată din nouă membri, dintre care trei sunt numiți de Parlament, trei de Președintele Republicii Moldova și trei de Guvern. Dintre cei trei

²² Art. 3(1), Legea privind ONC-urile nr. 86/2020.

²³ „Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale”, pagina oficială a Agenției Servicii Publice (ASP), disponibil la <https://www.asp.gov.md/sites/default/files/date-deschise/date-statistice/2024/rsud/RSON.xlsx> (accesat pe 30 iulie 2024).

²⁴ „CSO Meter 2023: Raport de Țară Moldova,” ECNL Stichting și Asociația Promo-LEX, 2023, la https://csometer.info/sites/default/files/2023-12/CSO%20Meter%20Moldova%20Country%20Report%202023%20EN_1.pdf.

²⁵ A se vedea „Înregistrarea organizației necomerciale, a filialei acesteia, precum și a filialei organizației necomerciale străine,” ASP, 2023, la <https://www.asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/211-2>.

Grupurile de acțiune locală (asociații ale autorităților publice locale, OSC-uri și întreprinderi), syndicatele și asociațiile consumatorilor de apă plătesc o taxă de 1149 MDL (aproximativ 60 EUR).

²⁶ Pe baza art. 13(4) și (5), Legea privind ONC-urile nr. 86/2020. Taxele pot fi găsite aici: <https://www.asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/22>

²⁷ Art. 14 din Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 308/2017 (denumită în continuare Legea CSB/CFT).

²⁸ Art. 22(1), Legea privind ONC-urile nr. 86/2020.

membri numiți de fiecare autoritate, cel puțin unul este specialist financiar, iar unul este reprezentant al unui OSC.²⁹ Statutul de utilitate publică este acordat pentru cinci ani, după care trebuie depusă o cerere de reconfirmare. Pentru solicitarea statutului, organizațiile trebuie să depună rapoarte de activitate (pentru un an în cazul primei cereri și pentru trei ani în cazul reconfirmării), rapoarte financiare și informații despre sursele de finanțare (ultimele la nivel de categorie de finanțare, nu de donator individual). Comisia trebuie să ia o decizie în termen de o lună de la depunerea cererii complete.

În prezent, există stimulente minime și beneficii limitate pentru organizațiile care au statut de utilitate publică, ceea ce explică de ce acest statut nu este atât de popular printre OSC-uri. Singurul beneficiu disponibil exclusiv pentru organizațiile cu statut de utilitate publică este accesul la proprietăți publice gratuit sau în condiții preferențiale.³⁰ De asemenea, deși Legea privind ONC-urile prevede că ar putea fi acordate beneficii fiscale (cum ar fi scutiri de taxe și taxe reduse)³¹, astfel de beneficii nu au fost instituite.

DREPTUL DE A SOLICITA, PRIMI ȘI UTILIZA RESURSE FINANCIARE ȘI ÎN NATURĂ

Legea privind ONC-urile stipulează că OSC-urile sunt libere și au dreptul să solicite, să primească și să utilizeze mijloace financiare și materiale, din țară sau din străinătate, pentru a-și atinge scopurile statutare.³² Aceste mijloace pot proveni din diverse surse, inclusiv de la donatori internaționali, stat, persoane juridice și persoane fizice. Așa cum s-a menționat în introducere, veniturile multor OSC-uri provin în mare măsură de la donatorii internaționali. Dreptul de a primi sprijin financiar de la organizații străine și internaționale, cetățeni străini și apatrizi este consolidat în Legea cu privire la filantropie și sponsorizare³³, despre care vom discuta în continuare. Și statul oferă sprijin financiar și în natură OSC-urilor.³⁴ Sprijinul financiar poate fi oferit de stat prin finanțare nerambursabilă (granturi)³⁵, contractarea de lucrări și servicii (inclusiv prin ordin social³⁶), sau prin finanțare cu scop special (subvenții, de exemplu, legate de crearea de locuri de muncă). Acest sprijin poate fi acordat în urma unui concurs public.³⁷ Totuși, în această evaluare, autorii se axează pe veniturile din partea persoanelor fizice și companiilor, precum și pe veniturile prin mecanismul de desemnare procentuală, detaliat în Capitolul 7 „**Mecanismul de desemnare procentuală.**”

LEGEA CU PRIVIRE LA FILANTROPIE ȘI SPONSORIZARE

Filantropia în Moldova este reglementată prin Legea cu privire la filantropie și sponsorizare, adoptată în 2002.³⁸ Legea urmărește să promoveze activitățile filantropice și de sponsorizare, să ofere cadrul de reglementare necesar și să îmbunătățească transparența acestor activități.³⁹ O modificare a legii introdusă în 2022 a oferit mai multă claritate în ceea ce privește definițiile și statutul juridic al activităților de filantropie și sponsorizare, eliminând în același timp categoria organizațiilor filantropice, deoarece nu existau reglementări care să ofere detalii suplimentare despre acest tip de entități juridice și despre modalitatea lor de înregistrare; prin urmare, astfel de organizații nu au fost formate. Mai mult, prin această modificare a fost eliminată stipularea conform căreia maximum

²⁹ Art. 24, Legea cu privire la ONC nr. 86/2020.

³⁰ *Ibid.* Art. 23(1), Legea cu privire la ONC nr. 86/2020.

³¹ Art. 6(9) g), Codul fiscal nr. 1163/1997.

³² Art. 3(3), Legea cu privire la ONC nr. 86/2020.

³³ Art. 25(4) din Legea nr. 1420-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la filantropie și sponsorizare (denumită în continuare – Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002).

³⁴ Art. 5(4), Legea privind ONC-urile nr. 86/2020.

³⁵ Finanțarea nerambursabilă este definită ca fiind suportul financiar acordat de stat ONG-urilor pentru implementarea proiectelor în conformitate cu prioritățile de dezvoltare stabilite pentru fiecare domeniu, care este prevăzut în bugetul de stat și în bugetele unităților administrativ-teritoriale. A se vedea Hotărârea Guvernului 656/2022.

³⁶ „Ordinul social” este o formă de programe sociale organizate de autoritățile publice pentru a răspunde anumitor nevoi sociale ale comunității. Scopul este de a finanța și contracta lucrări și servicii de utilitate publică care nu sunt acoperite integral de alte sectoare (public sau privat). Se desfășoară conform legislației privind achizițiile publice, la care pot participa doar entități necomerciale. A se vedea art. 5(8), Legea cu privire la ONC nr. 86/2020

³⁷ Art. 5(6) și (7), Legea cu privire la ONC nr. 86/2020.

³⁸ Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

³⁹ Art. 1(2), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

20% din donații pot fi utilizate pentru cheltuieli administrative.

DONAȚIA, DONAȚIA FILANTROPICĂ ȘI SPONSORIZAREA

Conform Legii cu privire la filantropie și sponsorizare, o „donație filantropică” este diferită de conceptul general de „donație”, care este reglementat de Codul civil. Definițiile legale ale donațiilor (cadouri), donațiilor filantropice și sponsorizărilor sunt următoarele:

Donație: un acord prin care o parte (donatorul) se angajează să crească activele celeilalte părți (beneficiarul) gratuit din propriile active.⁴⁰

Donație filantropică: transferul voluntar, imparțial, dezinteresat și necondiționat al dreptului de proprietate sau al dreptului de a poseda, utiliza și dispune de bunuri, precum și prestarea sau furnizarea dezinteresată (gratuită sau în condiții favorabile) de lucrări sau servicii de către o persoană fizică sau juridică în scopurile prevăzute în art. 2 al Legii cu privire la filantropie și sponsorizare.⁴¹

Sponsorizare: transferul dreptului de proprietate asupra unei sume de bani sau altor bunuri în temeiul unui act juridic prin care părțile convin să sprijine activitățile nonprofit desfășurate de una dintre părți, denumită beneficiarul sponsorizării, în schimbul unor beneficii convenite de părți.⁴²

Astfel, Legea cu privire la filantropie și sponsorizare face diferența dintre o „donație filantropică” și o „donație” obișnuită în modul următorul:

- Legea cu privire la filantropie și sponsorizare enumeră scopurile pentru care poate fi utilizată o donație filantropică, care nu sunt definite prin lege pentru donațiile obișnuite.⁴³ Lista include, de exemplu, promovarea științei, culturii, artei, sportului, sănătății, educației, reducerea sărăciei, democrația și drepturile omului, consolidarea societății civile și păstrarea patrimoniului cultural.
- În timp ce donațiile obișnuite pot fi făcute către orice persoană fizică sau juridică, Legea cu privire la filantropie și sponsorizare enumeră entitățile juridice care pot beneficia de donații filantropice. Acestea sunt OSC-uri, instituții publice (sănătate, securitate socială, educaționale), autorități publice locale de nivelul întâi și al doilea, întreprinderi sociale, întreprinderi sociale integrative și „culte religioase.”
- În plus, așa cum va fi detaliat în secțiunile următoare, Codul fiscal prevede că întreprinderile care fac donații filantropice către OSC-uri (sau se implică în sponsorizări) pot deduce aceste donații din venitul lor impozabil, până la maximum 5% din venitul impozabil⁴⁴, ceea ce nu este valabil pentru donațiile obișnuite, de exemplu, către persoane fizice.

La art. 2(2), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare indică faptul că donațiile filantropice nu pot fi utilizate pentru a acoperi „costuri de întreținere,” ceea ce ar putea fi interpretat ca o interdicție de a utiliza astfel de donații pentru cheltuieli administrative. Cu toate acestea, în același timp, art. 20(3) stipulează în mod explicit că o organizație care primește o donație filantropică o poate utiliza pentru a-și desfășura activitățile și pentru a acoperi cheltuielile administrative. Mai mult, în timpul revizuirii legii, limita de 20% pentru cheltuielile administrative a fost eliminată în mod intenționat, deoarece practica a arătat că OSC-urile nu întâmpină dificultăți legale dacă utilizează astfel de fonduri pentru a acoperi cheltuielile administrative.

Diferențele esențiale dintre o „donație filantropică” și „sponsorizare” sunt următoarele:

- Un sponsor beneficiază de anumite avantaje, care sunt convenite între părți, în schimbul

⁴⁰ Art. 1198, Codul civil, nr. 1107/2002.

⁴¹ Art. 1-1(1), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr.1420/2002.

⁴² *Id.*

⁴³ *Ibid.* Art. 2(1) și (2), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁴⁴ Art. 36(1) și (2), Codul fiscal nr. 1163/1997.

- contribuției, în timp ce un donator nu trebuie să obțină beneficii din donații;
- Legea stipulează că este necesar un contract pentru sponsorizare, în timp ce în cazul unei donații filantropice nu este necesar. Cu toate acestea, un contract de donație trebuie să fie încheiat pentru ca un donator corporativ să poată beneficia de stimulentele fiscale pentru donații filantropice, care va fi tratat în Capitolul 5 „**Activitate filantropică corporativă**”; și
- Beneficiarii sponsorizării sunt obligați să utilizeze resursele primite în scopurile și în condițiile stabilite de sponsor în acordul de sponsorizare⁴⁵, în timp ce beneficiarii donațiilor filantropice pot folosi resursele la propria lor discreție, în limitele stabilite de Legea cu privire la filantropie și sponsorizare, cu excepția cazului în care părțile încheie un acord cu privire la utilizarea donației.

Avantajele de care beneficiază un sponsor sunt adesea legate de vizibilitate și comunicare publică. În acest caz, beneficiul este similar cu publicitatea, care este definită de Legea privind publicitatea drept „informație difuzată în orice mod și utilizând orice mijloace, adresată unui număr nedeterminat de persoane, în vederea generării și/sau susținerii interesului public față de un obiect al publicității.”⁴⁶ Cu toate acestea, spre deosebire de publicitate, în cazul sponsorizării, activitățile de comunicare fac parte din beneficiile de care se bucură sponsorul și nu constituie obiectivul principal al acordului. Mai mult, venitul din publicitate este impozitat, iar venitul generat de OSC-uri în cadrul unui contract de sponsorizare este scutit de taxe, așa cum va fi discutat în secțiunea „Tratamentul fiscal al donațiilor și sponsorizării” din Capitolul 5 „**Activitate filantropică corporativă**”.

Entitățile juridice care beneficiază de sponsorizare pot beneficia și de donații filantropice. Cu toate acestea, donațiile către partide politice și alte organizații socio-politice nu sunt recunoscute ca fiind activități filantropice și de sponsorizare conform legii⁴⁷, iar participanții la activitățile de filantropie și sponsorizare nu pot susține și promova partide politice, politicieni, candidați la alegeri și simboluri ale partidelor politice.⁴⁸

CERINȚE FAȚĂ DE ACTIVITĂȚILE DE COLECTARE DE FONDURI

Legea cu privire la filantropie și sponsorizare prevede în mod explicit că persoanele fizice și juridice au dreptul să desfășoare activități filantropice și de sponsorizare fără restricții și la libera lor alegere.⁴⁹ OSC-urile nu au nevoie de aprobări prealabile pentru a desfășura orice activitate publică de strângere de fonduri. Cu toate acestea, unele activități de colectare de fonduri pot fi reglementate de alte legi și reglementări. Atunci când OSC-urile organizează un eveniment de strângere de fonduri, se aplică legile relevante care reglementează desfășurarea acestor evenimente.⁵⁰ În baza acestor legi, OSC-urile pot fi obligate să notifice în scris administrația publică locală despre evenimentul de colectare de fonduri.

RAPORTARE

OSC-urile au obligații de raportare în baza mai multor legi. Legea cu privire la ONG-uri prevede ca asociațiile obștești, fundațiile și instituțiile private să publice rapoarte anuale de activitate nu mai târziu de șase luni după încheierea anului pentru care au fost întocmite. Dacă organizația nu publică raportul anual de activitate, trebuie să îl pună la dispoziția oricărei persoane care îl solicită, inclusiv autorităților publice competente, în termen de cel mult o lună.⁵¹ Publicarea rapoartelor anuale este, de asemenea, o cerință pentru obținerea statutului de utilitate publică.⁵² Raportul anual de activitate

⁴⁵ Art. 20(2), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁴⁶ Legea cu privire la publicitate nr. 62/2022.

⁴⁷ Art. 1(3), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁴⁸ Art. 20(4), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁴⁹ Art. 5(1), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁵⁰ Acestea includ Legea nr. 26/2008 privind întrunirile și Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

În plus, la momentul publicării acestui raport, ministrul de interne lucra la un proiect de lege privind evenimentele publice, menit să reglementeze organizarea și desfășurarea evenimentelor publice de natură religioasă, slujbele divine, alte evenimente tradiționale, evenimente culturale și sportive și alte activități de divertisment.

⁵¹ Art. 7(3), Legea privind ONG-urile nr. 86/2020.

⁵² Art. 22(1) i), Legea cu privire la ONG nr. 86/2020.

trebuie să conțină informații despre activitățile desfășurate, veniturile (atât resurse financiare, cât și în natură), precum și alte informații relevante.⁵³

Obligația de raportare este consolidată în Legea cu privire la filantropie și sponsorizare, care prevede că beneficiarii donațiilor filantropice sau sponsorizărilor trebuie să asigure publicarea unui raport anual prin mijloacele prin care își fac cunoscute activitățile, cu excepția cazului în care filantropul sau sponsorul prevede altfel.⁵⁴ Legea garantează dreptul donatorilor de a primi informații relevante și prevede că donatorii au dreptul să exercite control asupra utilizării donațiilor și sponsorizărilor lor.⁵⁵

În plus, OSC-urile trebuie să depună rapoarte financiare și fiscale periodice (rapoartele fiscale sunt prezentate în secțiunea următoare). Controlul legitimității activităților filantropice și de sponsorizare este exercitat de Inspectoratul Control Financiar de Stat care determină dacă mijloacele financiare și materiale obținute ca urmare a donațiilor filantropice și prin sponsorizare au fost utilizate pentru implementarea scopurilor stabilite în Legea cu privire la filantropie și sponsorizare.⁵⁶

Echipa de evaluare nu a identificat cazuri în care inspectoratul să constate că OSC-urile nu au utilizat mijloacele în conformitate cu legea, cu excepția unui caz menționat în cadrul unei discuții de grup din 13 martie 2024, în care un inspector fiscal a etichetat veniturile dintr-un contract de sponsorizare ca pe venituri din publicitate și a impus achitarea impozitului venit.

IMPOZITAREA ACTIVITĂȚII FILANTROPICE

Toate OSC-urile sunt scutite de impozitul pe venit pentru veniturile care:

- Provin din activități (inclusiv activități economice) desfășurate în conformitate cu obiectivele prevăzute în statutul lor (sau alt document constitutiv); și
- Sunt utilizate pentru atingerea obiectivelor statutare ale OSC-urilor.⁵⁷

În plus, OSC-ul trebuie să îndeplinească următoarele criterii:

- Statutul (sau alt document constitutiv) are o interdicție de distribuire a fondurilor către fondatori, membri sau angajați, iar fondurile nu sunt utilizate în interesul unui fondator, membru al organizației sau al unui angajat (cu excepția cheltuielilor salariale).
- OSC-ul nu sprijină și nu finanțează partide politice, blocuri politice sau candidați la alegeri.⁵⁸

Deși Legea cu privire la ONG-uri prevede că organizațiile necomerciale au dreptul să desfășoare activități economice pentru a-și atinge obiectivele statutare,⁵⁹ Codul fiscal prevede că OSC-urile trebuie să definească activitatea economică în statut, regulament sau alt document constitutiv pentru ca veniturile provenite din aceste activități să nu fie supuse impozitului pe venit. În plus, astfel de activități economice trebuie să corespundă și să rezulte direct din obiectivele și scopurile OSC-ului stabilite în statut, regulament sau alt document constitutiv.⁶⁰

Unele activități tradiționale de strângere de fonduri se califică drept activități economice. Astfel de activități includ vânzarea caritabilă de bunuri sau servicii, organizarea de concerte caritabile cu bilete de intrare, licitații în scopuri caritabile, etc. Aceste activități ar fi scutite de impozitul pe venit dacă sunt prevăzute în statut. În timpul interviurilor, OSC-urile au indicat o lipsă de claritate în ceea ce

⁵³ Art. 7(3), Legea privind ONG-urile nr. 86/2020.

⁵⁴ Art. 24(2), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁵⁵ Art. 23(2), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁵⁶ Art. 23(1), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

⁵⁷ Art. 52(2), Codul fiscal nr. 1163/1997.

⁵⁸ Art. 52(2), Codul fiscal nr. 1163/1997.

⁵⁹ Art. 6(2), Legea cu privire la ONG nr. 86/2020.

⁶⁰ Art. 52(2) (a1), Codul fiscal 1163/1997.

privește cât de detaliate ar trebui să fie astfel de activități în statut. Răspunzând la întrebările echipei de evaluare, Serviciul Fiscal de Stat a indicat că vânzarea de bunuri și bilete ar trebui menționată ca „retail” în statutul unei OSC; nu este necesar să fie detaliat fiecare bun care va fi vândut. Cu toate acestea, Serviciul Fiscal de Stat nu a oferit o interpretare oficială a prevederii respective.

OSC-urile trebuie să depună următoarele declarații fiscale:

- Declarația de impozit pe venit („formularul ONG17”), aprobată prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 08/2018. Formularul ONG17 se depune anual, înainte de termenul limită – 25 martie. Printre alte venituri, include și veniturile obținute prin mecanismul de desemnare procentuală;
- Raportul privind reținerea impozitului pe venit, primele de asigurare obligatorie de asistență medicală și contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii calculate („formularul IPC”), aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 94/2020. Formularul IPC se depune lunar, până la data de 25 a lunii următoare celei în care au avut loc plățile;
- Nota informativă privind salariul și alte plăți efectuate de angajator angajaților, precum și plățile efectuate către rezidenți fiscali din surse de venit altele decât salariul și impozitul pe venit reținut din aceste plăți („formularul IALS”), aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 95/2020. Formularul IALS se depune anual, înainte de termenul limită – 25 ianuarie.
- Nota informativă privind impozitul reținut din surse de venit altele decât salariul plătit nerezidenților fiscali („formularul INR”), aprobată prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 140/2017. Formularul INR se depune anual, înainte de termenul limită – 25 ianuarie.
- Declarația de TVA („formularul VAT12”), aprobată prin Ordinul Șefului Inspectoratului Fiscal nr. 1164/2012, în cazul importului de servicii.

Donățiile efectuate de OSC-uri către persoane fizice sunt scutite de impozitul pe venit dacă sunt realizate în conformitate cu statutul acestor organizații.⁶¹ Evaluarea abordează stimulentele fiscale pentru donatorii individuali și corporativi în capitolele ulterioare privind activitatea filantropică individuală și corporativă.

PROTECȚIA DATELOR

Activitățile de colectare de fonduri sunt, de asemenea, afectate de legi și reglementări legate de protecția datelor, deoarece OSC-urile colectează și procesează date personale în timpul proceselor de strângere de fonduri. Dreptul la viață privată, personală și de familie, la domiciliu și corespondență este protejat de Constituția Republicii Moldova⁶², iar încălcarea acestui drept este incriminată în Codul penal.⁶³ Din dreptul la viață privată derivă și dreptul la protecția datelor, reglementat prin Legea privind protecția datelor cu caracter personal.⁶⁴ Această lege urmărește să asigure protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal.⁶⁵ Conform legii, datele personale reprezintă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă.⁶⁶ Datele personale pot fi colectate doar pentru scopuri specifice, explicite și legitime și trebuie să fie prelucrate corect și în conformitate cu legea.⁶⁷ Prelucrarea datelor cu caracter personal se realizează cu acordul persoanei vizate, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, de exemplu, pentru executarea unui contract la care persoana vizată este parte sau pentru îndeplinirea obligațiilor legale.⁶⁸ Consimțământul nu este necesar nici atunci când prelucrarea are loc în scopul interesului legitim urmărit de deținătorul datelor, cu condiția ca acest

⁶¹ Art. 20(l), Codul fiscal nr. 1163/1997.

⁶² Constituția Republicii Moldova, art. 28, Viața intimă, familială și privată; art. 29, Inviolabilitatea domiciliului; art. 30, Secretul corespondenței.

⁶³ Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002; art.177: Încălcarea dreptului la viață privată; art. 178: Încălcarea dreptului la secretul corespondenței; art. 260-1; Interceptarea ilegală a unei transmisiuni de date informatice.

⁶⁴ Legea nr. 133 a Republicii Moldova din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal (denumită în continuare „Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011”), la <https://datepersonale.md/legislation/national-legislation/legi/>.

⁶⁵ *Id.* Art. 1, Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011

⁶⁶ *Ibid.* Art. 3, Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011.

⁶⁷ *Ibid.* Art. 4, Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011.

⁶⁸ *Ibid.* Art. 5(1), Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011.

interes să nu încalce drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei vizate.⁶⁹

OSC-urile colectează date despre beneficiarii individuali și stochează date personale pentru a identifica și contacta susținători (potențiali) și pentru a procesa donațiile acestora. OSC-urile și intermediarii terți trebuie să asigure respectarea Legii privind protecția datelor cu caracter personal prin obținerea consimțământului explicit din partea susținătorilor, cu excepția cazurilor în care există o altă bază legală pentru prelucrarea datelor cu caracter personal. Această bază legală poate fi interesul lor legitim (de exemplu, pentru a trimite comunicări donatorilor existenți) sau executarea unui contract (de ex, expedierea actualizărilor administrative în legătură cu donațiile). OSC-urile trebuie să își informeze susținătorii referitor la utilizarea datelor lor personale și să le comunice drepturile legate de procesarea datelor. Dacă procesarea datelor cu caracter personal se face doar pe baza consimțământului, consimțământul trebuie să rămână valabil pe tot parcursul procesării. În cazul în care consimțământul este retras, OSC-urile nu mai pot procesa datele personale pe baza consimțământului. Datele personale pot fi utilizate doar în scopul pentru care au fost colectate. OSC-ul trebuie să obțină un nou consimțământ sau să stabilească o altă bază legală dacă scopul procesării datelor personale se schimbă. În plus, colectarea datelor trebuie să fie limitată doar la ceea ce este necesar: OSC-urile și terții nu pot colecta mai multe date decât sunt necesare pentru scopurile pentru care le colectează și le procesează.⁷⁰ De asemenea, datele trebuie să fie corecte și, dacă este necesar, actualizate și pot fi stocate doar pentru perioada de timp necesară.⁷¹

În iulie 2024, Parlamentul a adoptat o nouă Lege privind protecția datelor⁷², care urmărește să transpună Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD) al UE în cadrul legislativ. Această nouă lege întărește dreptul persoanelor vizate, de exemplu, prin furnizarea de detalii suplimentare privind dreptul de acces la date și informații și introducerea unui „drept de a fi uitat” mai clar, care se referă la ștergerea datelor personale. Noua lege a fost publicată în Monitorul Oficial pe 23 august 2024 și va intra în vigoare pe 23 august 2026.

REGULI PRIVIND COMBATEREA SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI

OSC-urile, donatorii și beneficiarii acestora, precum și intermediarii în activitățile filantropice, sunt afectați de reglementările menite să prevină și să combată spălarea banilor (SB) și finanțarea terorismului (FT). Cadrul legal pentru aceasta este prevăzut de Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (denumită în continuare – Legea pentru CSB/CFT)⁷³ și de numeroase reglementări adoptate de *Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor* (denumit în continuare SPCSB), Banca Națională a Moldovei, Centrul Național Anticorupție, Comisia Națională a Pieței Financiare și Comisia Națională a Valorilor Mobiliare. Legea pentru CSB/CFT a fost adoptată de guvernul Republicii Moldova pentru a se conforma standardelor internaționale, în special Directivei UE privind CSB/CFT⁷⁴ și standardelor adoptate de Grupul de Acțiune Financiară Internațională (GAFI) în februarie 2012. Scopul legii este de a „*institui măsuri de prevenire și de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, care să contribuie la asigurarea securității statului, având ca scop protejarea sistemului național financiar-bancar, financiar-nebanca și a liber-profesioniștilor, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, precum și ale statului.*”⁷⁵

Conform Legii pentru CSB/CFT, băncile, alți furnizori de servicii financiare și furnizorii de servicii de finanțare participativă au obligația de a aplica măsuri de diligență față de client în situații specifice definite de lege. Aceste situații includ: inițierea unei relații de afaceri; efectuarea de tranzacții în valoare de peste 20.000 MDL/ aproximativ 1.000 EUR (sau în valoare de peste 200.000 MDL/ aproximativ 10.000 EUR dacă tranzacția se desfășoară prin mai multe operațiuni legate între ele, de exemplu, mai multe rate de plată conform aceluiași contract); când există suspiciuni de SB sau FT;

⁶⁹ *Ibid.* Art. 5(5), Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011.

⁷⁰ *Ibid.* Art. 4(1) c), Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011.

⁷¹ *Ibid.* Art. 4(1) e) și art. 11, Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011.

⁷² Legea nr. 195 a Republicii Moldova din 25 iulie 2024 privind protecția datelor cu caracter personal, la <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactenormative/tabid/61/LegislativId/6965/language/ro-RO/Default.aspx>

⁷³ Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁷⁴ Directiva 2015/849.

⁷⁵ Art. 1, Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

și când există dubii în ceea ce privește verificarea datelor.⁷⁶

Măsurile de diligență care trebuie întreprinse sunt verificarea identității clientului, verificarea identității beneficiarului efectiv⁷⁷ al clientului, analiza scopului relației de afaceri și monitorizarea relației de afaceri, de exemplu, prin examinarea volumului, dimensiunii și destinației tranzacțiilor.⁷⁸

Pentru ONG-uri, Legea definește beneficiarul efectiv ca fiind persoana fizică/persoanele fizice care exercită controlul final asupra ONG-ului⁷⁹. Acest concept este dificil pentru ONG-uri: administratorul nu are „control final”, deoarece raportează consiliului de administrație al organizației. Din păcate, definiția „beneficiarului efectiv” propusă de un grup de reprezentanți ai ONG-urilor în 2023 nu a fost inclusă în legea pentru CSB/CFT⁸⁰.

Băncile și furnizorii de servicii financiare ar trebui să urmeze o abordare bazată pe risc atunci când aplică măsuri de precauție pentru clienți.⁸¹ Aceștia pot aplica măsuri de precauție simplificate pentru clienții cu un profil de risc scăzut, de exemplu, reducând frecvența actualizării datelor de identificare.⁸² Pentru clienții cu un profil de risc ridicat, aceștia ar trebui să aplice măsuri de precauție sporite proporționale cu riscul identificat, de exemplu, să obțină informații despre scopul activității sau tranzacției pregătite sau desfășurate.⁸³ Legea pentru CSB/CFT prevede o listă a factorilor care generează riscuri crescute și determină necesitatea aplicării unor măsuri de precauție sporite.

Acești factori includ:

- activități în care se folosesc în mod sistematic sume mari de numerar;
- situații în care structura de proprietate și control a unei entități juridice este neobișnuită sau excesiv de complexă, având în vedere natura activității;
- produse sau tranzacții care pot favoriza anonimatul;
- relații de afaceri sau tranzacții la distanță, fără măsuri de siguranță, cum ar fi semnăturile electronice;
- plăți primite de la terți necunoscuți sau neasociați;
- produse și practici comerciale noi, inclusiv noi mecanisme de distribuție și utilizare a tehnologiilor emergente pentru produsele noi sau existente, etc.

Pe baza acestor prevederi, băncile își dezvoltă propriile politici de evaluare a riscurilor⁸⁴.

Băncile și furnizorii de servicii financiare sunt obligați să notifice SPCSB în legătură cu următoarele⁸⁵:

- „bunuri, activități sau tranzacții suspecte de spălare de bani, infracțiuni subiacente și finanțare a terorismului, care sunt în curs de pregătire, încercare, desfășurare sau au fost deja efectuate;
- activitățile sau tranzacțiile clienților efectuate în numerar în valoare de cel puțin 200.000 de lei,

⁷⁶ Ibid. Art. 4(1) și 5(1), Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁷⁷ Ibid. Conform art. 3 din Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017, un client este o persoană fizică sau juridică care este în procesul stabilirii unei relații de afaceri sau deja a stabilit o relație de afaceri cu entitatea raportoare ori a beneficiat sau beneficiază de serviciile entității raportoare, sau efectuează alte tranzacții cu entitatea raportoare, pe bază regulată sau ad-hoc.

Conform art. 4 din Legea pentru CSB/CFT, entitățile raportoare sunt definite ca 16 categorii de persoane fizice și juridice (bănci, case de schimb valutar (cu excepția băncilor), companii de investiții, auditori, avocați etc.).

Conform art. 5-2 din Legea pentru CSB/CFT, „(1) Un beneficiar real este orice persoană fizică care în cele din urmă deține sau controlează un client și/sau o persoană fizică în numele căreia sau în interesul căreia o activitate sau o tranzacție este desfășurată direct sau indirect.”

⁷⁸ Ibid. Art. 5(2), Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁷⁹ Ibid. Art. 5²(3), Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁸⁰ „Moldova: Cine sunt beneficiarii efectivi ai organizațiilor necomerciale?” CSO Meter, 24 mai 2023, la <https://csometer.info/updates/moldova-who-are-beneficial-owners-non-commercial-organisations>.

⁸¹ Ibid. Art. 6, Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁸² Ibid. Art. 7, Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁸³ Ibid. Art. 8, Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁸⁴ Ibid. Art. 8(3), Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁸⁵ Ibid. Art. 11(1)-(3¹), Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

- realizate printr-o singură operațiune sau mai multe operațiuni legate între ele, într-o lună;
- tranzacțiile clienților efectuate printr-o operațiune în valoare de cel puțin 200.000 de lei și care nu intră sub incidența prevederilor alineatului;
- transferuri în numerar în valoare de cel puțin 40.000 de lei.”

„Ghidul pentru identificarea activităților și tranzacțiilor suspecte de finanțare a terorismului”, aprobat în 2018 prin Ordinul SPCSB, include o prevedere legată de OSC-uri, intitulată „**criteriile de identificare a activităților și tranzacțiilor suspecte asociate cu utilizarea necorespunzătoare a ONG-urilor.**”⁸⁶

Conform Ghidului, tranzacțiile și activitățile sunt suspecte atunci când:

- utilizarea fondurilor de către un OSC nu este în concordanță cu scopul declarat;
- conturile OSC-urilor sau fondurilor caritabile sunt folosite pentru a colecta și strânge fonduri pentru un număr mic de beneficiari străini, în special în zone cu risc ridicat;
- tranzacțiile financiare sunt realizate fără un scop economic clar sau fără o legătură clară între activitatea declarată a organizației și celelalte părți implicate în tranzacție; și
- activitățile caritabile sunt desfășurate în zone de conflict.⁸⁷

În Raportul de evaluare a măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului din Moldova⁸⁸, elaborat de Comitetul de experți (al Consiliului Europei) pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL), se spune că autoritățile moldovenești au realizat un studiu privind riscurile legate de utilizarea organizațiilor nonprofit (NPO) în finanțarea terorismului (TF) în perioada 2017–2020. Ca rezultat, autoritățile au identificat un set de indicatori de risc pentru FT care se aplică OSC-urilor și au concluzionat că, în Moldova, cele mai vulnerabile la FT sunt OSC-urile religioase. Cu toate acestea, nu au fost identificați indicatori concreți de FT asociați OSC-urilor. În prezent, nu se știe câte OSC-uri sunt clasificate de către autoritățile moldovenești ca fiind OSC-uri cu risc ridicat. În 2019, 100 din cele 11.000 de OSC-uri înregistrate erau considerate cu risc ridicat și monitorizate de Serviciul de Informații și Securitate.

Autoritățile moldovenești iau mai multe măsuri pentru a reduce riscul de SB și FT în Moldova, inclusiv în ceea ce privește OSC-urile. Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020–2025 are ca obiectiv specific 4.2 reducerea riscului de utilizare necorespunzătoare a OSC-urilor de către organizațiile teroriste.⁸⁹ Recomandările în cadrul acestui obiectiv includ: elaborarea de ghiduri pentru ONC-uri și furnizarea de instruiți privind riscurile, monitorizarea OSC-urilor pentru a asigura conformitatea cu măsurile de atenuare a riscurilor identificate și a obligațiilor fiscale; și elaborarea de ghiduri pentru entitățile raportoare în vederea monitorizării activității financiare a ONP-urilor.⁹⁰

Evaluarea riscurilor la nivel național (ERN) din 2020 a formulat mai multe recomandări legate de OSC-uri. Acestea includ: 1) limitarea utilizării numerarului în sectorul ONP-urilor; 2) promovarea unei abordări bazate pe risc și îmbunătățirea cadrului legal pentru sectorul ONP-urilor; 3) îmbunătățirea înregistrărilor privind activitățile financiare; 4) sporirea transparenței financiare a ONP-urilor și întărirea supravegherii acestora de către stat; 5) sporirea transparenței datelor privind beneficiarii efectivi ai ONP-urilor; și 6) promovarea unei culturi de securitate și îmbunătățirea

⁸⁶ Ordinul nr. 16 al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, "Ghiduri pentru identificarea activităților și tranzacțiilor suspecte de finanțare a terorismului", aprobate pe 8 iunie 2018.

⁸⁷ Factori similari care generează un risc crescut de spălare a banilor (SB) și finanțare a terorismului (FT) și care conduc la instituirea unor măsuri de diligență suplimentară pentru clienți sunt prevăzuți de Decizia Comisiei Naționale a Pieței Financiare „privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului” nr. 63/1 din 19.01.2023. Conform Deciziei nr. 63/1, banca „pe baza propriei evaluări, determină factorii care generează un risc crescut de spălare a banilor și finanțare a terorismului și care necesită aplicarea unor măsuri de precauție suplimentare în relația cu clienții, inclusiv:

11) tranzacția implică organizații nonprofit pentru care nu există un scop economic logic sau când nu există nicio legătură între activitățile declarate ale organizației și cealaltă parte implicată în tranzacție.”

⁸⁸ „Măsuri de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului – Republica Moldova: al 2-lea Raport de Evaluare Consolidat și Reevaluarea Conformității Tehnice,” MONEYVAL, mai 2024, disponibil la https://search.coe.int/human_rights_and_rule_of_law/?i=0900001680b05e46 (accesat pe 7 August 2024).

⁸⁹ Aprobată de Parlament, Decizia 239/2020.

⁹⁰ Art. 4, Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

implicării sectorului ONP-urilor în politicile de prevenire.

Mai multe dintre aceste recomandări au fost implementate: conform raportului MONEYVAL din 2024, Serviciul de Informații și Securitate a organizat 20 de instruirii/întâlniri pentru OSC-urile considerate a fi cu risc ridicat, legislatorul a clarificat conceptul de beneficiar efectiv pentru OSC-uri⁹¹, iar Serviciul Fiscal de Stat a furnizat un ghid privind regimul impozitului pe venit.⁹² Cu toate acestea, în raport se spune că „Autoritățile au informat echipa de evaluare că cele mai bune practici pentru abordarea riscului de FT și a vulnerabilităților pentru a proteja OSC-urile de abuzurile legate de FT au fost dezvoltate împreună cu un consorțiu de instituții private și experți independenți. Cu toate acestea, nu a fost furnizat niciun document.” În ansamblu, echipa de evaluare MONEYVAL a concluzionat că autoritățile moldovenești sunt „parțial conforme” cu Recomandarea nr. 8 a GAFI referitoare la OSC-uri. Această evaluare se bazează pe faptul că nu au fost furnizate informații despre acțiunile realizate pentru îmbunătățirea cadrului legal al OSC-urilor, deși era prevăzută o astfel de acțiune în Recomandările din ERN din 2020. De asemenea, nu au fost oferite detalii despre existența unor reguli pentru ONP-uri care să prevină SB/ FT și nici explicații care să justifice absența unor astfel de reguli.

Deși majoritatea OSC-urilor nu sunt considerate entități cu risc ridicat de către autoritățile moldovenești, în timpul interviurilor cu echipa de evaluare, mai multe OSC-uri au evidențiat provocări în relațiile lor cu băncile, ceea ce ar putea indica faptul că sunt clasificate ca și clienți cu risc ridicat. Cu toate acestea, echipa de evaluare nu a putut determina câte OSC-uri din țară sunt clasificate în prezent de către bănci ca fiind clienți cu risc ridicat. Un interviuat a menționat că toate OSC-urile care operează o platformă de finanțare participativă (crowdfunding), bazată pe donații, sunt clasificate ca fiind clienți cu risc ridicat. Vom detalia acest aspect în Capitolul 6 „Caracteristicile metodelor specifice de strângere de fonduri,” subsecțiunea 3.2. „**Platforme de finanțare participativă.**”

Una dintre problemele evidențiate de OSC-urile intervievate este procedura anuală de verificare a deținătorilor de conturi, realizată de bănci, chiar dacă la nivelul organizației nu există schimbări. Procedura de verificare a deținătorilor de conturi are la bază un formular-tip destinat entităților comerciale. Nu există chestionare adaptate structurii OSC-urilor. Astfel, OSC-urile sunt obligate să indice în acele formulare informații care nu sunt specifice sectorului necomercial (cum ar fi cifra de afaceri sau beneficiarul efectiv). În plus, băncile comerciale solicită documente precum procesele verbale ale adunărilor generale, lista fondatorilor și extrasul din registrul de stat eliberat de ASP (registrul național), impunând astfel costuri suplimentare pentru OSC-uri.

OSC-urile au subliniat alte provocări legate de primirea donațiilor internaționale sau de transferul de bani în străinătate, de exemplu, pentru a returna un sold unui donator străin după finalizarea unui proiect. În astfel de cazuri, OSC-urile sunt obligate să furnizeze documente justificative. Odată, OSC-ul nu a reușit să furnizeze documentele justificative, iar banii au fost astfel returnați donatorului străin. Alte OSC-uri raportează că au furnizat toate documentele justificative, însă banca a refuzat să efectueze tranzacția. De exemplu, un OSC din municipiul Cahul nu a putut primi o donație din Statele Unite, deoarece banca din Moldova a refuzat să accepte acest transfer. Mai mult, criteriile și factorii folosiți de bănci pentru a identifica tranzacțiile suspecte nu sunt adaptate pentru OSC-uri, în special pentru cele implicate în activități de finanțare participativă și alte tipuri de strângere de fonduri online. Aplicarea acestor criterii de către bănci, fără a înțelege specificul activităților OSC-urilor și fără a efectua o evaluare cuprinzătoare, riscă să încetinească procesul de primire a donațiilor de către OSC-urile moldovenești și poate influența negativ dezvoltarea filantropiei în Moldova.

PROVOCĂRILE ȘI OPORTUNITĂȚILE IDENTIFICATE

OPORTUNITĂȚI:

- Cadrul legislativ din Moldova este, în general, favorabil pentru OSC-uri și

⁹¹ Ibid. Art. 5²(3), Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

⁹² „Ghid privind regimul fiscal aferent veniturilor organizațiilor necomerciale,” Serviciul Fiscal de Stat, 2021, disponibil la <https://sfs.md/ro/document/ghid-privind-regimul-fiscal-aferent-veniturilor-organizatiilor-necomerciale> (accesat pe 7 august 2024).

filantropie. Acesta recunoaște și protejează dreptul la libertatea de asociere și dreptul OSC-urilor de a solicita, primi și utiliza mijloace financiare și materiale.

- Nu există cerințe specifice sau aprobări prealabile necesare pentru activitățile de strângere de fonduri (deși activitățile aferente pot fi reglementate de alte legi, cum ar fi Legea privind întrunirile).
- Veniturile OSC-urilor din donații sunt scutite de impozitul pe venit, dacă sunt întrunite anumite condiții.

PROVOCĂRI:

- Diversele reglementări fiscale și financiare nu sunt ușor de înțeles și de respectat de către OSC-uri și este dificil să angajezi contabili specializați.
 - Majoritatea contabililor au experiență în lucrul cu companiile, însă nu cunosc prevederile specifice pentru OSC-uri.
 - Există neclarități în rândul OSC-urilor cu privire la prevederea din Codul fiscal dacă activitatea economică ar trebui prevăzută în statut, regulament sau alt document constitutiv și dacă aceasta ar trebui să corespundă obiectivelor și scopurilor stabilite în statut, regulament sau alt document constitutiv și să rezulte direct din acestea⁹³, pentru ca veniturile să fie scutite de impozit.
 - Serviciul Fiscal de Stat⁹⁴ a confirmat că OSC-urile pot desfășura activități economice care nu contravin obiectivelor și scopurilor stabilite în statutul OSC-ului și că nu este necesar să se detalieze activitatea economică în statut. Cu toate acestea, informațiile nu sunt disponibile publicului. OSC-urilor le-ar putea prinde bine cunoașterea unei astfel de interpretări oficiale.
- Organizațiile societății civile nu au o implicare reală în evaluarea riscurilor din sectorul OSC, nici în dezvoltarea legislației CSB/CFT. Implicarea organizațiilor nonprofit este esențială pentru a asigura o abordare bazată pe risc și implementarea corectă a Recomandării nr. 8 a GAFI.⁹⁵
- OSC-urile sunt afectate de măsurile de reducere a riscului aplicate de bănci în legătură cu SB și FT. OSC-urile trebuie să parcurgă anual un proces de verificare a deținătorilor de conturi, care se bazează pe un formular-tip destinat entităților comerciale și să depună un număr mare de documente, ceea ce face ca acest proces să fie unul împovărător. Deși echipa de evaluare nu a putut determina dacă băncile consideră toate OSC-urile sau cel puțin câte OSC-uri sunt clienți cu risc ridicat, există indicii că cel puțin o parte din OSC-uri sunt incluse în această categorie.

⁹³ Art. 52(2) (a1), Codul fiscal nr. 1163/1997.

⁹⁴ Serviciul Fiscal de Stat a oferit clarificări pe 21 iunie 2024, ca răspuns la întrebările comunicate de Centrul CONTACT pe 13 iunie 2024.

⁹⁵ Conform notei explicative revizuite la Recomandarea nr. 8 a GAFI: „țările ar trebui să instituie programe de informare și educare, după caz, pentru a spori și aprofunda conștientizarea în rândul ONP-urilor, precum și a comunității de donatori,” și ar trebui să „colaboreze cu ONP-urile pentru a dezvolta și îmbunătăți cele mai bune practici pentru a aborda riscurile de finanțare a terorismului și astfel să le protejeze de abuzuri legate de finanțarea terorismului.”

4) Activitate filantropică individuală

ANALIZĂ

Generozitatea și actul de a dona fac parte integrantă din cultura moldovenească. Conform World Giving Index 2023, 67% dintre moldoveni au ajutat un străin în 2022, un procent mai mare decât media globală de 60%. Acest sprijin direct, de la persoană la persoană, este o practică obișnuită.

Trei studii recente au scos la iveală următoarele aspecte referitoare la donațiile către OSC-uri:

- World Giving Index 2023⁹⁶ a arătat că 22% dintre respondenții din Moldova au donat bani către un OSC în 2022. Deși acest procent este mai mic decât media globală de 34% în țările studiate, este mai mare decât în alte țări din regiune, inclusiv România (20%), Armenia (17%) și Georgia (7%).
- *Analiza percepției asupra OSC-urilor*⁹⁷ a constatat că 45,2% dintre respondenții individuali au raportat că au donat bani în ultimele 12 luni, iar 31,6% și-au oferit timpul lor. Printre cei care au făcut donații monetare, donațiile directe către o persoană aflată în nevoie au fost foarte frecvente (42,1% din totalul respondenților); 43,1% din totalul respondenților au utilizat diferite metode de donare către OSC-uri (inclusiv urne de donații, transferuri directe și platforme de finanțare participativă).
- Studiul *Cultura Donării în Moldova* a relevat că 57% din cei 1.719 respondenți, deci majoritatea, au făcut donații unui OSC de-a lungul timpului.⁹⁸

Echipa de evaluare a găsit numeroase exemple de inițiative ale OSC-urilor pentru a strânge fonduri de la cetățenii moldoveni, cum ar fi evenimente sportive, cine de gală, campanii digitale, crowdfunding și implicarea comunităților din diaspora. Cu toate acestea, impactul donațiilor către OSC-uri rămâne limitat: 76% dintre cei 52 de reprezentanți ai OSC-urilor care au participat la studiul *Cultura Donării* au indicat că donațiile private constituie mai puțin de 5% din veniturile lor totale.

Motivele sunt diverse. Atât *Cultura Donării*, cât și *Analiza percepției asupra OSC-urilor* evidențiază venitul scăzut al indivizilor ca fiind principalul factor care împiedică donațiile.⁹⁹ Cu un PIB pe cap de locuitor de 6.145 EUR în 2023¹⁰⁰, Moldova se numără printre cele mai sărace țări din Europa. Deși acesta este un factor important, datele și experiențele din alte țări cu venituri mici și medii arată că venitul scăzut nu se traduce neapărat într-un număr limitat de contribuții financiare sau în natură către OSC-uri. De exemplu, conform World Giving Index 2023, țara cu cele mai multe donații în scopuri de caritate este Myanmar, unde 83% dintre respondenți au indicat că au donat pentru o organizație caritabilă în 2022.

Al doilea motiv pentru donațiile private limitate, conform OSC-urilor din *Analiza percepției asupra OSC-urilor*, este lipsa de comunicare dintre OSC-uri și public. Acest lucru este confirmat de faptul că majoritatea OSC-urilor care au participat la analiză (56,7%) nu au organizat niciodată campanii de strângere de fonduri. 55,9% dintre respondenții din populația generală sunt de acord pe deplin sau într-o mare măsură cu afirmația că populația știe puțin despre activitățile OSC-urilor; alți 31,6% sunt de acord într-o mică măsură cu această afirmație. La fel, cel mai frecvent motiv invocat de oameni pentru neparticiparea la activitățile unei organizații este că nu i-au rugat să participe (41,2% dintre respondenții individuali).

⁹⁶ "World Giving Index 2023," Charities Aid Foundation (CAF), 2024, disponibil la <https://www.cafonline.org/insights/research/world-giving-index>.

⁹⁷ *Ibid.* Analiza percepției asupra OSC-urilor, Centrul CONTACT.

⁹⁸ *Cultura Donării în Moldova. Rezultatele unui studiu din două etape și recomandările pentru societatea civilă, iunie 2021 – octombrie 2021*, Keystone Moldova și FED Moldova, octombrie 2021 (denumit în continuare „Studiul despre *Cultura Donării*”). Informații suplimentare pot fi găsite la: <https://www.keystonemoldova.md/en/philanthropy-and-culture-of-giving-in-georgia-and-moldova/>.

⁹⁹ 74% dintre respondenții studiului despre *Cultura Donării* au menționat acest aspect, iar CSO l-au menționat de 30 de ori în studiul *Analiza percepției asupra CSO-urilor*. De asemenea, al doilea factor clasat a fost menționat de 12 ori.

¹⁰⁰ „PIB pe cap de locuitor (în USD, valoarea sa curentă) – Moldova,” Banca Mondială, 2024, la <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=MD>.

Vizibilitatea limitată a OSC-urilor, precum și lipsa de încredere publică, au fost, de asemenea, menționate în mai multe interviuri realizate de echipa de evaluare. Barometrul Opiniei Publice 2023 a indicat că doar 25,4% dintre moldoveni au încredere în OSC-uri.¹⁰¹ Așa cum s-a subliniat în Capitolul 2 „**Prezentare generală: Politici publice privind filantropia**”, nu există în prezent standarde de autoreglementare sau un mecanism de certificare care ar putea ajuta la consolidarea încrederii publice în OSC-uri. Deși Codul de Etică dezvoltat de Platforma pentru Dezvoltarea și Promovarea Filantropiei nu este implementat sau finalizat, este important ca OSC-urile înțeleg cum principiile etice pot sprijini activitatea lor.

OSC-urile recunosc, ele însele, că capacitatea lor de a mobiliza resurse financiare de la indivizi este una limitată. *Analiza percepției asupra OSC-urilor* a relevat că majoritatea OSC-urilor își evaluează capacitățile de diversificare a bugetului intern ca fiind „moderate” (36,7% dintre organizațiile participante) sau „(foarte) slabe” (23,3%); doar 21,9% dintre OSC-uri se autoevaluează ca „bune” sau „foarte bune”. Majoritatea organizațiilor din Moldova cu inițiative de strângere de fonduri care s-au soldat cu succes fac parte dintr-o structură internațională și, astfel, beneficiază de expertiza și cele mai bune practici ale altor țări europene. În timpul discuției de grup din 13 martie, organizațiile au identificat dificultăți în recrutarea de colectori de fonduri sau în identificarea unor persoane cu competențe și expertiză adecvată în strângerea de fonduri în Moldova.

Donatorii individuali nu beneficiază de deduceri fiscale legate de donațiile făcute către OSC-uri, inclusiv cele cu statut de utilitate publică. Cercetările arată că existența unor beneficii fiscale poate influența decizia oamenilor de a dona și poate afecta suma donată.¹⁰² În trecut, contribuabilii puteau deduce donațiile făcute în scopuri filantropice sau de sponsorizare din venitul impozabil pentru calcularea impozitului pe venit. Procentul maxim eligibil din venitul impozabil care putea fi dedus a variat de-a lungul anilor: de la 7% în perioada 1997–2002, la 10% în 2003–2014, la 2% în 2015. În 2016, când a fost introdus mecanismul de desemnare a unui procent din impozit, această prevedere a fost abrogată.

În Polonia, ambele beneficii sunt în vigoare: contribuabilii individuali pot desemna 1,5% din impozitul lor anual pe venit (acest procent a crescut în 2022 de la 1% la 1,5%) și pot deduce până la 6% din venitul impozabil pentru donațiile făcute către OSC-uri. Majoritatea țărilor europene prevăd un stimulent fiscal pentru donațiile individuale, cu procente aplicabile diferite. De exemplu, în Republica Cehă, donațiile sunt deductibile în proporție de până la 15% din venitul impozabil. Mai multe exemple pot fi găsite în [Anexa 1](#).

PROVOCĂRILE ȘI OPORTUNITĂȚILE IDENTIFICATE

OPORTUNITĂȚI:

- Se fac eforturi pentru a dezvolta și implementa standarde de autoreglementare care să întărească vizibilitatea și accesibilitatea OSC-urilor, precum și încrederea publicului în acestea.
- Legea privind publicitatea oferă posibilitatea difuzării „mesajelor de interes public”¹⁰³ gratuit de către posturile de televiziune; cu toate acestea, echipa de evaluare nu a identificat exemple concrete de utilizare a acestei oportunități. Mass-media poate fi un partener strategic important în informarea publicului despre activitățile OSC-urilor și influențarea opiniei publice în favoarea acestora.

PROVOCĂRI:

- Multe OSC-uri nu desfășoară campanii de informare direcționate către potențiali susținători din cauza lipsei de capacitate și a resurselor limitate pentru a investi în strângerea de fonduri și comunicare. Nu dispun de expertiza necesară pentru a atrage oamenii în activitățile lor sau pentru a colecta fonduri într-un mod

¹⁰¹ Barometrul Opiniei Publice, Institutul de Politici Publice, August 2023, la <https://ipp.md/wp-content/uploads/2023/09/>.

¹⁰² „STATELE DONATOARE,” CAF, mai 2016, la <https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/fwg4-donation-states>.

¹⁰³ Pe baza art. 17(2) b) și art. 13-17, Legea cu privire la publicitate nr. 62/2022. „Mesajele de interes public” sunt „publicitate care are ca obiect promovarea valorilor, ideilor și/ sau scopurilor de interes public sau comunitar, difuzată cu scopul de a crește conștientizarea, de a schimba atitudinile și comportamentele sociale, de a preveni și de a contracara viciile sociale” și pot fi difuzate de radiodifuzori fie contra cost, fie gratuit.

eficient.

- Posibilitatea ca contribuabilii să deducă donațiile filantropice din venitul lor impozabil a fost abrogată în 2016, când a fost introdus mecanismul de desemnare procentuală din impozit. Totuși, beneficiul fiscal după donație și mecanismul de desemnare procentuală nu sunt interschimbabile și ambele sunt esențiale pentru a facilita donarea și a susține sustenabilitatea financiară a OSC-urilor.
 - OSC-urile întâmpină dificultăți în colaborarea cu mass-media. Mass-media prezintă un interes limitat în a acoperi activitățile OSC-urilor fără o compensare financiară. În plus, OSC-urile nu știu cum să-și prezinte activitatea într-un mod atractiv pentru publicul larg, iar jurnaliștii nu înțeleg suficient activitatea OSC-urilor pentru a o promova eficient.
-

5) Activitate filantropică corporativă

ANALIZĂ

Echipa de evaluare a observat o atitudine pozitivă din partea mai multor companii pentru a contribui la cauze sociale și de mediu și a identificat diverse moduri prin care acestea colaborează între ele. Acestea includ donații financiare și în natură, sponsorizări și marketing legat de o cauză. Autorii detaliază mai jos aceste forme de contribuții.

Unele companii oferă oportunități angajaților sau clienților lor de a contribui la cauze sociale. De exemplu, Endava și-a invitat angajații să cumpere cadouri de Crăciun pentru copii, care au fost distribuite de OSC-ul Concordia, iar băncile MAIB și VictoriaBank le oferă clienților posibilitatea de a dona prin platformele lor de plată.

Cu toate acestea, la fel ca și în cazul filantropiei individuale, amploarea filantropiei corporative este limitată în comparație cu donațiile făcute de donatorii internaționali. Pentru mai mult de jumătate din ONG-urile care au participat la *Analiza percepției asupra OSC-urilor*, donațiile din partea companiilor private au reprezentat mai puțin de 25% din venitul total din 2022. *Analiza percepției asupra OSC-urilor* a mai arătat că doar 34,5% dintre companiile participante consideră că ar trebui să doneze către OSC-uri. De asemenea, în timpul interviurilor cu echipa de evaluare, unele OSC-uri au menționat cazuri în care companiile s-au arătat reticente în a coopera cu acestea. Atât OSC-urile, cât și companiile au subliniat resursele limitate ale companiilor drept principalul obstacol în calea filantropiei corporative, conform *Analizei percepției asupra OSC-urilor*.

Un alt factor inhibitor este legat de vizibilitatea și proactivitatea OSC-urilor. 27,5% dintre companiile participante au indicat că nu au fost niciodată abordate de un OSC pentru a le sprijini, ceea ce a fost clasificat drept al doilea cel mai important obstacol. OSC-urile, la rândul lor, recunosc că nu reușesc să comunice suficient și eficient cu sectorul privat, ceea ce reprezintă al treilea obstacol major. La un interviu, o companie a menționat că a primit mai multe propuneri de la OSC-uri pentru a sprijini evenimente sau campanii sociale în ultimul moment, deși bugetele pentru responsabilitatea socială corporativă (RSC) sunt alocate cu luni înainte. Este important ca OSC-urile să planifice din timp și să abordeze potențialii parteneri cu propuneri personalizate și convingătoare cu mult timp înainte.

În plus, atât OSC-urile, cât și companiile au indicat în *Analiza percepției asupra OSC-urilor* că lipsa clarității cu privire la cadrul legal al donațiilor, precum și procedurile legale complicate pentru realizarea acestora, împiedică donațiile sau sponsorizările corporative. Companiile și-au exprimat îngrijorările și față de implicațiile fiscale potențiale. Cadrul de reglementare al donațiilor va fi discutat în secțiunile următoare.

DONAȚII ȘI SPONSORIZĂRI

Conform Legii cu privire la filantropie și sponsorizare, companiile pot face donații către OSC-uri fie ca donație filantropică, fie în baza unui contract de sponsorizare, conform Capitolului 3 „[Reglementarea activității filantropice](#).” În timpul interviurilor, echipa de evaluare a constatat că majoritatea companiilor preferă un acord de sponsorizare, deși unele oferă și donații, pe lângă sponsorizări.

În timp ce un acord de sponsorizare poate aduce publicitate și vizibilitate pentru brandul companiei, unele OSC-uri au menționat că o astfel de colaborare poate fi dificilă. Departamentele de marketing și relații publice ale companiilor, al căror obiectiv principal este creșterea cotei de piață și a profitului, pot avea așteptări mari de la OSC-uri în ceea ce privește publicitatea. OSC-urile mai mici, cu timp și resurse limitate, pot întâmpina dificultăți în satisfacerea acestor așteptări. Mai mult decât atât, cele mai multe OSC-uri intervievate, în special cele care lucrează cu grupuri vulnerabile, precum copiii, sunt obligate din punct de vedere etic să protejeze intimitatea acestor grupuri, ceea ce înseamnă că nu pot genera conținutul vizual pe care compania ar dori să îl distribuie.

Vizibilitatea parteneriatului poate fi generată și prin publicitate gratuită. Conform Legii cu privire la

filantropie și sponsorizare, beneficiarii activităților filantropice și de sponsorizare, filantropii și sponsorii au dreptul să informeze publicul, prin intermediul mass-media, despre scopurile acestor activități, dacă acest lucru se face cu consimțământul celorlalți participanți.¹⁰⁴ Cu toate acestea, mai multe companii au menționat că, în practică, mass-media nu menționează numele companiilor, atunci când mediatizează evenimente legate de filantropia corporativă.

TRATAMENTUL FISCAL AL DONAȚIILOR ȘI SPONSORIZĂRILOR

Dacă companiile fac donații către persoane fizice, acestea din urmă trebuie să plătească impozit pe venitul obținut din donație. Doar donațiile făcute de OSC-uri către persoane fizice sunt scutite de impozitul pe venit pentru destinatari.¹⁰⁵ Companiile care fac donații filantropice către OSC-uri (dar nu direct către persoane fizice) sau se implică în sponsorizări pot deduce aceste donații din venitul lor impozabil în scopul impozitului pe profit, până la maxim 5% din venitul impozabil.¹⁰⁶ În plus, Serviciul Fiscal de Stat a confirmat că persoanele care desfășoară activități profesionale în sectorul justiției,¹⁰⁷ precum și persoanele care desfășoară activități profesionale în domeniul sănătății¹⁰⁸ au dreptul să deducă orice donații făcute de ei în perioada fiscală pentru scopuri filantropice sau de sponsorizare, dar nu mai mult de 5% din venitul impozabil.

Multe companii nu folosesc deducerea fiscală existentă sau nu pot beneficia de ea din mai multe motive:

- Regimul fiscal standard presupune o cotă de 12% din venitul impozabil. Pentru calculul veniturii impozabil, sunt deductibile mai multe costuri și amortizări. Acest lucru înseamnă că beneficiul fiscal este avantajos doar pentru companiile care au profit, ceea ce nu este valabil pentru toate.
- Companiile cu o cifră de afaceri anuală care nu depășește 1.200.000 MDL pot opta pentru *regimul fiscal simplificat*, în care impozitul pe venit este de 4% din veniturile totale (exceptând sursele de venit considerate neimpozabile). Acest regim nu permite deducerea cheltuielilor. Prin urmare, nu li se aplică deducerea fiscală pentru donații filantropice și sponsorizări.
- Companiile care fac parte din IT Park¹⁰⁹ sunt reglementate de un regim fiscal special. Aceste companii nu plătesc impozit pe venit, contribuții la asigurările de sănătate sau contribuții la asigurările sociale. În schimb, plătesc un impozit unic de 7% din cifra de afaceri lunar. Prin urmare, nu li se aplică beneficiul fiscal pentru donații filantropice și sponsorizări.

Pentru a fi eligibile pentru deducerea fiscală, companiile trebuie să dețină mai multe documente. Acestea includ o solicitare scrisă de sprijin din partea OSC-ului beneficiar, un contract de donație sau sponsorizare semnat și dovada plății.¹¹⁰ Deși pentru simplificarea acestui proces au fost întreprinse unele acțiuni (anterior, companiile aveau nevoie de o scrisoare de mulțumire care detalia sumele sau bunurile primite și modul în care au fost utilizate), întrunirea acestor cerințe constituie un proces administrativ împovăraător, de aici și numărul limitat de donații/sponsorizări oferite OSC-urilor.

În plus, OSC-urile și companiile nu au cunoștințe suficiente despre cerințele legale și fiscale privind donațiile/sponsorizările și beneficiile fiscale. Unele OSC-uri remarcă faptul că anumite oportunități

¹⁰⁴ Art. 24(1), Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002.

¹⁰⁵ Art. 20(1), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹⁰⁶ Art. 36(1) și (2), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹⁰⁷ În cadrul formelor de organizare a activității de avocat, avocat stagiar, notar public, executor judecătoresc, administrator autorizat, mediator, expert judiciar în cadrul biroului de expertiză judiciară.

¹⁰⁸ Desfășurarea profesiei de medic independent în una din formele de organizare a activității profesionale prevăzute de Legea privind ocrotirea sănătății nr. 411/1995.

¹⁰⁹ Conceptul IT Park a fost introdus de guvernul Moldovei în 2018 pentru a crea un mediu favorabil afacerilor pentru companiile de IT, stimulând astfel sectorul IT al țării și păstrând talentele. Conceptul oferă o serie de stimulente și avantaje, precum un model de impozitare simplificat și o "viză IT" specială pentru angajații străini. <https://mded.gov.md/en/domains/information-technology-and-digitisation/information-technology-it/moldova-it-park/>

¹¹⁰ Stipulările 63 și 66 (secțiunea 9), Hotărârea Guvernului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit nr. 693/2018.

de parteneriat nu se realizează din cauza neclarităților echipei contabile în legătură cu modul de procesare a donațiilor din punct de vedere administrativ. Nici inspectorii fiscali nu posedă aceste cunoștințe. O organizație a menționat că promovarea unei companii în temeiul unui acord de sponsorizare a fost tratată ca o reclamă, deci o activitate comercială, prin urmare, a fost impozitată.

Pe parcursul evaluării, actorii intervievați au menționat de mai multe ori că dacă ar exista beneficii fiscale mai mari și filantropia ar putea lua amploare. Rezultatele *Analizei percepției asupra OSC-urilor* sprijină ideea că stimulentele fiscale pot fi principalul motivator pentru donații.¹¹¹ OSC-urile consideră că un stimulent mai atractiv va încuraja companiile să (1) își mărească bugetele pentru RSC, inclusiv donațiile către OSC-uri, precum și să (2) dezvolte o strategie și să aloce resurse umane pentru a coordona activitățile filantropice.

De asemenea, mai multe companii au menționat că sunt reticente să facă donații până când venitul lor impozabil nu este cunoscut la închiderea anului. Acest lucru ar putea fi soluționat prin permiterea ca donațiile peste pragul eligibil pentru deducere să fie raportate pentru anii următori.

TRATAMENTUL FISCAL AL DONAȚIILOR ÎN NATURĂ

Echipa de evaluare a identificat mai multe exemple de donații în natură către OSC-uri, în special legate de donații de alimente și materiale medicale.

Companiile care fac donații în natură pot deduce costul acestora din venitul impozabil în aceleași condiții ca și donațiile în bani.¹¹² Cerințe administrative specifice pentru astfel de cazuri, în plus față de cerința unui contract scris și a unei solicitări scrise, se aplică atât donațiilor monetare, cât și celor în natură. În contractul de donație sau sponsorizare trebuie să se specifice valoarea fiecărui bun sau serviciu donat, precum și scopul donației sau destinația bunurilor. În cazul în care se donează imobile, contractul trebuie să fie autentificat la notar, iar compania trebuie să emită o factură fiscală.¹¹³ Valoarea bunurilor donate este determinată la valoarea neamortizată¹¹⁴ sau la valoarea de piață la momentul donației, în funcție de care este mai mare. Activele pentru care nu se calculează amortizarea în scopuri fiscale, cu excepția imobilelor pentru care se calculează amortizarea, se consideră donate la valoarea contabilă sau la valoarea de piață, în funcție de care este mai mare.¹¹⁵

În scopuri de TVA, donațiile în natură sunt considerate servicii impozabile conform Codului fiscal¹¹⁶, ceea ce înseamnă că firmele trebuie să plătească TVA pe valoarea bunurilor sau serviciilor donate (TVA colectat). Companiile au dreptul să deducă TVA-ul plătit pentru achiziționarea acestor bunuri sau echipamente necesare pentru furnizarea serviciilor (TVA deductibil), astfel costul TVA-ului asociat donației constituie diferența dintre TVA-ul deductibil și TVA-ul colectat. Suma impozabilă, valoarea asupra căreia se calculează TVA-ul colectat, este stabilită conform prevederilor Codului fiscal.¹¹⁷ Donațiile în natură sunt calculate la valoarea plătită de firmă pentru achiziționarea acestor bunuri sau servicii și la propriul cost de producție.¹¹⁸ Pentru activele care au fost sau sunt supuse amortizării, suma impozabilă este fie valoarea contabilă, fie valoarea de piață, în funcție de care este mai mare.¹¹⁹

Donația de produse alimentare este reglementată și de Legea privind prevenirea pierderii și risipei alimentare, adoptată în 2022.¹²⁰ Conform acestei legi, operatorii din sectorul alimentar pot dona OSC-

¹¹¹ *Ibid.* Analiza percepției asupra OSC-urilor, Centrul CONTACT.

¹¹² Stipulările 59 și 60, Hotărârea Guvernului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit nr. 693/2018.

¹¹³ *Ibid.* Stipularea 65, Hotărârea Guvernului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit nr. 693/2018.

¹¹⁴ Valoarea neamortizată în scopuri fiscale conform Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 704/2019.

¹¹⁵ Stipularea 64, Hotărârea Guvernului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit nr. 693/2018.

¹¹⁶ Art. 95(1) a) și art. 99(4), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹¹⁷ Art. 97-100, Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹¹⁸ *Ibid.* Art. 99(4), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹¹⁹ *Ibid.* Art. 97(5), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹²⁰ Art. 12(1), Legea Republicii Moldova privind prevenirea pierderii și risipei alimentare nr. 299/2022 din 3 noiembrie 2022.

urilor produse alimentare în ultima treime a termenului de valabilitate al acestora. În iunie 2024, parlamentul a aprobat o modificare a acestei legi, care extinde posibilitățile de a dona produse alimentare conform legii.¹²¹

Legea privind prevenirea pierderii și risipei alimentare prevede că operatorii economici beneficiază de deduceri și/ sau stimulente fiscale pentru donațiile făcute conform legii, conform prevederilor Codului fiscal.

Anterior, Codul fiscal nu prevedea astfel de beneficii, cu excepția deducerii generale disponibile pentru donațiile filantropice. Codul fiscal oferea doar următoarele beneficii legate de deșuri: bunurile care constituie deșuri sunt considerate o cheltuială deductibilă pentru calculul impozitului pe venit, până la o anumită limită¹²², și TVA-ul plătit la achiziționarea bunurilor care constituie deșuri poate fi dedus până la această limită.¹²³ Această limită poate fi stabilită de către companie, dar compania trebuie să demonstreze raționamentul din spatele calculului. În practică, din punct de vedere financiar, operatorii din industria alimentară au obținut mai multe beneficii din aruncarea produselor alimentare decât din donarea acestora. Din fericire, începând cu 1 ianuarie 2025, modificarea din 2024 la Legea privind prevenirea pierderii și risipei alimentare include și o modificare a Codului fiscal, care permite operatorilor economici din sectorul alimentar să beneficieze de aceleași stimulente fiscale și deduceri (pe baza limitelor anuale aprobate de managementul companiei) ca pentru reziduuri, deșuri și perisabilitatea naturală.

DONAȚIILE ÎN NATURĂ DIN STRĂINĂTATE (AJUTOR UMANITAR)

Unele OSC-uri primesc donații în natură din străinătate, de exemplu, materiale medicale. Aceste donații sunt reglementate de Legea privind ajutorul umanitar pentru Republica Moldova, care prevede o listă a organizațiilor care pot primi ajutor umanitar. Această listă include mișcări obștești, organizații pentru drepturile omului, de femei, pentru persoane cu dizabilități, de tineret și copii, fundații și organizații filantropice¹²⁴. Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil de reglementarea donațiilor în natură din străinătate și este împuternicit să emită autorizații. În funcție de natura lor, anumite bunuri pot necesita autorizații din partea altor autorități responsabile. De exemplu, o comisie specializată din cadrul Ministerului Sănătății emite autorizații pentru medicamente și materiale medicale.

Pentru a obține autorizația de la Ministerul Muncii și Protecției Sociale, o organizație trebuie să prezinte o serie de documente, inclusiv o factură (care să listeze bunurile și greutatea lor în kilograme), certificatele sau autorizațiile necesare din partea altor autorități și avizul agențiilor teritoriale de asistență socială, care sunt autorizate să aprobe planul de distribuire a ajutorului umanitar. Ulterior, după prezentarea tuturor documentelor, Ministerul emite avizul care acordă dreptul de a introduce donațiile în țară, în cantitatea și în greutatea calculate conform facturii prezentate. Emiterea de avize, concluzii și certificate pentru introducerea ajutorului umanitar în țară este gratuită.¹²⁵ La frontieră, bunurile sunt verificate pe baza documentelor justificative, după care acestea pot fi ridicate de către organizația beneficiară. În 2023, guvernul a adoptat o Procedură Standard de Operare¹²⁶ pentru primirea și vămuirea ajutorului internațional către Republica Moldova

¹²¹ Legea pentru modificarea unor acte normative (facilitarea donațiilor de alimente) nr. 148/2024. Începând cu 1 ianuarie 2025, operatorii din industria alimentară pot dona produse alimentare în orice moment: dacă produsele și-au pierdut aspectul comercial din cauza deteriorării ambalajului secundar; dacă produsele nu îndeplinesc specificațiile producătorului din cauza variațiilor de culoare, dimensiune sau formă; dacă eticheta produselor conține erori specifice de etichetare; sau dacă se anticipează existența unui surplus de alimente pentru un sezon festiv sau anumite sărbători.

¹²² Art. 24(13), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹²³ Art. 102(8), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹²⁴ Art. 14(b), Legea privind ajutorul umanitar pentru Republica Moldova nr. 1491/2002. Termenul „organizație filantropică” a fost folosit anterior în Legea cu privire la filantropie și sponsorizare și definit ca „o organizație neguvernamentală, necomercială, creată pentru realizarea scopurilor prevăzute în această lege prin desfășurarea de activități filantropice în interesul întregii societăți sau al unor categorii specifice de persoane.” Acest termen a fost eliminat din lege în 2022. Legea privind ajutorul umanitar nu a fost încă modificată în consecință.

¹²⁵ Art. 19(2), Legea privind ajutorul umanitar pentru Republica Moldova nr. 1491/2002.

¹²⁶ Procedura Standard de Operare, Serviciul Vamal al Republicii Moldova, 1 septembrie 2023, disponibilă la <https://trade.gov.md/media/31/01/2024/SCAN0006.PDF>

în situații excepționale (de exemplu, război, dezastre naturale). Aceasta nu cade sub incidența prezentei evaluări.

Donațiile în natură din străinătate, de asemenea, sunt supuse TVA-ului, cu unele excepții relevante pentru OSC-uri. Importul de bunuri și servicii, pentru asistență în caz de calamitate naturală, conflict armat și alte situații excepționale, precum și importul și livrarea de bunuri și servicii definite ca ajutor umanitar conform Legii privind ajutorul umanitar, este scutit de TVA fără drept de deducere.¹²⁷ Bunurile importate ca ajutor umanitar, a căror destinație este confirmată de autorități, sunt, de asemenea, scutite de taxe vamale.¹²⁸ În plus, bunurile importate pentru implementarea proiectelor care se încadrează în tratate internaționale la care Moldova este parte, sunt scutite de taxe vamale și scutite de TVA cu drept de deducere a TVA-ului plătit pentru achiziții.¹²⁹

MARKETINGUL LEGAT DE O CAUZĂ

Marketingul legat de o anumită cauză este o metodă de marketing prin care companiile colaborează cu organizații neguvernamentale pentru a promova produsele sau serviciile lor în timp ce sprijină cauze caritabile. În cadrul acestuia, o companie donează de obicei un procent din veniturile obținute din vânzarea unui anumit produs sau serviciu către un OSC sau promite să doneze o anumită sumă pentru fiecare produs vândut sau pentru o acțiune specifică realizată de consumator. În Moldova acest tip de marketing este practicat în mică măsură.

Echipa de evaluare a identificat un exemplu de marketing legat de o cauză: o colaborare între organizația Copil Comunitate Familie (CCF Moldova¹³⁰) și Vinăria Purcari. În cadrul acestei colaborări, Purcari a donat către CCF un procent din veniturile obținute din vânzarea unei anumite sticle de vin. Aceasta a fost promovată în restaurante și magazinele unde era vândut vinul.

Fondurile generate pentru un OSC prin acest tip de marketing pot fi donate fie ca donație, fie în baza unui contract de sponsorizare, în funcție de condițiile agreeate. Această metodă de strângere de fonduri nu este reglementată suplimentar de lege și poate fi utilizată de OSC-uri fără restricții. În practică, așa cum se observă în alte țări, OSC-urile mari și cunoscute aplică adesea cu succes această metodă de strângere de fonduri atunci când colaborează cu companii pentru a-și promova produsele.

DONAȚII SALARIALE

Donația salarială, cunoscută și sub denumirea de donație la locul de muncă sau donație de la angajați, este o metodă de strângere de fonduri care îi ajută pe angajați să facă mai ușor donații caritabile. Deși aceasta nu este o formă de filantropie corporativă în sine, deoarece donațiile sunt făcute de angajați, poate face parte din strategia de responsabilitate socială corporativă (RSC), ca modalitate pentru companii de a stimula filantropia. În cadrul acestei metode, contribuțiile caritabile pot fi deduse direct din salariul angajatului, luând în considerare beneficiile fiscale aplicabile. În acest fel, devine mai ușor pentru angajați să facă donații, economisind efortul de a solicita un beneficiu fiscal aplicabil.

Deși legislația din Moldova nu reglementează această problemă, echipa de evaluare nu a identificat cazuri de donație salarială în Moldova. Cum nimic nu împiedică OSC-urile să utilizeze această metodă de colectare de donații, companiile și angajații lor pot în acest mod susține activitățile organizațiilor. Chiar dacă în Moldova nu există cazuri cunoscute de donații salariale, există exemple anecdotice de angajați care susțin activitățile unor organizații caritabile deja sprijinite de angajatorii lor. Într-un caz, angajații unei bănci au făcut donații online către o organizație caritabilă ale cărei activități erau deja susținute de bancă. Într-un alt caz, o agenție guvernamentală a încheiat un acord cu o organizație caritabilă pentru furnizarea de asistență caritabilă, conform căruia s-a angajat să facă un transfer unic către organizația echivalent cu o zi de salariu al angajaților săi, angajații oferind

¹²⁷ Art. 103(5), Codul fiscal nr. 1163/1997.

¹²⁸ Art. 277-25(2), Codul vamal nr. 95/2021.

¹²⁹ Hotărârea Guvernului nr. 246/2010 cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

¹³⁰ Copil, Comunitate Familie (denumită în continuare – CCF Moldova), la <https://www.ccfmoldova.org>.

voluntar porțiunea lor de salariu acestei organizații.

PROVOCĂRILE ȘI OPORTUNITĂȚILE IDENTIFICATE

OPORTUNITĂȚI:

- Legea cu privire la filantropie și sponsorizare prevede ca firmele (care oferă suport corporativ organizațiilor societății civile, sau fac donații filantropice către OSC-uri sau se angajează în sponsorizări) să deducă donațiile din venitul lor impozabil, până la maxim 5% din venitul impozabil.
- Complementar sprijinului financiar, companiile pot colabora cu OSC-uri în alte moduri, cum ar fi punerea la dispoziție a expertizei sau serviciilor lor pro bono (de exemplu, consultanțe juridice sau de marketing gratuite), împărtășirea informațiilor despre un OSC prin canalele lor de comunicare, desfășurarea campaniilor ce țin de marketingul legat de o cauză care pot oferi beneficii semnificative atât OSC-urilor, cât și companiilor, și implementarea unui model de donație salarială.
- Modificarea din 2024 a Legii privind prevenirea pierderii și risipei alimentare oferă operatorilor din industria alimentară, în anumite condiții, aceleași beneficii fiscale și deduceri (legate de impozitul pe venit și TVA) la donarea produselor alimentare ca în cazul reziduurilor, risipei și perisabilității naturale, ceea ce înseamnă că, începând cu 1 ianuarie 2025, nu va mai fi atractiv din punct de vedere financiar să arunci produsele alimentare în loc să le donezi.

PROVOCĂRI:

- Vizibilitatea scăzută și comunicarea inefficientă despre activitățile OSC-urilor împiedică dezvoltarea activității filantropice corporative în Moldova. Companiile se confruntă cu dificultăți în identificarea partenerilor OSC-urilor potrivite/ beneficiarilor de donații filantropice, cu excepția celor mai cunoscute și bine stabilite, deși puține la număr.
- OSC-urile au o capacitate limitată în ceea ce privește expertiza, abilitățile și timpul necesar pentru a interacționa eficient cu companiile, a redacta propuneri convingătoare și a stabili parteneriate avantajoase. Această capacitate trebuie dezvoltată urgent.
- Deducerea fiscală actuală eligibilă pentru donații și sponsorizări de 5% din venitul impozabil nu este suficient de atractivă, în special pentru companiile cu profituri mici, și nu avantajează micile companii care sunt reglementate de regimul fiscal simplificat. O facilitate fiscală mai atractivă ar putea stimula filantropia corporativă. În plus, nu există scutiri de TVA pentru donațiile în natură către OSC-uri.
- OSC-urile și companiile nu dispun de cunoștințe legate de cerințele legale și implicațiile fiscale legate de donații și sponsorizări. Numărul de documente necesare pentru ca firmele să poată beneficia de deducerea fiscală împovărează acest proces, ducând la o utilizare redusă a beneficiului fiscal.
- Cerințele administrative pentru donațiile în natură, în special în ceea ce privește determinarea valorii bunurilor donate și specificarea acestora într-o factură fiscală, sunt anevoioase și împiedică companiile să doneze bunuri.

6) Particularitățile metodelor specifice de colectare de fonduri

Legislația din Republica Moldova permite organizațiilor societății civile (OSC) să primească fonduri din diverse surse, atât din interiorul țării, cât și din străinătate, pentru a-și atinge obiectivele statutare. OSC-urile pot strânge fonduri atât în numerar, cât și prin virament, carduri de credit/debit, debit direct, sisteme de plată externe, portofele electronice și criptomonede.

În această secțiune sunt analizate următoarele metode de colectare de fonduri:

1. Website-urile OSC-urilor;
2. Platformele de finanțare participativă;
3. Terminalele de plată și portofelele electronice;
4. Urnele de donații și fundraising-ul stradal;
5. Evenimentele caritabile;
6. Utilizarea rețelelor sociale;
7. Donațiile prin mesaje SMS și apeluri telefonice;
8. Moștenire.

Legea reglementează unele dintre metodele de strângere de fonduri menționate mai sus; lipsa reglementării nu interzice utilizarea acestor metode. În timpul pandemiei de COVID-19, când multe metode tradiționale de colectare de fonduri au devenit inaccesibile sau ineficiente, OSC-urile din Moldova s-au orientat către metode digitale, cum ar fi platformele de finanțare participativă (crowdfunding) și donațiile prin website-uri. Cu toate acestea, unele dintre metodele descrise în această secțiune, cum ar fi donațiile prin SMS, nu sunt utilizate activ. Aceasta se datorează necunoașterii acestor metode de către donatori, OSC-uri și intermediari, cum ar fi băncile. În alte cazuri, acest lucru se datorează resurselor financiare și/ sau umane limitate ale OSC-urilor, care le împiedică să se angajeze în mod constant și profesionist în strângerea de fonduri (de exemplu, prin angajarea unui specialist dedicat sau prin investirea în testarea de noi metode). În plus, lipsa unei reglementări clare a metodelor individuale de strângere de fonduri (de exemplu, platformele de crowdfunding) creează incertitudine cu privire la prevederile legislative, bancare și fiscale, care aplică anumitor metode.

În acest capitol, echipa de evaluare examinează diferitele metode de plată și strângere de fonduri, legile care le reglementează, identifică lacunele din legislație și aplicarea acestora, și subliniază provocările practice și oportunitățile pentru anumite metode.

METODE DE PLATĂ

I. Donații în numerar

Donațiile către OSC-uri din partea donatorilor (fie persoane fizice, fie juridice) pot fi făcute prin plăți în numerar.

Donațiile în numerar pot fi colectate prin urne de donații, fundraising stradal, evenimente caritabile și alte tipuri de metode de colectare de fonduri desfășurate de OSC-uri. Deși multe OSC-uri din Moldova folosesc activ aceste metode de colectare (a se vedea secțiunea „URNE DE DONAȚII ȘI FUNDRAISING STRADAL” de mai jos), aceste metode nu sunt direct reglementate de legislația din Moldova.¹³¹ Pentru a folosi aceste metode, un OSC trebuie să elaboreze reguli interne pentru colectarea numerarului din diverse surse.

Cu toate acestea, există cerințe legale separate care reglementează, de exemplu, procedura de depunere a numerarului colectat într-un cont bancar, limitele tranzacțiilor în numerar¹³², tranzacțiile în valută¹³³ și procedurile de înregistrare a acestor tranzacții în contabilitatea OSC-urilor,¹³⁴ printre

¹³¹ Art. 2 din Legea nr. 114 din 18.05.2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică stipulează în mod expres că „dispozițiile capitolelor II, III, III¹, IV, V, VI, VII, VIII și IX ale legii nu se aplică operațiunilor de plată care constau în colectarea și livrarea de numerar, fără caracter profesional, în cadrul unei activități caritabile sau nonprofit.”

¹³² Noua Lege nr. 34 din 29 februarie 2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și pentru modificarea unor acte normative va intra în vigoare la 1 ianuarie 2025. Această lege stabilește limitele pentru tranzacțiile în numerar și sancțiunile pentru încălcarea acestor limite, nu doar în cazul efectuării plăților, ci și atunci când se acceptă numerar de la persoane care nu sunt antreprenori (în suma de peste 100.000 MDL per plată). Există excepții când această limită nu trebuie respectată. De exemplu, OSC-urile pot efectua plăți în numerar nelimitate în cazul salariilor și al plăților altor beneficii rezultate din relațiile de muncă, în cazul regularizărilor cu autoritățile publice și instituțiile publice, precum și în alte cazuri.

¹³³ Legea nr.62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară.

¹³⁴ Legea contabilității în Republica Moldova nr. 113 din 27 aprilie 2007, Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 188 din 30 decembrie 2014 cu privire la aprobarea metodologiilor contabile pentru organizațiile nonprofit și completările la planul general de conturi contabile, aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 119 din 6 august 2013.

alte reglementări.

Art. 8(2) c) din Codul fiscal prevede că un contribuabil este obligat să „să efectueze încasările bănești în numerar prin intermediul echipamentelor de casă și de control (în continuare – ECC, respectând reglementările aprobate de Guvern, inclusiv Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea echipamentelor de casă și de control.” Hotărârea de Guvern cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor (în continuare – Hotărârea 141¹³⁵) prevede că „la efectuarea decontărilor bănești în numerar și/sau prin alt instrument de plată pentru operațiunile economice cu plătorii, contribuabilii sunt obligați să utilizeze echipamentul de casă și de control...” [Subliniere adăugată]

Hotărârea 141 definește „operațiunea economică”,¹³⁶ în temeiul căreia donațiile colectate în cadrul eforturilor caritabile ale OSC-urilor ar putea să nu fie considerate „operațiuni economice”, scutind astfel OSC-urile de utilizarea ECC. Cu toate acestea, toate activitățile incluse pe lista activităților scutite de necesitatea utilizării ECC (ca anexă la Hotărâre) sunt de natură comercială și nu vizează direct activitățile OSC-urilor. Alineatul 17 din listă corespunde în cea mai mare măsură activităților OSC-urilor: „comercializarea către populație a bunurilor și serviciilor de alimentație publică, inclusiv serviciile grupurilor sanitare mobile, în perioada desfășurării iarmaroacelor, expozițiilor, festivalurilor și diverselor măsuri cultural-sportive – în parcuri și străzi, precum și în alte locuri publice...”. Alineatul 17 scutește OSC-urile de utilizarea ECC în cazul desfășurării unei activități economice.

Deși legislația nu este clară, Serviciul Fiscal de Stat a informat echipa de evaluare că OSC-urile trebuie să folosească ECC pentru donațiile colectate. Această prevedere este reflectată în răspunsul oficial al Serviciului Fiscal de Stat la o solicitare din data de 29 septembrie 2021.¹³⁷ Mai exact, Serviciul Fiscal de Stat a menționat că „activitățile filantropice ale organizațiilor nonprofit nu sunt incluse în Lista tipurilor de activități, a căror specificitate permite acceptarea numerarului fără utilizarea ECC, și prin urmare acestea (organizațiile nonprofit) sunt obligate să folosească ECC atunci când acceptă numerar și să emită chitanțe/documente fiscale în acest sens”. Totuși, în același răspuns, Serviciul Fiscal de Stat a indicat că există o excepție de la această regulă: „dacă o organizație nonprofit alege să vireze banii colectați din urnele de donații într-un cont curent în loc să-i înregistreze în registrul de casă, aceasta nu este obligată să utilizeze echipamente de casă.” Cu toate acestea, legislația moldovenească nu prevede o astfel de excepție.

În practică, multe OSC-uri nu folosesc ECC. Unele dintre acestea sunt convinse că nu au nevoie de ECC dacă nu desfășoară activități economice. Toate acestea creează o practică de aplicare a legii ambiguă pe această temă, ceea ce reprezintă o potențială amenințare pentru OSC-uri. Deși nu cunoaștem cazuri în care OSC-urile să fi fost sancționate, art. 254 din Codul fiscal prevede explicit că „încălcarea regulilor de utilizare a caselor de marcat implică o amendă de 5.000 MDL (aproximativ 260 EUR) până la 15.000 MDL (aproximativ 780 EUR)”.

OSC-urile din Moldova consideră conformarea cu această cerință problematică, în special cele care nu desfășoară activități economice și primesc doar ocazional donații în numerar. Achiziționarea și utilizarea unui ECC implică înregistrarea acestuia la autoritățile fiscale, precum și respectarea numeroaselor cerințe și responsabilități legate de instalarea, întreținerea și repararea unui astfel de echipament, precum, și de menținerea unor registre speciale.¹³⁸ Pentru a evita acest proces, OSC-urile încearcă să depună imediat banii colectați în contul bancar, fără a-i păstra, ceea ce implică taxe bancare ridicate, disproporționate față de sumele mici de donații depuse în conturile OSC-urilor.¹³⁹

O persoană interviuată din cadrul unei organizații a menționat că, în loc să vândă bilete pentru un

¹³⁵ Hotărârea nr. 141 a Guvernului Republicii Moldova din 27 februarie 2019 (denumit în continuare – Hotărârea nr. 141) prevede că „la efectuarea decontărilor bănești în numerar și/sau prin alt instrument de plată pentru operațiunile economice cu plătorii, contribuabilii sunt obligați să utilizeze echipamentul de casă și de control, eliberând plătorilor bonurile de casă/documentele fiscale emise de acesta, sau să le transmită în formă electronică la numărul de telefon sau adresa electronică indicată.”

¹³⁶ *Id.* Hotărârea nr. 141 definește „operațiunea economică” ca „fapt economic care constă în vânzarea de bunuri, executarea de lucrări, prestarea de servicii, perceperea contravalorilor bunurilor, lucrărilor, serviciilor, perceperea plăților fiscale/nefiscale și a altor încasări.”

¹³⁷ Răspunsul nr. 26-11/1-12/1231/107564 din 29 septembrie 2021 al Serviciului Fiscal de Stat către Yelena Yavoskaya, publicat în grupul de Facebook „Contabil News”.

¹³⁸ *Id.* Hotărârea nr. 141.

¹³⁹

eveniment caritabil, organizația a decis să le ofere gratuit și să colecteze donații prin intermediul site-ului, având în vedere provocările legate de ECC. O altă problemă pentru donațiile în numerar sunt cerințele pe care le au băncile pentru persoanele juridice, și anume de a dovedi sursa veniturilor și de a prezenta documentele relevante atunci când depun numerar.¹⁴⁰ Potrivit unui OSC renumit, OSC-urile trebuie să documenteze sursa veniturilor primite în cadrul unei activități caritabile. Pentru sumele mari de donații, se încheie un acord de donație cu donatorul, documentația fiind suficientă pentru bancă. Pentru donațiile mici, de cele mai multe ori un OSC nu știe ce documente trebuie să prezinte la bancă, deoarece persoanele care fac donații în numerar uneori nu doresc să lase informații personale și să semneze documente care să confirme donațiile lor.¹⁴¹

II. Donații fără numerar

Persoanele fizice și persoanele juridice pot susține activitățile OSC-urilor din Moldova prin transferuri de bani utilizând bănci atât din țară, cât și din străinătate. Zece bănci din Moldova au licență de la Banca Națională, inclusiv MAIB Bank, VictoriaBank și Moldindconbank, cele mai active bănci din Moldova. Acestea oferă o gamă largă de servicii bancare, inclusiv online.

OSC-urile și donatorii acceptă și fac donații în Moldova folosind următoarele instrumente de plată: transferuri bancare utilizând IBAN și carduri de plată (Visa, Mastercard sau American Express, credit sau debit), servicii de plată prin debit direct și plăți programate. Cu toate acestea, OSC-urile rareori utilizează plățile prin debit direct și plățile programate. În plus, băncile oferă alte opțiuni de transfer, cum ar fi portofelele electronice și așa-numitele „transferuri online rapide”, care includ T2A, SWIFT, WESTERN UNION, MONEYGRAM, INTEL EXPRESS și SMITH&SMITH.

Transferuri bancare: pentru a efectua transferuri bancare, un client al băncii trebuie să emită un ordin de plată către banca lui. Acest lucru poate fi făcut și de o altă persoană în numele clientului, pe baza unui ordin de plată redactat pe hârtie într-un format furnizat de bancă sau prin intermediul SADD¹⁴², la care clientul a autorizat accesul. Ordinul de plată este redactat în limba română, cu excepția elementelor legate de sistemele internaționale de plată, care pot fi într-o limbă străină, și va conține elementele obligatorii necesare pentru a efectua transferul corespunzător. Clientul poate emite ordinul de plată în moneda națională sau în valută străină. Ordinul de plată este executat în moneda contului bancar al clientului. Dacă moneda plății nu corespunde monedei contului clientului, banca va converti moneda plății la cursul de schimb valutar comercial stabilit de bancă și comunicat clientului.

Un transfer bancar poate fi efectuat prin intermediul sucursalelor bancare, bancomatelor, unui cont personal pe site-ul băncii sau printr-o aplicație de banking mobil (această operațiune nu este disponibilă peste tot pentru persoanele juridice). Se poate transfera bani de la card la card sau dintr-un cont în alt cont.

Unele dintre OSC-urile intervievate și-au exprimat îngrijorarea cu privire la comisioanele bancare ridicate. Acestea au indicat că băncile din Moldova nu fac distincție atunci când stabilesc comisioane și taxe pentru clienții lor, în funcție de natura activităților acestora.

¹⁴⁰ De exemplu, pe site-ul MAIB Bank, în secțiunea „depunerea numerarului”, se stipulează că o persoană juridică poate alimenta un cont curent sau un card cu numerar într-un mod cât mai simplu (prin casierie, folosind un terminal SDM, într-un plic sigilat) fără a plăti o taxă. Cu toate acestea, este indicată o listă de cazuri pe care banca le consideră ca fiind baza pentru depunerea de bani în cont (primirea de bani sub formă de împrumut, suplimentarea capitalului social, depunerea de numerar din vânzarea de bunuri și servicii etc.), precum și lista documentelor pe care un OSC ar trebui să le prezinte băncii pentru a justifica sursa veniturilor. Printre această listă de cazuri nu există cazuri de colectare a numerarului în cadrul unei campanii de strângere de fonduri.

¹⁴¹ Potrivit art. 321(1) din Codul civil al Republicii Moldova, „Trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului.” 1.000 MDL este aproximativ 57 USD. Astfel, dacă o donație în numerar este mai mică de 57 USD, persoanele nu sunt obligate să încheie un acord în formă scrisă.

¹⁴² Instrumentul de plată electronic cu acces de la distanță (SADD) reprezintă un set de proceduri, care se bazează pe o soluție IT și/sau echipamente de tip: internet-banking, PC-banking, phone-banking, mobile-banking, care permite utilizatorului, printr-o metodă de autentificare și un canal de comunicare, să acceseze contul de plăți și să inițieze operațiuni de plată, pe baza fondurilor disponibile.” A se vedea „Sistemul Național de Plăți,” Banca Națională a Moldovei, 22 octombrie 2014, la <https://www.bnm.md/en/content/national-payment-system>.

Pe baza rezultatelor comunicărilor cu băncile din Moldova, echipa de evaluare a constatat că băncile percep OSC-urile ca organizații comerciale și stabilesc aceleași cerințe și comisioane atât pentru organizațiile comerciale, cât și pentru cele nonprofit. Cu toate acestea, în practică, băncile fac excepții și pot oferi condiții favorabile anumitor OSC-uri – un astfel de exemplu este CCF Moldova și relațiile sale cu VictoriaBank.

Carduri bancare: Activitățile băncilor comerciale legate de sistemele de plată pe bază de carduri bancare sunt reglementate de Hotărârea nr. 62 a Băncii Naționale, din data de 24.02.2005, cu privire la aprobarea Regulamentului privind cardurile bancare. De regulă, băncile emit carduri de debit și carduri de credit, în funcție de sursa fondurilor din cont.

Un OSC poate include detaliile cardului său bancar în anunțuri pentru strângerea de fonduri.

Donatorii pot trimite donațiile folosind atât carduri de debit, cât și carduri de credit. În practică, cetățenii moldoveni preferă să folosească carduri de debit și rareori carduri de credit. Cel mai probabil, acest lucru se datorează comisioanelor mai mari pentru cardurile de credit (ca exemplu, acest lucru se poate observa din tarifele pentru carduri de debit și credit la VictoriaBank).¹⁴³

Toate băncile oferă serviciul „P2P”, care este un serviciu care permite transferul de fonduri de la card la card prin portalul băncii sau prin bancomatele operate de bancă. De exemplu, serviciul P2P la Moldindconbank este disponibil atât pentru deținătorii de carduri Moldindconbank, cât și pentru deținătorii de carduri străine prin portalul www.transfer.md și bancomatele operate de bancă. Ratele comisionului băncilor pentru serviciile P2P sunt destul de mari în toate băncile. De exemplu, la Moldindconbank, efectuarea unui transfer P2P de la un card MasterCard emis de o bancă din Moldova:

- la un card MasterCard/Visa emis de Moldindconbank și/sau orice alt card emis de o altă bancă din Republica Moldova costă 1,7% + 0,5 EUR per tranzacție; și
- la un card MasterCard/Visa emis de o bancă din străinătate costă 2,2% + 1,5 EUR per tranzacție.

Transferul P2P de la un card MasterCard emis de o bancă străină:

- la un card MasterCard/Visa emis de Moldindconbank și/sau orice alt card emis de o altă bancă din Republica Moldova costă 2% + 1 EUR per tranzacție; și
- la un card MasterCard/Visa emis de orice altă bancă din străinătate costă 2,7% + 2 EUR per tranzacție.

La MAIB Bank, toate tranzacțiile prin serviciul P2P costă 1,5%¹⁴⁴. Transferurile în cadrul MAIB Bank prin serviciul P2P sunt gratuite.

De asemenea, clientul poate să utilizeze funcția de **debit direct (debitare directă)** sau „plăți programate”, care trebuie prevăzute într-un contract special.¹⁴⁵ Debitul direct¹⁴⁶ este un serviciu de plată (instrument de plată) pentru debitele din contul de plată al plătitorului (notă: Donator) în cazul în care tranzacția de plată este inițiată de beneficiar (notă: OSC), pe baza consimțământului dat de plătitor (notă: Donator) către beneficiar (notă: OSC), furnizorul de servicii de plată al destinatarului sau furnizorul de servicii de plată al plătitorului. Această funcție poate ajuta donatorii să seteze retrageri automate și regulate (de exemplu, o dată pe lună) a unei anumite sume de bani din contul lor în contul OSC-ului. În acest caz, contul plătitorului (Donatorului) este debitat pe baza autorizației anterioare furnizate de plătitor (Donator). De exemplu, există o opțiune pentru donații regulate

¹⁴³ VictoriaBank, la <https://www.victoriabank.md/ru/tarify>.

¹⁴⁴ MAIB Bank, la <https://www.maib.md/en>.

¹⁴⁵ Condiții generale în vigoare începând cu 5 martie 2024, MAIB, la https://www.maib.md/files/2024/PJ/CGB/Conditii_generale_in_vigoare_dd_05_03_2024.pdf.

¹⁴⁶ Reglementat de Hotărârea Băncii Naționale a Republicii Moldova nr. 108 din 06.08.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind transferurile de credit, debitele directe și alocarea codurilor IBAN

lunare folosind cardul Moldindconbank pe site-ul platformei de crowdfunding www.caritate.md.¹⁴⁷

O altă opțiune permite stabilirea donațiilor recurente. VictoriaBank oferă un serviciu online de „plăți programate.”¹⁴⁸ Acest serviciu simplifică procesul de plată a facturilor pentru utilități, internet, telefonie mobilă, precum și pentru alte servicii furnizate de organizațiile care au încheiat acorduri de colaborare cu VictoriaBank. Clientul ar trebui să vină la sucursala băncii, să se asigure că are fonduri suficiente pentru plata facturilor, să selecteze contul din care se vor efectua plățile către furnizori și să furnizeze următoarele informații: nume, prenume (titularul contului de card), numărul contului de card, frecvența plății facturilor (zilnic, săptămânal, lunar sau trimestrial), sumele maxime și minime de plată (dacă este necesar). În lista organizațiilor pentru care este posibilă programarea plății facturilor, am găsit ONG-ul caritabil „AO CCF Moldova – Copil, Comunitate, Familie”. Astfel, clienții VictoriaBank care doresc să susțină activitatea acestei organizații pot face acest lucru folosind acest serviciu al băncii.

Sisteme de plată externe: OSC-urile și donatorii folosesc și sisteme de plată externe (internaționale) și portofele electronice oferite de aceste sisteme. OSC-urile moldovenești interviewate au indicat că folosesc o varietate de sisteme de plată, cum ar fi PayNet, RunPay, PayPal, Patreon și altele. OSC-urile încheie acorduri cu aceste sisteme internaționale de plată și activează butonul „Fă o donație” pe site-ul lor, conectându-se la diverse opțiuni de plată a donațiilor, inclusiv cele pe o bază regulată (sistemele Patreon și PayNet sunt cel mai des folosite). Cu toate acestea, OSC-urile au exprimat îngrijorări legate de comisioanele mari pentru utilizarea acestor servicii (2–4% pe tranzacție) și dificultatea de a negocia rate mai mici cu acești furnizori internaționali de servicii financiare. În același timp, nu există o alternativă serioasă în țară, deoarece modulul de comerț electronic instalat de băncile moldovenești nu este adaptat nevoilor OSC-urilor și scopurilor de strângere de fonduri. De exemplu, nu permite configurarea donațiilor recurente pe site-ul OSC-ului.

Unii participanți din grupul de discuție al OSC-urilor din martie 2024 și-au exprimat îngrijorarea că, după 2015, când milioane de dolari au fost deturnați din băncile moldovenești¹⁴⁹, Banca Națională și băncile din Moldova vor fi extrem de prudente în ceea ce privește orice formă de interacțiune sau conectare a OSC-urilor din Moldova cu sistemele internaționale de plată și platformele internaționale de crowdfunding. PayPal se remarcă ca un exemplu pozitiv, față de care băncile moldovenești sunt destul de loiale; cu toate acestea, ratele sale sunt foarte mari comparativ cu alte instrumente de plată. De exemplu, comisionul standard pentru suma tranzacției atunci când se plătește prin PayPal este de 3,40% + 0,35 euro (EUR) pentru tranzacții interne și până la 5,39% + 0,35 EUR pentru tranzacții internaționale.¹⁵⁰

Alte sisteme de plată oferă comisioane mai mici comparativ cu altele, ceea ce poate fi considerat o oportunitate pentru OSC-uri. De exemplu, PayNet¹⁵¹ oferă o opțiune mult mai ieftină pentru trimiterea și primirea banilor din Marea Britanie sau UE în comparație cu alte platforme de plată (a se vedea secțiunea „Portofele electronice” de mai jos).

Portofele electronice: Donatorii și OSC-urile folosesc din ce în ce mai mult portofelele electronice

¹⁴⁷ “Ежемесячное пожертвование через Moldindconbank,” /Donație lunară prin Moldindconbank,” Caritate.md, la caritate.md/ru/ezhemesyachnoe-pozhertvovanie-cherez-moldindconbank.html. Conform Caritate.md, „Puteți seta o donație lunară simbolică în doar câțiva pași, fără a fi nevoie să treceți prin procesul respectiv de fiecare dată când doriți să faceți o donație. Decideți cât doriți să donați pe lună. Tot ce trebuie să faceți este să urmați acest link: <https://wb.micb.md/way4u-wb/#login>, să deschideți „plăți programate”, să accesați secțiunea „caritate”, să completați câmpurile necesare, să selectați butonul „continuare” pentru a plăti/dona, să bifați căsuța - „repetare online” și să finalizați donația. Dacă ați primit o confirmare prin e-mail sau telefon, înseamnă că v-ați înscris cu succes pentru o donație lunară în valoarea dorită. Donațiile lunare ne permit să alocăm resursele disponibile cât mai eficient posibil pentru cele mai dificile și urgente cazuri. Și pentru a obține o idee clară despre activitățile și rezultatele donației lunare, puteți crea un cont pe site-ul nostru și introduceți adresa dumneavoastră de e-mail corectă pentru a primi toate informațiile de care aveți nevoie.”

¹⁴⁸ VictoriaBank, la <https://www.victoriabank.md/ru/otkrytki/plati-programate>.

¹⁴⁹ “Vanishing act: how global auditor failed to spot theft of 15% of Moldova’s wealth//Act de dispariție: cum auditorul global nu a reușit să observe furtul a 15% din averea Moldovei,” The Guardian, 1 iulie 2015, la <https://www.theguardian.com/world/2015/jul/01/global-auditor-moldova-wealth-franchise-grant-thornton-banks-embezzle>; “Prin intermediul sistemului judecătoresc din R. Moldova au fost spălate 18 miliarde de dolari din 2010 încoace (II),” Anticorupție, 27 noiembrie 2015, la <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/prin-intermediul-sistemului-judecatoresc-din-r-moldova-au-fost-spalate-18-miliarde-de-dolari-din-2010-incoace>

¹⁵⁰ „Comisioane pentru comercianți PayPal,” PayPal, la <https://www.paypal.com/md/webapps/mpp/merchant-fees>.

¹⁵¹ „Primul portofel digital din Moldova,” PayNet, la <https://paynet.md/en>.

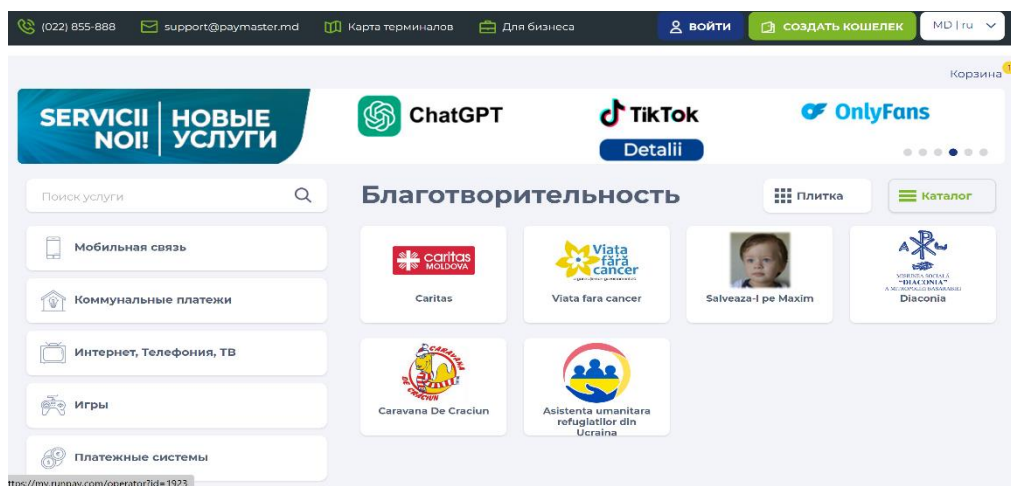
(„e-wallets” sau instrumente de plată online, adesea gestionate printr-o aplicație mobilă). A devenit popular să se folosească portofele electronice, care pot fi deschise instantaneu online fără a deschide un cont bancar, folosind numeroase platforme de plată create de bănci, comunități de plată, companii de telefonie mobilă etc. Nu se percep taxe pentru deschiderea unui portofel electronic; portofelul poate fi legat de un card bancar sau fără a fi legat de un număr de telefon mobil, de exemplu. Moldovenii folosesc RunPay, PayNet, Bpay, Webmoney, Yandex.Money, WalletOne, QIWI și multe altele.

Bpay, RunPay¹⁵² și PayNet sunt portofele electronice populare în Moldova. Acestea oferă o gamă largă de servicii. De exemplu, Bpay are o platformă online (unde clienții pot efectua toate tranzacțiile), terminale proprii, bancomate și portofele electronice, precum și birouri fizice Bpay unde, la fel, clienții pot efectua o serie de tranzacții. Clienții pot să își încarce portofelele din propriul cont bancar, din telefonul mobil, la bancomate și la terminale. Bani pot fi transferați altor persoane, pot fi retrași de la bancomate, pot fi plătiți pentru achiziții online etc. Ratele comisioanelor¹⁵³ sunt destul de mari atunci când se retrag bani dintr-un portofel prin transfer către un card bancar; constituind 3% din sumă în RunPay. Cu toate acestea, este posibil să se evite comisioanele prin retragerea fondurilor dintr-un portofel electronic RunPay în numerar la oficiile și agenții de plată RunPay. Transferurile între portofele RunPay vor costa 0,8% din sumă (nu mai mult de 100 MDL). Pentru utilizatorii neidentificați, suma maximă de transfer este de 5.000 MDL; pentru utilizatorii identificați, limita este de 500.000 MDL.

Folosind portofelul electronic RunPay, se pot face donații direct către una dintre organizațiile caritabile ale căror pictograme sunt situate pe platforma online RunPay, precum și pe ecranul terminalelor fizice deținute de RunPay. *(A se vedea exemplul mai jos.)*

¹⁵² „Creează un portofel gratuit folosind doar numărul tău de telefon mobil!” RunPay, la <https://runpay.md/wallet/>. ¹⁵³ „Tarife,” RunPay, la <https://my.runpay.com/tariffs>.

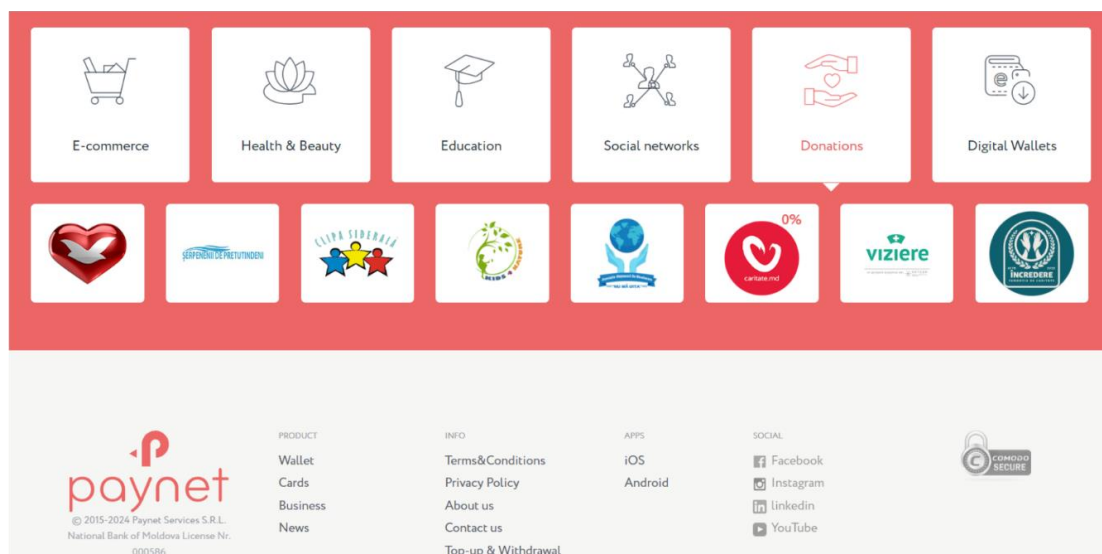
¹⁵³ „Tarife,” RunPay, la <https://my.runpay.com/tariffs>.

Captură de ecran a platformei online RunPay.

Site-ul web menționează că, pentru transferul unei donații, comisionul va constitui 0%.

PayNet este o opțiune mai atrăgătoare pentru organizarea transferurilor de bani, inclusiv a celor internaționale. Clientul poate retrage acești bani de la orice ATM din Moldova, până la 5.000 MDL gratuit, sau poate folosi banii pentru a plăti pentru cumpărături cu cardul PayNet. Comisionul pentru trimiterea banilor în UE este de 10 EUR pe tranzacție, indiferent de sumă. Comisionul pentru primirea banilor din Europa direct pe cardul/contul PayNet este de 0,5% din sumă, minim 0,95 EUR. Aceasta este mult mai mică decât comisioanele bancare. Pe platforma online PayNet sunt, de asemenea, afișate pictograme ale organizațiilor caritabile către care se pot face donații (a se vedea exemplul de mai jos).

Captură de ecran a platformei online PayNet.

În timpul interviurilor cu echipa de evaluare, organizațiile necomerciale din Moldova nu au raportat probleme cu utilizarea terminalelor electronice și a portofelelor electronice ca instrumente pentru strângerea de fonduri în scopuri caritabile. Respondenții au subliniat ușurința de utilizare a acestor metode de colectare de fonduri. Cu toate acestea, unele OSC-uri și-au exprimat îngrijorarea cu privire la ratele mari ale comisioanelor stabilite de companiile de procesare a plăților. Companiile de procesare a plăților nu iau în considerare natura necomercială a acestor clienți ca organizații necomerciale și stabilesc rate uniforme atât pentru companii, cât și pentru OSC-uri. Acest lucru, la rândul său, are un efect descurajator asupra donatorilor și nu încurajează deloc donațiile mici.

Donații transfrontaliere. OSC-urile pot primi donații din străinătate. De obicei, când o persoană deschide un cont bancar, contul permite transferuri în MDL, USD și EUR. Cu toate acestea, există

anumite praguri pentru tranzacțiile transfrontaliere.¹⁵⁴ De exemplu, băncile nu vor depune numerarul în contul bancar al OSC-ului fără a primi documente justificative, în cazul în care donația în numerar depășește 5.000 EUR (sau echivalentul acestora) de la o persoană fizică în scopuri caritabile sau de sponsorizare, sau în cazurile legate de alte operațiuni menționate în art. 26 din Legea privind reglementarea valutară, dacă suma depășește 5.000 EUR (sau echivalentul acestora) per depunere.¹⁵⁵

În timpul interviurilor, un număr de OSC-uri au indicat imposibilitatea persoanelor din străinătate să doneze unui OSC moldovenesc prin card de credit. Băncile din Moldova resping astfel de plăți și returnează banii expeditorului. Din păcate, echipa de evaluare nu a reușit să verifice motivele acestui refuz. Când s-a încercat să se facă o donație folosind un card de credit american, aceasta a reușit într-un caz, dar a eșuat în altul.

III. Criptomonedă

Până în 30 martie 2023 în Moldova nu a existat nicio reglementare privind statutul criptomonedelor. Totuși, acest lucru nu a împiedicat băncile, companiile de investiții și cele financiare, instituțiile financiare obișnuite și chiar persoanele fizice să cumpere sau să vândă activ criptomonedă și să le utilizeze ca metodă de plată. În 2018, a apărut prima platformă locală de schimb de criptomonedă, numită Drachmae Market, care tranzacționa zeci de active crypto: Ethereum, Bitcoin, Bitcoin Cash etc. În același timp, au fost emise noi tokenuri moldovenești, precum ZoZo și o monedă personală DTMI. În fiecare zi, pe această platformă se realizau tranzacții cu opt monede fiduciare¹⁵⁶, inclusiv ruble, USD, EUR și MDL. A fost lansată prima și singura companie oficială de criptomonedă din Moldova, COINBANK, asigurând securitatea tranzacțiilor pentru vânzarea și/sau cumpărarea de bitcoin și alte criptomonedă.¹⁵⁷

Puține OSC-uri acceptă donații în criptomonedă (conform informațiilor de pe site-urile lor). De exemplu, site-ul platformei de crowdfunding caritate.md precizează că acceptă donații în criptomonedă. Cu toate acestea, în timpul interviurilor și discuțiilor de grup, niciunul dintre OSC-uri nu a afirmat că ar avea experiență în domeniul criptomonedelor. Prin urmare, evaluarea nu poate stabili cum sunt gestionate criptomonedele în practică.

De la 1 iulie 2023, situația privind criptomonedele în țară s-a schimbat dramatic odată cu intrarea în vigoare a unei modificări¹⁵⁸ aduse Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (CSB/CFT)¹⁵⁹. În primul rând, legiuitorul moldovean a definit criptomonedă la nivel legal, folosind termenul „activ virtual”.¹⁶⁰ În al doilea rând, legea interzice acum furnizarea de servicii în domeniul activelor virtuale în.

Moldova, inclusiv în cazurile în care astfel de activități sunt auxiliare sau suplimentare activității principale. Această restricție se aplică „furnizorilor de servicii privind activele virtuale,” cu următoare definiție: persoană fizică sau juridică care prestează în calitate de profesionist, pentru/sau în numele altei persoane fizice sau juridice, una sau mai multe dintre următoarele activități sau

¹⁵⁴ Decizia Consiliului Executiv al Băncii Naționale a Moldovei privind aprobarea Regulamentului privind condițiile și modul de efectuare a operațiunilor valutare nr. 29/2018.

¹⁵⁵ Alin. 89 Decizia Consiliului Executiv al Băncii Naționale a Moldovei privind aprobarea Regulamentului privind condițiile și modul de efectuare a operațiunilor valutare nr. 29/2018 (Decizia).

¹⁵⁶ Moneda fiduciară sau banii fiat sunt o monedă emisă de guvern care nu este susținută de o marfă fizică, cum ar fi aurul sau argintul. Mai degrabă, banii fiat sunt susținuți de guvernul care îi emite. Majoritatea bancnotelor sunt monede fiduciare, inclusiv USD, EUR și alte monede globale majore. A se vedea „Moneda fiat: Ce este, cum funcționează, exemple, pro și contra,” Investopedia, 2 iulie 2024, la <https://www.investopedia.com/terms/f/fiatmoney.asp>.

¹⁵⁷ Coinbank, la <https://coinbank.md/>.

¹⁵⁸ Legea Republicii Moldova nr. 66 din 30 martie 2023 (denumită în continuare - Legea nr. 66/2023).

¹⁵⁹ Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

¹⁶⁰ Art. 3 din Legea nr. 66 definește „activul virtual” ca „reprezentare digitală a valorii care nu este emisă ori garantată de o bancă centrală sau de o autoritate publică, nu este în mod obligatoriu legată de o monedă instituită legal și nu deține statutul legal de monedă sau de bani, dar care poate fi tranzacționată în mod electronic, transferată sau utilizată în scopul efectuării de plăți sau investiții. Activele virtuale nu includ reprezentările digitale ale monedelor fiduciare (fiat), ale valorilor mobiliare și ale altor active financiare stabilite de legislația națională.”

operațiuni¹⁶¹:

1. schimb între activele virtuale și monedele fiduciare;
2. schimb între una sau mai multe forme de active virtuale
3. transfer de active virtuale;
4. păstrare și/sau administrare a activelor virtuale sau a instrumentelor care conferă dreptul de control asupra activelor virtuale;
5. participare la prestare de servicii financiare privind oferta unui emitent și/sau vânzarea unui activ virtual.

Astfel, legea nu acoperă stocarea de active digitale și tranzacțiile care au loc între indivizi. În consecință, persoanele fizice pot cumpăra, vinde și stoca criptomonede în portofelele lor electronice, dar nu va posibil să le convertească în monedă fiat pe teritoriul Moldovei, să le retragă într-un cont dintr-o instituție financiară sau pe un card deschis în Moldova.¹⁶²

Nerespectarea acestor restricții atrage răspundere administrativă¹⁶³ și penală¹⁶⁴. Legea privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor¹⁰³, alături de Codul penal și Codul administrativ, prevăd sancțiuni sub formă de amenzi pentru încălcarea interdicțiilor privind relațiile de afaceri și tranzacțiile legate de activele virtuale (art. 421 din lege).

La momentul publicării acestei evaluări, băncile și alți furnizori de servicii financiare, inclusiv platformele de crowdfunding, nu au dreptul să participe sau să desfășoare tranzacții folosind criptomonede. Compania moldovenească de criptomonede COINBANK și-a încetat activitatea. Marea majoritate a OSC-urilor nu au utilizat și nu utilizează criptomonede în activitățile lor. Din cauza interdicției asupra tranzacțiilor cu criptomonede pe teritoriul Moldovei, OSC-urile nu consideră criptomonedele drept o metodă de strângere de fonduri.

UTILIZAREA MIJLOACELOR ELECTRONICE PENTRU COLECTAREA DONAȚIILOR

I. Site-ul web propriu al OSC

Organizațiile necomerciale din Moldova colectează activ donații prin intermediul site-urilor lor web. De exemplu, acestea instalează un buton „Donează aici” pe pagina principală a site-ului, care, atunci când este apăsat, redirecționează vizitatorul către o pagină unde sunt oferite diferite opțiuni pentru a face o donație (sponsorizare, donație, voluntariat, participare la evenimente caritabile, instalarea urnelor de donații etc.), în funcție de cine face donația (persoană fizică, organizație, grup de angajați etc.). Procedura de donație diferă de la un OSC la altul, în funcție de băncile și sistemele de plată cu care OSC-ul a încheiat un acord sau dacă a implementat un modul de e-commerce pe website-ul lor.

Dacă OSC-ul nu are acorduri, butonul „Donează” va duce la informații despre detaliile bancare ale OSC-ului și despre portofelele electronice unde se pot face donații.

Dacă OSC-ul are acorduri, de exemplu, cu PayNet, atunci, după apăsarea butonului „Donează”, vizitatorul este redirecționat automat către pagina PayNet, unde poate face o plată folosind un card bancar sau alte instrumente de plată online.

¹⁶¹ Legea pentru CSB/CFT nr. 308/2017.

¹⁶² Alin. 11, art. 4 din Legea nr. 66/2023

¹⁶³ Partea (9) din art. 263 din Codul contravențional nr. 218/2008: „Articolul 263. Desfășurarea ilegală a activității de întreprinzător... (9) Desfășurarea activității de prestare a serviciilor privind activele virtuale, inclusiv în cazurile în care această activitate este auxiliară/suplimentară activității de bază, se sancționează cu amendă de la 1000 la 1500 de unități convenționale.”

¹⁶⁴ Alineatul b), Partea (1) din art. 241 din Codul penal nr. 985/2002: „Articolul 241. Practicarea ilegală a activității de întreprinzător

(1) Practicarea ilegală a activității de întreprinzător, soldată cu obținerea unui profit în proporții mari, săvârșită prin:

b) desfășurarea unor genuri de activitate interzise de lege, se pedepsește cu amendă în mărime de la 1350 la 2350 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 200 de ore, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.”

Dacă un OSC a instalat un „modul de comerț electronic” pe site (care îi permite să configureze plăți online și să accepte plăți cu carduri Visa, Mastercard și American Express pe site), atunci, după ce se face clic pe butonul „Donează”, vizitatorul este redirecționat către pagina de plată a unei bănci din Moldova și efectuează donația în contul OSC-ului la acea bancă. Datele cardului introduse de donator pe această pagină sunt vizibile doar pentru bancă, în timp ce OSC-ul pe al cărui site este instalat modulul de comerț electronic nu are acces la aceste informații. Protecția este asigurată prin integrarea în sistemele de securitate „Verified by Visa” și „Mastercard SecureCode”, precum și prin filtre suplimentare anti-fraudă. OSC-ul este obligat să aibă un cont curent special (pentru a păstra garanția) la banca care i-a instalat modulul de comerț electronic. Acest cont special primește un anumit procent din banii (valoarea este stabilită individual în contractul dintre bancă și OSC) fiecărei donații primite prin intermediul site-ului OSC-ului. Configurarea modulului de comerț electronic costă aproximativ 1.000 EUR, iar banca percepe între 300 și 350 EUR pe an pentru mentenanță. În plus, procedura de conectare la un modul de comerț electronic este destul de complicată și îndelungată. Un OSC a menționat că instalarea modulului a durat un an. Aceasta necesită expertiză tehnică din partea OSC-ului, care ar putea necesita angajarea de resurse externe, generând astfel costuri suplimentare. Dacă site-ul OSC-ului necesită reformatări și depanări, costul poate ajunge între 3.000 și 5.000 EUR, incluzând prețul pentru instalarea modulului de comerț electronic.

Deși mai multe servicii de plată oferă posibilitatea de a înregistra donații recurente, nu este posibil să se înregistreze donații recurente printr-un modul de comerț electronic. În plus, OSC-urile care decid să instaleze un buton „Donează aici” pe pagina principală a site-ului trebuie să respecte cerințele destinate magazinelor online, cum ar fi obligația de a păstra o parte din fondurile primite de OSC-uri într-un depozit de garanție la bancă pentru o anumită perioadă, destinat situațiilor în care clienții doresc să își returneze achizițiile.

Pentru donațiile online se percep comisioane. Acestea diferă în funcție de bancă și furnizorul de plăți. OSC-ul Hospices of Hope comunică următoarele tarife: un comision de 2,5% din valoarea tranzacției atunci când se plătește cu PayNet; un comision de 3% din valoarea tranzacției atunci când se plătește cu carduri bancare în MDL, Visa sau MasterCard; și 4% dacă aceste carduri sunt în valută străină.¹⁶⁵ Astfel de comisioane reduc posibilitatea de a colecta donații mici chiar și în interiorul țării. De exemplu, pe baza tarifelor VictoriaBank, pentru a dona 100 MDL în țară, un donator trebuie să plătească suplimentar 15 MDL din propriul buzunar (comision reținut de banca donatorului).

II. Platformele de finanțare participativă

O altă metodă care a cunoscut o creștere semnificativă în ultimii ani este utilizarea platformelor de crowdfunding. Aceste platforme permit OSC-urilor să mobilizeze un număr mare de contribuții mici, fără a fi nevoie de o campanie costisitoare. Echipa de evaluare a identificat patru platforme locale de crowdfunding care operează activ în Moldova și sprijină proiecte sociale: www.particip.md, www.sprijina.md, www.caritate.md, și www.mcharity.org. Cea din urmă a fost deschisă recent, la începutul anului 2024. Toate platformele menționate au fost create de OSC-uri. Două dintre acestea, www.caritate.md și www.mcharity.org, sunt specializate în sprijinirea persoanelor aflate în situații dificile de viață (de exemplu, persoane în vârstă cu dificultăți financiare, persoane din familii social vulnerabile și persoane care necesită examinări medicale și tratament). Platformele de crowdfunding bazate pe donații ajută la finanțarea diferitelor proiecte nonprofit și caritabile, fără a oferi beneficii financiare celor care contribuie. Platformele de crowdfunding pot fi utilizate și pentru a strânge fonduri pentru proiecte de afaceri, însă în practică, platformele menționate mai sus nu se ocupă de proiecte de afaceri.

Până în iulie 2023, în Moldova nu exista o legislație specifică care să reglementeze platformele de crowdfunding. La data de 7 iulie 2023, Moldova a adoptat Legea privind serviciile de finanțare

¹⁶⁵ „Donează cu cardul tău bancar”, Hospices of Hope, la <https://hospicesofhope.md/en/doneaza-cu-cardul-2>. Aceste taxe sunt afișate de organizația caritabilă Hospices of Hope Moldova pe site-ul său. Cu toate acestea, ratele de comision variază de la bancă la bancă. De exemplu, la Moldindconbank, taxa pentru efectuarea unui transfer P2P de la un card MasterCard emis de o bancă străină către un card MasterCard/Visa emis de Moldindconbank și/sau alt card emis de altă bancă din Moldova este de 2% + 1 EUR, în timp ce la MAIB Bank taxa este de 1,5% pentru un card străin către cardul emis de MAIB Bank.

participativă, care a intrat în vigoare la 1 martie 2024.¹⁶⁶ Această lege reglementează doar proiectele de afaceri, care implică finanțarea start-up-urilor în schimbul unor dobânzi (finanțare colectivă bazată pe împrumuturi) sau o parte din afacere (acțiuni, valori; finanțare colectivă bazată pe investiții). Legea are ca scop susținerea și oferirea unei finanțări alternative pentru întreprinderile nou-înființate și pentru autoritățile publice locale, prin intermediul platformelor de finanțare participativă.

Conform legii, „persoanele fizice implicate în activități antreprenoriale sau entitățile juridice care urmăresc obținerea de profit și care sunt situate în Republica Moldova” pot dezvolta proiecte de crowdfunding în cadrul acestei legi. Platformele de tip donație, care nu urmăresc obținerea de beneficii financiare în schimbul finanțării proiectelor participative, nu sunt reglementate de Legea privind serviciile de finanțare participativă, ci de legislația referitoare la donații, prestarea de servicii, filantropie și sponsorizare.¹⁶⁷

În timpul unui interviu cu una dintre platformele nonprofit de crowdfunding din Moldova, echipa de evaluare a aflat că băncile clasifică OSC-urile care deschid platforme de crowdfunding ca fiind clienți cu risc ridicat de a fi utilizați pentru spălarea banilor și finanțarea terorismului. Conform acestei platforme, băncile consideră activitățile platformelor de crowdfunding ca fiind cu risc ridicat, alături de jocurile de noroc și televotingul.

Băncile consideră că un OSC care a creat o platformă este beneficiarul principal al fondurilor colectate prin aceasta. În consecință, ele clasifică OSC-ul, împreună cu angajații și membrii consiliului său de administrație, ca fiind cu risc ridicat. Această clasificare este justificată de obligația băncilor de a respecta cerințele internaționale GAFI pentru a reduce riscul utilizării OSC-urilor în spălarea banilor și finanțarea terorismului. În practică, clasificarea unui OSC ca fiind o organizație cu risc ridicat poate duce la solicitarea de către bancă a unor documente justificative suplimentare pentru efectuarea plăților sau la refuzul transferurilor. De asemenea, asta înseamnă că personalul OSC-ului și membrii consiliului trebuie să completeze un chestionar anual la bancă.

Într-un caz, unui director de platformă i s-a refuzat un împrumut pentru că a fost catalogat drept client cu risc ridicat. Într-un alt caz, o bancă a cerut unei platforme de crowdfunding să le furnizeze în avans informații despre cât de mulți bani, procentual și din ce țări, se așteaptă să primească, ceea ce este dificil de prevăzut din timp. De asemenea, băncile consideră platformele de crowdfunding drept magazine online și le solicită să depună un anumit procent din fondurile colectate pentru un proiect drept garanție, și să îl păstreze acolo timp de aproximativ șase luni. Rațiunea din spatele acestei cerințe este de a asigura o garanție în cazul în care un client dorește să-și recupereze banii de la magazinul online (în cazul nostru, platformă de crowdfunding). De exemplu, la MAIB, acest procentaj este stabilit individual; pentru o platformă de crowdfunding a fost de 6% din fiecare proiect timp de până la 180 de zile. Dacă platforma nu depune procentul cerut din suma colectată pentru un proiect drept garanție, banca suspendă toate operațiunile legate de acel proiect. Pentru a evita aceste probleme, unele platforme își depun propriile fonduri drept garanție, urmând ca, la sfârșitul perioadei de depozit, să retragă acești bani. Suma colectată pentru proiect pe platformă trebuie transferată în întregime inițiatorului proiectului în câteva zile de la data finalizării proiectului. Acest lucru nu este întotdeauna posibil. Sunt cazuri când organizația, al cărei proiect de crowdfunding a fost deja finalizat, nu poate primi restul banilor păstrați drept garanție timp de șase luni sau chiar mai mult.

Cerința garanției ignoră natura platformelor de crowdfunding și caracterul necomercial al fondurilor colectate. Platforma de crowdfunding în sine nu are dreptul să utilizeze fondurile colectate după bunul plac, ci trebuie să le trimită imediat inițiatorului proiectului. Acest lucru face ca platformele de crowdfunding din Moldova să fie mai puțin atractive pentru OSC-uri decât cele din străinătate.

În ceea ce privește comisioanele, băncile nu fac diferențe între platformele de crowdfunding și magazinele online, aplicând aceeași abordare (ceea ce implică comisioane pentru procesarea fiecărei tranzacții de plată, comisioane fixe, comisioane pentru conectare și întreținere anuală/lunară a

¹⁶⁶ Legea Republicii Moldova privind serviciile de finanțare participativă din 7 iulie 2023 nr. 181 (denumită în continuare „Legea nr. 181/2023”).

¹⁶⁷ Art. 3, Legea nr. 181/2023.

modulului de comerț electronic). Taxa pentru mesajele SWIFT¹⁶⁸ poate fi percepută suplimentar plății. Pentru ca platforma să funcționeze, trebuie să fie conectată la sistemul de e-commerce al băncii pentru a putea primi plăți online. După cum s-a menționat anterior, procesul de revizuire și aprobare a unei cereri de conectare a unui modul de comerț electronic, care include colectarea documentelor necesare și discuțiile cu banca despre detaliile tehnice ale conectării sistemului, este destul de complicat și, în practică, poate dura până la un an pentru unele OSC-uri.

În unele interviuri s-a menționat că comisioanele stabilite de platformele moldovenești de crowdfunding reprezintă un obstacol pentru OSC-uri în utilizarea acestor platforme. De exemplu, sprijina.md are stabilit un comision de 6% din suma colectată dacă se atinge obiectivul colectării (proiect reușit) și 9% dacă obiectivul nu este atins (proiect eșuat). Această sumă include comisioanele ridicate ale furnizorilor de servicii de plată (PayPal, Skrill, etc.), care constituie de obicei de 4% pentru toate serviciile de acceptare a plăților.

În general, utilizarea instrumentelor de strângere de fonduri online de către OSC-urile din Moldova este un fenomen relativ nou. Nu există încă o practică extinsă de utilizare a platformelor de crowdfunding. Multe OSC-uri nu au cunoștințele necesare despre cum să lucreze cu platformele de crowdfunding. De regulă, OSC-urile care folosesc deja această metodă nu o fac în mod regulat, iar numărul proiectelor finalizate cu succes este unul mic.

Utilizarea limitată a platformelor de crowdfunding este agravată de lipsa de încredere a populației din Moldova în aceste platforme, așa cum s-a menționat în mai multe interviuri.

Câteva OSC-uri mari fac excepție și sunt implicate profesional și regulat în colectarea de fonduri, aplicând cu succes această metodă. Cu toate acestea, există multe exemple pozitive de utilizare a platformelor de crowdfunding, inclusiv programul DAR 1+3, menționat în Capitolul 2 „**Prezentare generală: Politici publice privind filantropia**”. Grupuri neînregistrate, cum ar fi inițiativa Moldova pentru Pace, au avut experiențe de succes în colectarea donațiilor prin platforme locale și internaționale de crowdfunding, cum ar fi chuffed.org și [Indiegogo.com](https://indiegogo.com). De asemenea, această metodă s-a dovedit a fi de mare valoare în timpul pandemiei COVID-19 și pentru atragerea de fonduri destinate refugiaților ucraineni.

III. Terminale de plată și portofele electronice¹⁶⁹

O altă modalitate de a dona este prin intermediul terminalelor de plată staționare. Conform rezultatelor studiului *Cultura Donării*¹⁷⁰, doar 13% dintre cei 1.719 respondenți care au participat la studiu au votat pentru terminalele de plată ca fiind cea mai convenabilă metodă de a face donații. Prin urmare, aceasta nu este cea mai populară metodă de colectare de fonduri în Moldova, în special în orașele mari, unde oamenii preferă să facă toate plățile online, de pe telefon sau calculator (folosind servicii de banking online, portofele electronice etc.). Totuși, terminalele de plată sunt deosebit de convenabile în zonele izolate (zone rurale) din Moldova, unde conexiunea la internet este slabă și nu este posibil să se efectueze plăți la oficiul poștal sau la bancă. Pe lângă terminalele staționare, există și terminale portabile (sub formă de dispozitive compacte), mobile (sub formă de aplicații pe smartphone) și alte tipuri de terminale, în funcție de funcționalitățile terminalului.

Terminalele băncilor comerciale și companiilor de plăți licențiate de Banca Națională a Moldovei (PayNet Services, BPAY, QIWI-M etc.) sunt larg răspândite în Moldova: acestea sunt amplasate în sucursale bancare, magazine, aeroporturi și alte locuri publice.

O organizație a societății civile trebuie să încheie un acord cu proprietarul terminalului de plată pentru a permite oamenilor să facă donații prin aceste terminale. Din punctul de vedere al utilizatorului, donarea prin intermediul unui terminal este destul de simplă și rapidă. De obicei, o

¹⁶⁸ Mesajele SWIFT sunt mesajele generate atunci când fondurile sunt transferate internațional folosind rețeaua internațională de plăți SWIFT. SWIFT este abrevierea pentru Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication și este cunoscută pentru metoda sa rapidă și sigură de trimitere a mesajelor financiare la nivel internațional.

¹⁶⁹ Informații privind portofelele electronice pot fi găsite în Capitolul 6 „Caracteristicile metodelor specifice de strângere de fonduri,” subsecțiunea 2.2 Metode de plată a donațiilor fără numerar.”

¹⁷⁰ *Ibid. Cultura Donării în Moldova*, Keystone Moldova și FED Moldova.

organizație care colectează donații are o pictogramă individuală cu logo și nume pe interfața terminalului, pe care o poți selecta pentru a face o donație. Poți depune bani fie cu cardul bancar, fie în numerar, dacă terminalul permite acest lucru.

URNE DE DONAȚII ȘI FUNDRAISING-UL STRADAL

Colectarea de fonduri prin intermediul urnelor de donații este bine cunoscută în Moldova. OSC-urile care desfășoară activități caritabile folosesc frecvent această metodă. Deși aceasta nu aduce venituri substanțiale, intervievații din OSC-uri afirmă că urnele de donații funcționează ca o metodă auxiliară (cel mai adesea ca parte, de exemplu, a unui eveniment caritabil organizat de o organizație sau de alte entități). Urnele de donații pot fi văzute în birourile OSC-urilor, magazine, biserici, restaurante și alte locuri publice.

Conform *Analizei percepției asupra OSC-urilor*¹⁷¹, urnele de donații amplasate în spații publice reprezintă a patra cea mai folosită metodă de strângere de fonduri (după campaniile de fundraising online, evenimentele caritabile și e-mailurile trimise direct potențialilor donatori). Cu toate acestea, OSC-urile se confruntă cu o lipsă de încredere din partea publicului atunci când colectează bani prin urne de donații, în special după numeroasele cazuri de fraudă asociate cu utilizarea acestora. Deși există baze de date accesibile publicului despre OSC-uri (www.ngo.md și registrul de stat al OSC-urilor¹⁷²) care permit potențialilor donatori să verifice existența unei organizații, aceste baze de date nu sunt bine cunoscute de publicul larg. De asemenea, standardele de bună practică necesită un efort ridicat dacă o organizație are multe urne de donații în locații diferite. În acest caz, o organizație trebuie să semneze un acord cu fiecare proprietar al locației unde vor fi amplasate urnele de donații. OSC-urile trebuie să respecte toate cerințele legale legate de fluxul de numerar și să monitorizeze regulat toate urnele. Efortul de a respecta aceste standarde este adesea disproporționat în raport cu veniturile generate prin această metodă.

Legislația din Moldova nu reglementează specificitățile urnelor de donații, lăsând OSC-urile să stabilească reguli de autoreglementare. Potrivit unor intervievați din OSC-uri, este o bună practică să urmeze următorii pași atunci când utilizează urne de donații:

1. OSC-ul încheie un contract cu organizația care deține spațiul în care este amplasată urna de donații.
2. Urna conține toate informațiile despre OSC și proiectul caritabil, inclusiv datele de contact și detaliile bancare.
3. După expirarea termenului de colectare a fondurilor specificat în contract, urna este deschisă, se constituie o comisie formată din reprezentanți ai OSC-ului și ai organizației care a oferit spațiul pentru urnă. Se întocmește un proces-verbal, semnat ulterior de toți cei prezenți, pentru a confirma suma colectată.
4. Conform politicii interne, OSC-ul depune fondurile colectate în contul său bancar sau le procesează printr-un ECC. Un interviuat dintr-un OSC a confirmat că, în contractul încheiat între OSC și proprietarul spațiului, se stipulează că banii vor fi depuși la bancă în aceeași zi în care urna este deschisă.

Pentru o analiză mai detaliată privind gestionarea donațiilor în numerar, consultați secțiunea „Donații în numerar”.

Colectarea donațiilor în stradă (sau „fundraising-ul stradal”) nu este o metodă populară de strângere de fonduri printre OSC-uri. Acest lucru se datorează popularității mari a acestei metode printre escroci, care, ascunzându-se în spatele numelor unor organizații caritabile, colectează bani de la cetățeni, de exemplu, pentru tratamentul unor copii grav bolnavi. Acest lucru a redus încrederea publicului în fundraising-ul stradal. O măsură de atenuare menționată de un OSC este poziționarea lor în locuri unde oamenii pot identifica cu ușurință organizația (lângă panouri publicitare la

¹⁷¹ Ibid. Analiza percepției asupra OSC-urilor, Centrul CONTACT.

¹⁷² „Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale”, Agenția Servicii Publice (ASP), disponibil la <https://www.asp.gov.md/sites/default/files/date-deschise/date-statistice/2024/rsud/RSON.xlsx> (accesat pe 30 iulie 2024).

evenimente unde sunt oficial reprezentați, lângă sediul organizației, în fața unei biserici etc.).

EVENIMENTE CARITABILE

În Moldova, nu există o legislație specială care să reglementeze evenimentele caritabile (de exemplu, concerte, maratoane, serate, cine caritabile). Totuși, există reguli generale pentru anumite aspecte ale organizării de evenimente, care includ, de exemplu, obligația de a notifica autoritatea publică locală, așa cum este menționat în Capitolul 3 „**Reglementarea activității filantropice**”, reguli de siguranță împotriva incendiilor¹⁷³, proceduri pentru organizarea de servicii de alimentație publică, protecția consumatorului, publicitate și impozitare.

De obicei, la astfel de evenimente, fondurile sunt colectate atât în numerar (urne de donații), cât și în formă electronică. În plus, OSC-urile oferă bilete de intrare la eveniment, mâncare și băuturi în schimbul donațiilor, organizează licitații, concursuri cu premii etc. Adesea, astfel de evenimente sunt organizate cu ocazia unor sărbători (Anul Nou, Festivalul Primăverii etc.).

CCF Moldova a oferit un exemplu de eveniment caritabil special prin inițierea unei „cine caritabile dispărute”, în timpul căreia oamenii organizau o cină caritabilă, invitându-și prietenii să participe contra unei taxe de 500 MDL. În timpul cinei, gazda le povestește oaspeților despre cauza pe care o susține (de exemplu, să ajute copiii să crească în familii iubitoare). De asemenea, îi invită pe oaspeți să participe la campanie organizând o altă cină caritabilă la ei acasă. Cina este fotografiată și postată online, iar CCF Moldova solicită să fie etichetată în astfel de publicații. Directorul CCF Moldova a început acest lanț de cine găzduind prima cină la ea acasă. Campania a durat un an. Acest eveniment unic de strângere de fonduri ajută nu doar la colectarea donațiilor, ci și la răspândirea informațiilor despre proiectele caritabile susținute de CCF Moldova și la inspirarea altor oameni să se alăture.

Cu toate acestea, organizarea de evenimente este, în general, foarte costisitoare și necesită colaborarea și eforturile multor părți (parteneri, donatori, media, voluntari) pentru a desfășura un astfel de eveniment. Majoritatea OSC-urilor nu dispun de astfel de abilități financiare și tehnice sau resurse umane.

Mai mult, așa cum s-a menționat în Capitolul 3 „**Reglementarea activității filantropice**,” art. 52 din Codul fiscal stipulează că activitățile economice (adică organizarea de evenimente de strângere de fonduri) trebuie să fie incluse în statutul OSC-urilor pentru a fi scutite de impozitul pe venit.

UTILIZAREA REȚELELOR SOCIALE

Ca parte a activităților lor de colectare de fonduri, OSC-urile folosesc activ rețelele sociale (Facebook, Instagram, TikTok, Telegram și alte rețele) pentru a-și promova activitatea, postând informații despre organizațiile lor, proiecte și povești de succes.

Potrivit raportului Digital 2024¹⁷⁴, în ianuarie 2024 existau 1,58 milioane de utilizatori activi ai rețelelor sociale în Moldova, iar majoritatea preferau Facebook (1,30 milioane de utilizatori la începutul anului 2024). Acoperirea publicitară a Facebook în Moldova atinge populația totală în proporție de 38,5% la începutul anului 2024. Astfel, rețelele sociale, în special Facebook, sunt instrumente puternice pentru promovarea OSC-urilor și a proiectelor lor, precum și pentru strângerea de fonduri.

OSC-urile folosesc deja rețelele sociale pentru a împărtăși detalii despre cum se pot face donații și pentru a posta linkuri către site-urile lor unde sunt colectate donațiile. Unele rețele sociale internaționale oferă posibilitatea de a colecta donații direct pe platformă. De exemplu, Facebook are o funcție de strângere de fonduri pentru utilizatorii înregistrați. Din păcate, această funcție nu este

¹⁷³ Alin. 19 din Hotărârea Guvernului nr. 847 din 07-12-2022 pentru aprobarea Regulilor generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova prevede următoarele: „Persoanele responsabile de organizarea activităților cu participarea în masă a oamenilor sunt obligate să verifice încăperile înainte de începerea acțiunilor respective și să asigure respectarea măsurilor de apărare împotriva incendiilor.

¹⁷⁴ Simon Kemp, “Digital 2024: Moldova,” Datareportal, 23 februarie 2024, la <https://datareportal.com/reports/digital-2024-moldova>.

disponibilă în Moldova. Totuși, dacă un OSC din Moldova găsește o persoană de încredere într-una dintre țările permise, poate lansa o campanie în numele și în beneficiul OSC-ului. Fondurile colectate sunt transferate în contul bancar al acestei persoane de încredere, care ulterior le poate transfera către OSC-ul din Moldova.

DONAȚII PRIN SMS ȘI APELURI TELEFONICE

O altă metodă de colectare de fonduri este colectarea de fonduri caritabile prin SMS și apeluri telefonice. Potrivit studiului *Cultura Donării*¹⁷⁵, 28% dintre cei 1.719 respondenți au considerat SMS-ul metoda cea mai convenabilă pentru a face donații, fiind a treia cea mai populară metodă.

Aceasta se datorează simplității și accesibilității metodei, întrucât permite oricărui utilizator de telefon mobil să facă o donație în câteva minute trimițând un SMS la un număr scurt special (de obicei format din patru cifre) sau apelând la un număr special. Un SMS costă de obicei între 40 și 50 MDL, cu TVA inclus.

În Moldova există trei operatori de telecomunicații: Orange Moldova (brandul „Orange”), Moldcell (brandul „Moldcell”) și Moldtelecom (brandul „Unite”), cel din urmă fiind o companie de telecomunicații de stat predominant utilizată în zonele rurale. Moldtelecom, spre deosebire de ceilalți furnizori, oferă serviciul de colectare a donațiilor prin intermediul unui apel de la un telefon fix, costul apelului fiind de 45 MDL. Comisionul perceput de Moldtelecom variază între 0 și 10%, în funcție de rezultatul negocierii cu OSC-ul în cauză. Moldcell oferă și posibilitatea de a colecta donații prin SMS, fără a percepe comisioane de la OSC-uri pentru acest serviciu.

Între operatorii de telefonie mobilă din Moldova nu există un acord privind posibilitatea utilizării unui singur număr scurt pentru toți operatorii. Prin urmare, OSC-urile implicate în colectarea de fonduri prin SMS trebuie să încheie un contract separat cu fiecare operator de telefonie mobilă, ceea ce nu este convenabil. De exemplu, pe site-urile mai multor organizații de caritate există opțiunea de a face o donație trimițând un SMS la numere scurte din patru cifre (un număr pentru abonații „Unite” și altul pentru abonații „Moldcell”).

Orange este cea mai populară rețea în Moldova, cu peste 2,6 milioane de clienți. În trecut, OSC-urile preferau să încheie un contract cu Orange și un contract suplimentar opțional cu Moldcell.

Cu toate acestea, Orange a suspendat acest serviciu, explicând pe site-ul său următoarele: „În legătură cu intrarea în vigoare a Legii privind serviciile de plată și moneda electronică, un astfel de serviciu, precum alocarea de numere de telefon scurte pentru colectarea fondurilor pentru terți prin mesaje scurte la un tarif special, este acum recunoscut ca un serviciu de plată. Prin urmare, pentru a furniza acest serviciu, Orange trebuie să obțină înainte de toate o licență de la Banca Națională”. Pentru a obține și a opera o astfel de licență, o companie trebuie să respecte numeroase reglementări prudențiale (inclusiv reglementări de raportare) și să deschidă și să opereze conturi separate pentru clienții săi exclusiv în scopul realizării de tranzacții de plată (nu se fac excepții pentru natura caritabilă a acestor tranzacții în lege).¹⁷⁶ Cu toate acestea, în 2022, legea menționată a fost modificată, iar din acel moment, facilitarea donațiilor prin SMS nu mai este considerată un serviciu de plată atunci când astfel de tranzacții sunt realizate în cadrul unei **activități caritabile**, iar costul unei tranzacții nu depășește 1.000 MDL și costul total al tranzacțiilor de plată pentru un abonat individual nu depășește 6.000 MDL pe lună¹⁷⁷. Astfel, compania Orange poate oferi un serviciu de donații prin SMS pentru OSC-uri fără a obține o licență de la Banca Națională. Cu toate acestea, Orange nu a reluat acest serviciu, iar echipa de evaluare nu a putut afla motivul pentru această decizie.

Lipsa posibilității de a colecta donații prin SMS printre abonații Orange a redus popularitatea acestei metode în rândul OSC-urilor. Spre deosebire de Orange, Moldcell nu a suspendat serviciul de colectare a donațiilor prin SMS și apeluri telefonice, însă majoritatea OSC-urilor nu profită de această

¹⁷⁵ Ibid. *Cultura Donării*, Keystone Moldova și FED Moldova.

¹⁷⁶ „Notă cu privire la colectarea de fonduri,” Orange, 2015, la <https://www.orange.md/ro/informatie/nota-cu-privire-la-colectarea-de-fonduri> (accesat la 13 iulie 2024).

¹⁷⁷ Art. 2(2) și (12), Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 209/2022.

oportunitate.

În timpul interviurilor, OSC-urile au explicat că utilizarea redusă a acestei metode se datorează lipsei de popularitate a acesteia, mai ales având în vedere creșterea fraudelor telefonice și prin SMS, precum și faptul că suma donațiilor realizate prin această metodă (45 MDL pentru un SMS) nu este proporțională cu costul abonamentului pentru serviciul mobil (de exemplu, la Orange, planul preplătit minim este de 50 MDL). Abonații, de obicei, nu doresc să cheltuie o astfel de sumă din soldul mobil și să își alimenteze contul doar cu suma necesară pentru a acoperi taxa lunară de abonament.

MOȘTENIREA

Legea din Republica Moldova permite unei persoane să lase prin testament proprietatea sa unui OSC. Legea prevede explicit că „dacă legea nu prevede altfel, pot fi moștenitori doar persoanele fizice care sunt în viață la momentul deschiderii moștenirii sau persoanele juridice care existau la momentul deschiderii moștenirii.”¹⁷⁸ Conform Legii cu privire la organizațiile necomerciale, „Proprietatea organizației necomerciale se formează din orice surse neinterzise de lege, inclusiv din donații, granturi și moștenire.”¹⁷⁹ Legea permite, de asemenea, crearea unui OSC pe baza unui testament. Art. 12 din lege prevede că „Statutul fundației se aprobă de către executorul testamentar, cu respectarea dispozițiilor testamentare. În ultimul caz, statutul se autentifică notarial.”¹⁸⁰

Cu toate acestea, echipa de evaluare nu a putut obține informații referitoare la aplicarea acestei metode.

PROVOCĂRILE ȘI OPORTUNITĂȚILE IDENTIFICATE

Factorii majori care împiedică OSC-urile să utilizeze oportunitățile existente de colectare de fonduri sunt lipsa de cunoștințe despre aceste oportunități, a abilităților necesare, precum și a resurselor financiare și/sau umane necesare. Pentru unele metode, cum ar fi donațiile din salariu, OSC-urile și potențialii donatori nu dispun de informații referitoare la această posibilitate.

Pentru alte metode, cum ar fi organizarea de evenimente, este dificil să se asigure că veniturile sunt proporționale cu investițiile necesare.

OPORTUNITĂȚI:

- Nu există impedimente legale pentru utilizarea diferitelor metode de colectare de fonduri, cu excepția donațiilor în criptomonede.
- Noile tehnologii oferă noi oportunități pentru atragerea de fonduri. De exemplu, utilizarea platformelor de crowdfunding permite OSC-urilor să mobilizeze un număr mare de contribuții mici, fără a fi nevoie de o campanie costisitoare.
- Rețelele sociale sunt pe larg utilizate în Moldova (în ianuarie 2024 existau 1,58 milioane de utilizatori de rețele sociale, ceea ce reprezintă aproximativ 62% din populație). Această înseamnă că rețelele sociale oferă o oportunitate bună de a ajunge la moldoveni prin campanii online de strângere de fonduri.

PROVOCĂRI PRIVIND METODELE DE PLATĂ:

¹⁷⁸ Alin. 3 din art. 2167 din Codul civil al Republicii Moldova.

¹⁷⁹ Clauza 2, art. 8, Legea cu privire la organizațiile necomerciale nr. 86/2020.

¹⁸⁰ Art. 12, Legea cu privire la organizațiile necomerciale nr. 86/2020.

„(1)...Statutul organizației necomerciale constituită de către doi sau mai mulți fondatori se aprobă prin hotărârea de constituire, consemnată într-un proces-verbal, iar statutul organizației necomerciale constituită de către un singur fondator se aprobă prin decizie, respectiv, prin testament.

(6) Statutul fundației se aprobă de către fondator/fondatori sau de către executorul testamentar, cu respectarea dispozițiilor testamentare. În ultimul caz, statutul se autentifică notarial.”

1. Donații în numerar

Există reguli generale pentru gestionarea numerarului pentru toate organizațiile, fie că sunt pentru profit sau nonprofit. Acestea prevăd obligația de a trece numerarul printr-un ECC. Deși unele tipuri de entități juridice sunt scutite de această cerință, OSC-urile nu sunt scutite în mod specific. Serviciul Fiscal de Stat consideră că OSC-urile trebuie să aibă un ECC odată ce colectează donații în numerar, dar prevede și o excepție de la această regulă, mai exact, atunci când OSC-ul nu păstrează banii colectați într-o casă de marcat, ci îi transferă în contul său bancar. Cu toate acestea, în legislație nu este prevăzută o astfel de excepție.

Separat, OSC-urile se confruntă cu următoarele provocări:

- Costurile și numeroasele cerințe asociate cu utilizarea unui ECC sunt împovărătoare pentru OSC-urile care primesc donații în numerar doar ocazional și rareori sau niciodată nu vând bunuri sau servicii.
- OSC-urile pot fi ușor trase la răspundere (prin amenzi) dacă nu dispun de un ECC.
- Depunerea numerarului colectat în contul bancar al OSC-ului necesită plata unor comisioane bancare mari.
- Băncile solicită OSC-urilor să dovedească sursa veniturilor și să furnizeze documente relevante la depunerea numeralului.

2. Donații fără numerar

- Comisioane ridicate stabilite de bănci și sistemele de plată externe (PayNet, PayPal, Patreon etc.).
- Unele OSC-uri sunt clasificate drept clienți cu risc ridicat în timpul măsurilor băncilor de eliminare a riscurilor aferente SB și FT. Primirea frecventă de plăți din partea unor terțe părți necunoscute și a fondurilor din străinătate, în urma activităților de strângere de fonduri, contribuie cel mai probabil la această clasificare, deoarece acestea sunt considerate factori de risc menționați în Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.
- Dificultăți în primirea donațiilor din străinătate: nu există opțiunea pentru persoanele din afara țării de a face donații către un OSC din Moldova prin intermediul cardului bancar. Băncile din Moldova resping astfel de plăți și returnează banii expeditorului.

3. Criptomonede

Schimbul între active virtuale și monede fiat (bancnote și monede), transferul de active virtuale și participarea și furnizarea de servicii financiare legate de activele virtuale sunt interzise. Aceasta înseamnă că OSC-urile din Moldova nu pot primi donații în criptomonede. Deși aceasta nu este încă o practică răspândită, criptomonedă reprezintă o nouă generație de monedă care se dezvoltă rapid, dobândind diverse forme și tipuri, și se răspândește cu o viteză incredibilă în întreaga lume. Prin urmare, are potențialul de a deveni un mijloc important de colectare a donațiilor.

Acest aspect este relevant mai ales în contextul integrării iminente a Moldovei în UE, unde, în mai 2023, Consiliul Europei a anunțat adoptarea regulilor privind piețele cryptoactivelor (MiCA) pentru reglementarea activelor digitale (Regulamentul UE 2023/1114 al Parlamentului European și al Consiliului din 31

PROVOCĂRI PRIVIND METODELE DE COLECTARE DE FONDURI:

1. Site-ul web propriu al OSC:

Este costisitor și complicat pentru OSC-uri să creeze un buton pe site-ul lor web pentru donații:

- Procedura de instalare a butonului pentru donații este îndelungată și costisitoare (aproximativ 1.000 EUR, iar banca percepe între 300 și 350 EUR pe an pentru mentenanța „modulului de comerț electronic”).
- Aceasta necesită expertiză tehnică din partea OSC-ului, care ar putea necesita angajarea de resurse externe, generând astfel costuri suplimentare.
- Dacă site-ul OSC-ului necesită reformatări și depanări, costul poate ajunge între 3.000 și 5.000 EUR, incluzând prețul pentru instalarea modulului de comerț electronic.
- OSC-ul este obligat să aibă un cont curent special (pentru a păstra garanția) la banca care i-a instalat modulul de comerț electronic. Acest cont special primește un anumit procent din banii fiecărei donații primite prin intermediul site-ului web al OSC-ului.

OSC-urile se confruntă cu o altă problemă în ceea ce privește configurarea donațiilor recurente, deoarece serviciile de comerț electronic ale băncilor care sprijină această funcționalitate sunt concepute pentru magazinele online și, prin urmare, nu oferă opțiunea de a facilita tranzacții recurente.

2. Platformele de finanțare participativă:

Platformele de crowdfunding bazate pe donații se confruntă cu mai multe provocări care le amenință grav viabilitatea:

- Acestea sunt considerate de către bănci clienți cu risc ridicat, ceea ce duce la cerințe administrative împovărătoare și chiar la posibile consecințe personale în ceea ce privește accesul la servicii financiare pentru liderii acestora; și
- Băncile consideră platformele de donații magazine online și impun cerințe care nu sunt adecvate naturii lor (de exemplu, cerința de a depune un anumit procent din fondurile colectate pentru proiect drept garanție), precum și comisioane ridicate.

3. Terminalele de plată și portofelele electronice:

Co misioanele ridicate pentru donațiile efectuate prin terminale și portofele electronice au un efect descurajator asupra donațiilor, în special asupra celor mici.

4. Urnele de donații și fundraising-ul stradal:

O provocare cu care se confruntă OSC-urile atunci când colectează bani prin intermediul urnelor de donații este neîncrederea publicului, având în vedere numeroasele cazuri de fraudă asociate cu utilizarea acestora. Același lucru este valabil și pentru fundraising-ul stradal.

5. Evenimentele caritabile:

¹⁸¹ Regulamentul (UE) 2023/1114 al Parlamentului European și Consiliului din 31 mai 2023 privind piețele criptoactivelor și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 1095/2010 și a Directivelor 2013/36/UE și (UE) 2019/1937, Jurnalul oficial al UE din 9 iunie 2023, la <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>.

Aplicabil din 30 decembrie 2024. Regulamentul a introdus reglementări instituționale pentru emiterea de criptomonede și a stabilit un regim legal uniform pentru companiile de criptomonede în UE. Toate tranzacțiile cu criptomonede sunt acum urmărite în aceeași manieră ca transferurile bancare obișnuite.

Multe OSC-uri nu dispun de abilitățile, cunoștințele și resursele financiare și umane necesare pentru a organiza evenimente de strângere de fonduri profitabile.

OSC-urile ezită să vândă articole în timpul evenimentelor de strângere de fonduri, deoarece art. 52 din Codul fiscal prevede că activitățile economice trebuie incluse în statutul OSC-urilor pentru a fi scutite de impozitul pe venit. Așa cum s-a subliniat în Capitolul 3 „**Reglementarea activității filantropice,**” nu este clar cât de detaliate ar trebui să fie astfel de activități în statut.

6. Utilizarea rețelelor sociale:

Facebook, una dintre cele mai populare platforme de socializare din Moldova, nu oferă funcția de donație utilizatorilor din Moldova.

7. Donațiile prin SMS și apeluri telefonice:

Colectarea donațiilor prin SMS nu este folosită frecvent întrucât:

- Nu există un acord între operatorii de telefonie mobilă cu privire la utilizarea unui număr unic, iar Orange, rețeaua cu cei mai mulți abonați, nu mai oferă acest serviciu.
- Considerații practice: dimensiunea donației (45 MDL pentru un SMS) nu este proporțională cu valoarea taxei de abonament pentru serviciul mobil (de exemplu, planul minim preplatit de la Orange este de 50 MDL).

8. Moștenirea

Potențialul de a obține donații prin intermediul moștenirilor de către OSC-uri ar trebui să fie explorat mai aprofundat. De asemenea, trebuie să se elaboreze ghiduri specifice pentru a ajuta OSC-urile să beneficieze de această oportunitate.

7) Mecanismul de desemnare procentuală

ANALIZĂ

Pe lângă filantropie, o altă sursă alternativă de finanțare pentru OSC-uri este mecanismul de desemnare procentuală. Acest mecanism oferă posibilitatea contribuabililor să desemneze un anumit procent din impozitul pe venit unui OSC și, în unele cazuri, altor organizații/cauze. În ultimii 20 de ani, mai multe țări au introdus această oportunitate de finanțare, inclusiv Ungaria (1996), Slovacia (2001), Lituania (2002), Polonia (2003) și România (2003).¹⁸² Deși sistemele diferă într-o anumită măsură, accentul în aceste țări a fost clar pus pe *promovarea societății civile prin sprijinirea organizațiilor sale*.¹⁸³

Venitul din mecanismul procentual poate servi drept sursă suplimentară și relativ flexibilă de finanțare pentru OSC-uri. **Complementar sprijinului financiar oferit OSC-urilor, mecanismul de desemnare procentuală are multe alte avantaje, printre care:**

- o oferă posibilitatea contribuabililor să decidă direct cum să cheltuiască o parte din impozitele lor, sporind astfel implicarea lor;
- o contribuie la o mai bună cunoaștere a ceea ce prezintă OSC-urilor și a muncii lor, care este una importantă în rândul populației;
- o ajută OSC-urile să își îmbunătățească abilitățile de comunicare și outreach; și
- o distribuie finanțarea de stat către OSC-uri într-un mod depolitizat.¹⁸⁴

Mecanismul de desemnare a procentului nu este o formă de donație. Nu presupune donarea banilor personali; ci mai degrabă redirecționarea impozitului pe venit plătit, care ar trebui să avengeze întreaga comunitate. Prin urmare, este o *formă specială de sprijin indirect din partea statului*.

Totuși, are ceva în comun cu procesul prin care oamenii decid să doneze unui OSC. În cazul desemnării procentuale, contribuabilul trebuie, de asemenea, să adopte o decizie conștientă cu privire la 1) dacă să facă desemnarea și, în caz afirmativ, 2) pentru cine să facă desemnarea.

MECANISMUL DE DESEMNARE PROCENTUALĂ ÎN MOLDOVA

În Moldova, Parlamentul a votat pe 18 iulie 2014 Legea nr. 158, numită „Legea 2%”.¹⁸⁵ Aceasta introduce definiția și regulile de bază ale mecanismului de desemnare procentuală prin modificarea Codului fiscal, Codului penal și Legii privind asociațiile obștești. Ea a fost modificată de parlament pe 21 iulie 2016 cu scopul de a oferi condiții egale de acces și utilizare a sumelor și de raportare pentru toți beneficiarii „Legii 2%”, precum și de a îmbunătăți mecanismul de desemnare procentuală. Mecanismul a devenit operațional prin adoptarea Regulamentului privind desemnarea procentuală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1286 din 30 noiembrie 2016. Acesta prevede reguli detaliate cu privire la cine poate fi beneficiar al desemnării de 2%, procesul de aplicare pentru a deveni beneficiar, utilizarea și raportarea sumelor de desemnare procentuală, precum și controlul și responsabilitățile autorităților de stat. Anul 2017 a marcat primul an de utilizare a mecanismului de desemnare procentuală.

¹⁸² Pentru mai multe informații despre experiențele privind implementarea mecanismului de desemnare procentuală în Ungaria, Polonia și Slovacia consultați: „Learning by Doing: Experiences on the Implementation of the Percentage Designation Mechanism”, învățând din experiență: experiențe privind implementarea mecanismului de desemnare procentuală: Studii de caz din Ungaria, Polonia și Slovacia, ECNL, 2016, la https://ecnl.org/sites/default/files/files/ECNL-Case-studies_ENG_final.pdf.

¹⁸³ Bullain, Nilda, „Explaining Percentage Philanthropy: Legal Nature, Rationales, Impacts // Explicarea filantropiei prin redirecționarea unui procent din impozit: Natura juridică, rațiunile și impactul,” The International Journal of Not-for-Profit Law, septembrie 2004, la <https://www.icnl.org/resources/research/ijnl/explaining-percentage-philanthropy-legal-nature-rationales-impacts>.

¹⁸⁴ „Aspecte-cheie ale mecanismului de desemnare procentuală: Observații asupra procesului de introducere a mecanismului de desemnare procentuală în Ucraina,” ECNL, 2020, la https://ecnl.org/sites/default/files/2021-01/ECNL%20percentage%20mechanism%20new_0.pdf.

¹⁸⁵ Legea nr. 158/2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Definiția legală: Mecanismul de desemnare procentuală este un „proces prin care contribuabilii care nu au datorii la bugetul public național pentru perioade fiscale anterioare pot direcționa până la 2% din suma impozitului pe venit calculat anual în buget către organizații necomerciale cu statut de utilitate publică, culte religioase și părțile lor componente care au dreptul să participe la desemnarea procentuală.”¹⁸⁶

Deși definiția menționează „până la 2%”, contribuabilii nu pot desemna mai puțin de 2%. De la începutul implementării mecanismului de desemnare în 2017, utilizarea acestuia a crescut semnificativ.

Mecanismul de desemnare procentuală în cifre	2017 (anul I)	2023 (anul VII)
Numărul de desemnări	21.204	41.896
Desemnări valabile	16.182 (76%)	38.651 (92%)
Suma desemnată	2.821.243,60 MDL 146.252 EUR	12.493.586,22 MDL 647.661 EUR
Organizații beneficiare	302	780

Deși mecanismul este din ce în ce mai utilizat, un potențial uriaș rămâne totuși neexploatat. În 2023, desemnările au reprezentat 22% din numărul total de contribuabili care și-au depus declarațiile de venit la timp în 2023. În plus, 26.044 de contribuabili nu au depus o declarație de impozit pe venit: contribuabilii cu o singură sursă de venit din salarii nu sunt obligați să facă acest lucru.

Chiar dacă utilizarea desemnărilor a crescut din 2017, procentul desemnărilor nevalide este încă destul de mare, atingând 8% în 2023, din cauza unor neclarități procedurale. Cele două motive principale pentru nevaliditatea desemnărilor sunt:

1. *Existența unei datorii privind impozitul pe venit*, indiferent de sumă (fie că sunt 50, fie 50.000 MDL), la termenul limită pentru depunerea declarației de impozit pe venit – 3.056 desemnări.¹⁸⁷
2. *Beneficiarul desemnării procentuale nu este inclus în Lista actualizată a beneficiarilor*, publicată de ASP – 189 desemnări.¹⁸⁸ Contribuabilii nu sunt informați dacă au ales o organizație care nu se află pe listă și nu își pot redirecționa impozitele către un beneficiar valid. O soluție ar putea fi conectarea electronică a codului beneficiarului, în favoarea căruia se face desemnarea procentuală pe Formular, cu Lista beneficiarilor. Astfel, s-ar putea genera un mesaj de eroare în cazul în care contribuabilul ar include numărul fiscal al unui beneficiar care nu se află pe

¹⁸⁶ *Id.*

¹⁸⁷ Raportul statistic al Serviciului Fiscal de Stat privind desemnarea procentuală de 2% în 2023 aici: “Raport statistic privind desemnarea procentuală 2% în anul 2023,” Serviciul Fiscal de Stat, publicat la 2 ianuarie 2024, la <https://sfs.md/uploads/files/rapoarte/raport%20desemnarea%20procentuala%202023.pdf> (accesat pe 7 august 2024).

¹⁸⁸ Raportul statistic al Serviciului Fiscal de Stat privind desemnarea procentuală de 2% în 2023 aici: “Raport statistic privind desemnarea procentuală 2% în anul 2023,” Serviciul Fiscal de Stat, publicat la 2 ianuarie 2024, la <https://sfs.md/uploads/files/rapoarte/raport%20desemnarea%20procentuala%202023.pdf> (accesat pe 7 august 2024).

listă.

Deși proporția desemnărilor nevalide a scăzut de la 24% în 2017 la 8% în 2023, acest lucru continuă să ducă la pierderi semnificative de sume care nu ajung la beneficiari.

BENEFICIARI

Organizațiile care au dreptul să candideze și să beneficieze de mecanismul desemnării procentuale sunt următoarele:

1. *asociații, fundații și instituții private care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:*
 - a. desfășoară activități de utilitate publică în conformitate cu art. 21 din Legea privind organizațiile necomerciale¹⁸⁹;
 - b. sunt active de cel puțin un an înainte de solicitarea de a fi înscrise pe lista beneficiarilor mecanismului de desemnare procentuală;
 - c. în ultimii patru ani nu au susținut și, pe perioada capitalizării fondurilor obținute prin desemnare procentuală, nu vor susține activitatea unui partid politic sau a unui concurent electoral;
 - d. nu au datorii la bugetul public național pentru perioadele fiscale anterioare.¹⁹⁰
2. *culte religioase și componentele lor, care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:*
 - a. desfășoară activități sociale, morale, culturale sau caritabile conform art. 15, alineatul (6) din Legea nr. 125-XVI din 11 mai 2007;
 - b. sunt active de cel puțin un an înainte de solicitarea de a fi înscrise pe lista beneficiarilor mecanismului de desemnare procentuală; și
 - c. nu au datorii la bugetul public național pentru perioadele fiscale anterioare.¹⁹¹

Din cinci beneficiari principali ai mecanismului în anul 2023¹⁹², trei sunt asociații obștești ale veteranilor și pensionarilor afiliate autorităților de stat. Majoritatea organizațiilor interviewate în cadrul unui studiu¹⁹³ realizat de Assist Analytics, la inițiativa Consiliului Național al ONG-urilor și a Centrului CONTACT, cu sprijinul financiar din partea Suediei, consideră că există un conflict de interese între Serviciul Fiscal de Stat și structura sa necomercială – Asociația veteranilor și pensionarilor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat „UNI-M”. Respondenții au menționat că au primit multiple semnale de la contribuabili că inspectorii fiscali au folosit poziția lor pentru a influența desemnările în favoarea UNI-M.

La 28 septembrie 2023, cinci membri ai parlamentului au depus un proiect de lege pentru a include instituțiile publice de învățământ ca beneficiari ai mecanismului de desemnare procentuală de 2%. Organizațiile societății civile se opun vehement acestei propuneri, deoarece mecanismul desemnării procentuale a fost creat pentru a sprijini OSC-urile, nu instituțiile publice. La data de 20 august 2024, propunerea încă se afla în proces de examinare în parlament.¹⁹⁴

¹⁸⁹ Legea nr. 86/2020, Parlamentul Republicii Moldova.

¹⁹⁰ Art. 9(1), Legea privind ONG-urile nr. 86/2020.

¹⁹¹ Art. 3 din Regulamentul privind mecanismul de desemnare procentuală.

¹⁹² A se vedea Raportul statistic al Serviciului Fiscal de Stat privind desemnarea procentuală de 2% în 2023 aici: „Raport statistic privind desemnarea procentuală 2% în anul 2023,” Serviciul Fiscal de Stat, publicat la 2 ianuarie 2024, la <https://sfs.md/uploads/files/rapoarte/raport%20desemnarea%20procentuala%202023.pdf> (accesat pe 7 august 2024).

¹⁹³ Analiza gestionării resurselor financiare acumulate prin mecanismul de desemnare procentuală – februarie 2022, Echipa de Cercetare Assist Analytics, la inițiativa Consiliului Național al ONG-urilor și a Centrului CONTACT, cu sprijinul financiar al SIDA, februarie 2022, la https://contact.md/wp-content/uploads/2022/02/Analiza_Gestionare-Resurselor-din-mecanismul-2-final.pdf.

¹⁹⁴ „Moldova: Noile amendamente ar putea pune în pericol mecanismul de desemnare pentru OSC-uri,” CSO Meter, octombrie 24, 2023, la <https://csometer.info/updates/moldova-new-amendments-could-jeopardise-designation-mechanism-csos>.

PROCEDURA ȘI PAȘII DE BAZĂ

Patru autorități – Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat, Inspekția Financiară și ASP¹⁹⁵ sunt implicate în procesarea desemnării procentuale. Procedura de procesare a desemnării include următorii pași cheie:

1. **Procedura de solicitare pentru a deveni beneficiar:** Organizațiile care doresc să beneficieze de mecanismul 2% trebuie să depună o cerere la ASP până pe 30 septembrie, să completeze șablonul publicat pe site-ul agenției¹⁹⁶. Agenția verifică conformitatea cu condițiile de eligibilitate și informează solicitantul prin e-mail dacă îndeplinește cerințele necesare și au depus toate informațiile. În cazul în care solicitantul nu a trimis toate informațiile, agenția îl notifică prin e-mail în termen de 20 de zile lucrătoare de la termenul limită pentru depunerea cererilor; solicitantul are la dispoziție 10 zile de la primirea notificării pentru a completa informațiile. Agenția respinge cererea dacă solicitantul nu îndeplinește condițiile de eligibilitate și/sau nu trimite informațiile complete până la termenul limită. Aceasta informează solicitantul prin e-mail despre respingere în termen de trei zile lucrătoare de la adoptarea deciziei. Decizia ASP poate fi contestată în instanță. Organizațiile beneficiare incluse pe Lista beneficiarilor din anii anteriori sunt incluse automat în Lista beneficiarilor pentru anul următor, cu condiția să nu aibă datorii la bugetul public național pentru perioadele fiscale anterioare. Dacă beneficiarul are datorii la bugetul public național și nu le-a achitat în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii notificării trimise prin e-mail de către ASP, acesta va fi exclus din Lista beneficiarilor desemnării procentuale.¹⁹⁷
2. **Publicarea listei beneficiarilor:** ASP publică lista beneficiarilor pe site-ul său oficial: (<https://www.asp.gov.md/en/node/300>) până la 31 decembrie a fiecărui an. Lista publicată conține, în ordine alfabetică, numele complet, numărul de identificare de stat și adresa juridică a beneficiarilor. Asociațiile obștești, fundațiile și instituțiile private sunt prezentate în listă separat de „culturile religioase” și părțile lor componente. De asemenea, ASP publică lista beneficiarilor care nu au fost acceptați să participe la mecanismul de desemnare procentuală.¹⁹⁸
3. **Înaintarea desemnării impozitului pe venit:** Contribuabilii pot face o desemnare de 2% completând și depunând declarația de venit între 1 ianuarie și 30 aprilie a fiecărui an. Depunerea poate fi efectuată fie pe suport de hârtie, fie electronic. O modificare legislativă a impus contribuabililor să depună declarația electronic din 1 ianuarie 2024¹⁹⁹. Cu toate acestea, în urma eforturilor de advocacy ale OSC-urilor, noi modificări la Codul fiscal adoptate de parlament pe 21 martie 2024 au restituit opțiunea de a depune declarațiile fiscale pe suport de hârtie²⁰⁰. Contribuabilii pot face desemnarea completând codul fiscal de 13 cifre („IDNO”) al organizației beneficiare în secțiunea a cincea a declarației.²⁰¹
4. **Procesarea și transferul desemnărilor fiscale:** Serviciul Fiscal de Stat procesează declarațiile contribuabililor, identifică sumele desemnărilor procentuale care urmează să fie transferate beneficiarilor, completează și trimite Ministerului Finanțelor cererea de plată pentru beneficiarii desemnării procentuale, cu indicarea sumei și a datelor bancare. Pe baza formularului de alocare a procentului pentru beneficiari prezentat, Ministerul Finanțelor, prin Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor, transferă sumele de alocare procentuale conform datelor bancare ale beneficiarilor până la 30 septembrie a anului în care

¹⁹⁵ În 2018, toate atribuțiile legate de Legea de 2% au fost transferate de la MJ la ASP prin adoptarea Legii nr. 308 din 30 noiembrie 2018.

¹⁹⁶ ASP, 2024, la <https://www.asp.gov.md/sites/default/files/date-deschise/lista-beneficiarilor-desemnarii-procentuale/Cererea-DP.pdf>.

¹⁹⁷ Art. 7 din Regulamentul privind mecanismul de desemnare procentuală.

¹⁹⁸ Art. 12-14 din Regulamentul privind mecanismul de desemnare procentuală.

¹⁹⁹ Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 61/2024.

²⁰⁰ „Moldova: reintroducerea desemnării de 2% pentru declarațiile fiscale pe hârtie,” CSO Meter, 9 aprilie 2024, la <https://csometer.info/updates/moldova-2-designation-reintroduced-tax-declarations-made-paper>.

²⁰¹ Formularul de declarație a impozitului pe venit CET18 este disponibil aici: <https://declaratie-rapida.fisc.md/Document.aspx?taxid=CET18>. 202 Informații furnizate de Serviciul Fiscal de Stat.

a avut loc desemnarea. Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor va prezenta Inspectoratului Control Financiar de Stat lista beneficiarilor desemnării procentuale, cu indicarea sumelor transferate fiecărui beneficiar²⁰². Nu există o sumă minimă pentru transferul desemnării.

5. **Utilizarea desemnărilor fiscale:** Beneficiarii OSC-urilor vor utiliza suma desemnată pentru a sprijini activitățile de interes public, în timp ce „cultele religioase” și componentele lor pot folosi suma pentru activități sociale, morale, culturale sau de caritate. Regulamentul prevede anumite limite privind suma maximă care poate fi folosită pentru cheltuieli administrative, în funcție de suma desemnată. Desemnarea poate fi utilizată pe o perioadă de doi ani fiscali după depunerea solicitării statutului de beneficiar. Inspectoratul Financiar controlează utilizarea sumelor alocate prin mecanismul de desemnare procentuală și trage la răspundere beneficiarii care au încălcat regulile de utilizare a acestora. Organizațiile trebuie să returneze suma desemnată dacă: 1) nu au utilizat-o în decurs de doi ani; 2) nu au utilizat banii conform destinației și nu au respectat pragul stabilit pentru cheltuielile administrative; sau 3) dacă OSC-ul a fost exclus de pe lista beneficiarilor.
6. **Raportare și supraveghere:** Beneficiarii trebuie să depună rapoarte la Serviciul Fiscal de Stat privind utilizarea desemnării procentuale până la termenul limită de depunere a declarației de impozit pe venit pentru anul următor expirării perioadei de utilizare. Raportarea se face prin formularul Declarației de impozit pe venit pentru ONG-uri (ONG17²⁰³), prin SI Raportare electronică, pe portalul sfs.md. Organizațiile trebuie să indice suma veniturilor din desemnarea procentuală la Linia 01014 și cheltuielile aferente la linia 01024 în declarația ONG17. Anexa 1D a formularului ONG17 conține Raportul financiar despre modul în care au fost utilizate sumele desemnate procentual. Pe baza acestui raport, Serviciul Fiscal de Stat prezintă anual rapoartele generale ale beneficiarilor privind utilizarea sumelor procentuale, incluzând date statistice agregate și detaliate despre utilizarea fondurilor de către beneficiari.
7. **Excluderea din lista beneficiarilor:** Beneficiarii desemnării procentuale incluși pe Lista beneficiarilor mecanismului de desemnare procentuală trebuie să notifice Agenția Servicii Publice (ASP) în termen de 10 zile, dacă apar circumstanțe care îi fac ineligibili pentru a beneficia de mecanismul de desemnare procentuală. În acest caz, în termen de 25 de zile de la notificare, ASP va exclude beneficiarul din listă și îl va notifica prin e-mail.²⁰⁴

SENSIBILIZAREA CU PRIVIRE LA MECANISM ȘI PROMOVAREA ACESTUIA

Campaniile de sensibilizare desfășurate pe scară largă de OSC-uri cu privire la lista beneficiarilor sunt esențiale pentru ca mecanismul de desemnare procentuală să ajungă la contribuabili și la beneficiarii potențiali ai OSC-urilor și pentru a-și exploata întregul potențial. Este important să se promoveze atât mecanismul în sine, cât și activitatea OSC-urilor de pe lista beneficiarilor. Acest lucru ajută sectorul să îmbunătățească comunicarea și să dezvolte interacțiuni eficiente și diverse între OSC-uri și beneficiarii și susținătorii lor din rândul publicului.

Societatea civilă joacă un rol crucial în promovarea mecanismului de desemnare procentuală. Una dintre sursele principale de informare este site-ul <https://2procente.info/> instituit de Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) cu sprijinul financiar al UE și USAID. Acesta explică mecanismul de 2%, cadrul său legal, beneficiile și diferențele față de donații. Site-ul îi ajută pe contribuabili să aleagă un beneficiar în funcție de domeniul de activitate (de exemplu, cultură/artă, educație, democrație și drepturile omului).²⁰⁵ Include publicații prietenoase cu utilizatorul și tutoriale despre modul de desemnare a celor 2% și de derulare a unei campanii de comunicare. De asemenea, are povești de succes pentru a-i inspira pe alții să utilizeze mecanismul. În afară de site, CRJM administrează și o pagină dedicată pe Facebook despre mecanismul de desemnare procentuală (2%

²⁰² Informații furnizate de Serviciul Fiscal de Stat.

²⁰³ Formularul de declarație a impozitului pe venit ONG17 este disponibil aici: <https://declaratie-rapida.fisc.md/Document.aspx?taxid=ONG17>.

²⁰⁴ p. 11 din Regulamentul privind mecanismul de desemnare procentuală.

²⁰⁵ „Alege un câmp și o organizație pe care dorești să o susții! 2 procente, la <https://2procente.info/lista-organizatiilor-beneficiare/> (accesat pe 15 august 2024).

în Moldova) și a oferit alte tipuri de sprijin, inclusiv consultări neoficiale și formări pentru OSC-uri.

Serviciul Fiscal de Stat are o subpagină pe site-ul său cu informații despre mecanismul de 2%: <https://sfs.md/en/page/desemnarea-2>. Aceasta descrie ce înseamnă mecanismul de 2%, care este cadrul său normativ, cum se direcționează cele 2% și cum folosesc organizațiile acești bani și cum raportează utilizarea lor. Furnizează linkuri către rapoartele statistice anuale și surse suplimentare de informații (inclusiv linkuri către <https://2procente.info/> și resursele publicate acolo).

Cu toate acestea, cabinetul personal al contribuabilului nu oferă îndrumări despre desemnarea procentuală. Serviciul Fiscal de Stat are un centru de apel unic (080001525) și o adresă de e-mail (mail@sfs.md) care răspunde la întrebări legate de legislația fiscală. Cu toate acestea, nu există o extensie specifică pentru mecanismul de desemnare procentuală.

Deoarece Serviciul Fiscal de Stat este primul punct de contact și sursa principală de informații pentru contribuabili, ar fi benefic ca Serviciul Fiscal de Stat să creeze mai multe platforme pentru schimbul de informații și să adopte un rol mai proactiv în sprijinirea sensibilizării cu privire la mecanismul de desemnare procentuală și promovarea acestuia.

Pe lângă site, autoritatea ar putea utiliza și alte instrumente pentru a-i ajuta pe contribuabili să facă o desemnare validă, ceea ce ar putea contribui la mai multe desemnări (adică beneficiarul desemnării procentuale este inclus în Lista beneficiarilor). Promovarea oficială a mecanismului are loc în principal în perioada martie-aprilie și septembrie, înainte de termenul limită pentru depunerea declarației fiscale (30 aprilie) și a solicitării de obținere a statutului de beneficiar al mecanismului (30 septembrie).

Companiile și alți actori relevanți joacă, de asemenea, un rol important în promovarea mecanismului. Echipa de evaluare s-a întâlnit cu bănci și companii (MAIB Bank și Kaufland) care au promovat mecanismul desemnării procentuale în rândul angajaților, încurajându-i să participe și distribuind lista oficială a organizațiilor eligibile.

De asemenea, site-urile care promovează mecanismul desemnării procentuale în Moldova pot găsi inspirație din exemplele altor țări care au subpagini dedicate acestui mecanism, cum ar fi Ungaria²⁰⁶ și Slovacia.²⁰⁷ Aceste site-uri includ podcasturi, quizuri despre cum să devii beneficiar al desemnării procentuale, sfaturi despre cum să îți promovezi organizația și cum să îți mărești șansele de succes, spațiu pentru organizații pentru a posta videoclipuri legate de campanie și posibilitatea de a primi notificări despre termenele viitoare legate de mecanism, printre altele. Studiile de caz privind implementarea mecanismului procentual în Ungaria, Slovacia și Polonia, elaborate de ECNL împreună cu experți locali din cele trei țări, includ instrumente și bune practici pentru a ajunge la contribuabili.²⁰⁸

PROVOCĂRILE ȘI OPORTUNITĂȚILE IDENTIFICATE

OPORTUNITĂȚI:

- Guvernul recunoaște importanța mecanismului desemnării procentuale, iar în Programul de dezvoltare al organizațiilor societății civile (PDOSC) sunt

²⁰⁶ NIOK Nonprofit, la <https://www.nonprofit.hu/tudastar-kategoria/egyszazalek>.

²⁰⁷ "2% pre hodnotnejší život," Sami Rohodnite, Kto Potrebuje Vase Dane, at <https://rozhodni.sk/>; "Poukázanie 2% z dane (ak si podávate daňové priznanie sami)," Navody.digital, la https://navody.digital/zivotne-situacie/2-percenta-samostatne?utm_source=google&utm_medium=search&utm_campaign=slovensko_digital&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjws560BhCuARIsAHMqE0HJoJ7U1XImnR39nq7k3hLbVVGtXdVWxbyHP3984KSQGkVSvKocTqAaAjCEALw_wcB.

²⁰⁸ "Learning by Doing: Experiences on the Implementation of the Percentage Designation Mechanism//Învățând din experiență: experiențe privind implementarea mecanismului de desemnare procentuală" ECNL, 2016, la <https://ecnl.org/publications/experiences-implementation-percentage-designation-mechanism>

incluse mai multe măsuri de politică potențiale legate de mecanism, inclusiv posibilitatea de a mări procentajul la 3%.

- De la instituirea mecanismului în 2017, acesta s-a dezvoltat și a crescut:
 - Numărul contribuabililor care desemnează și al beneficiarilor s-a dublat.
 - Sumele desemnate au crescut de mai mult de patru ori.
 - Numărul organizațiilor care beneficiază de mecanism a crescut de 2,5 ori. Rețelele sociale sunt pe larg utilizate în Moldova (în ianuarie 2024 existau 1,58 milioane de utilizatori de rețele sociale, ceea ce reprezintă aproximativ 62% din populație). Această înseamnă că rețelele sociale oferă o oportunitate bună de a ajunge la moldoveni prin campanii online de colectare de fonduri.

PROVOCĂRI:

- Cunoașterea mecanismului de către contribuabili este încă limitată, în special în afara Chișinăului. OSC-urile și autoritățile pot juca un rol mai proactiv în promovarea mecanismului pentru a crește numărul desemnărilor.
- Numărul desemnărilor nevalide este relativ ridicat, 8% în 2023, ceea ce se datorează unor probleme procedurale. Principala cauză a desemnărilor nevalide rămâne prezența unei datorii la impozitul pe venit, indiferent de sumă. A doua cauză este faptul că beneficiarul desemnării procentuale nu este inclus în Lista actualizată a beneficiarilor. Deoarece contribuabilii nu sunt informați despre procesarea desemnării lor, nu își pot achita datoria restantă sau corecta o eroare pentru a se asigura că desemnarea lor sprijină OSC-ul ales.
- Există un dezechilibru în rândul organizațiilor care beneficiază de mecanism, ceea ce poate afecta încrederea în proces și credibilitatea autorităților implicate. OSC-urile se confruntă cu provocări procedurale atunci când participă la mecanism. Acestea riscă să fie excluse din lista beneficiarilor dacă au datorii fiscale restante. Mai mult, sumele mici generate îngreunează acoperirea costurilor administrative asociate și raportarea unui impact semnificativ din veniturile primite.

8) Concluzii și recomandări

SITUAȚIA ACTUALĂ A MEDIULUI DE REGLEMENTARE PENTRU FILANTROPIE ȘI MECANISMUL DE DESEMNARE

Politici publice. Consolidarea sustenabilității financiare a OSC-urilor a fost unul dintre obiectivele strategice ale mai multor politici de dezvoltare a societății civile ale guvernului moldovenesc, inclusiv PDOSC 2024–2027, adoptat în 2023. În plus, guvernul a pilotat o abordare inovatoare pentru a stimula donațiile private prin programul DAR 3+1. Cu toate că guvernul are o atitudine pozitivă față de consolidarea OSC-urilor (**Capitolul 2 Prezentare generală: Politici publice privind filantropia**), implementarea politicilor de dezvoltare a societății civile a fost una limitată. OSC-urile se confruntă cu dificultăți în diversificarea surselor de venit și depind în continuare în mare măsură de granturi de la donatori internaționali.

Mediu favorabil pentru filantropie. Cadrul legislativ din Moldova este, în general, favorabil pentru OSC-uri și filantropie. Acesta recunoaște și protejează dreptul la libertatea de asociere și dreptul OSC-urilor de a solicita, primi și utiliza liber mijloace financiare și materiale.

Legea cu privire la filantropie și sponsorizare oferă o bază de reglementare pentru activitățile filantropice și de sponsorizare desfășurate de persoane juridice și/sau fizice în beneficiul OSC-urilor, cu scopul de a stimula astfel de activități și de a asigura practici transparente.

Codul fiscal prevede că veniturile OSC-urilor din activități neeconomice sunt scutite de impozit. Cu toate acestea, OSC-urile și alți actori nu valorifică pe deplin oportunitățile oferite de cadrul de reglementare din diverse motive. OSC-urile și alți actori nu dispun de cunoștințe cu privire la diverse reglementări fiscale și financiare legate de colectarea de fonduri și filantropie în general, precum și despre oportunitățile și limitările pe care le oferă. De exemplu, multe OSC-uri și companii nu știu care sunt cerințele care trebuie îndeplinite pentru ca veniturile dintr-un acord de sponsorizare să fie considerate scutite de impozit pentru OSC-uri sau eligibile ca cheltuială deductibilă pentru calculul impozitului pe venit al unei companii. În plus, unele legi nu sunt clare, ceea ce descurajează OSC-urile să strângă fonduri. De exemplu, prevederile Codului fiscal nu sunt clare în ceea ce privește nivelul de detaliere a descrierii activităților care trebuie incluse în actele constitutive și statutele OSC-urilor pentru a se asigura că acestea pot desfășura activități de strângere de fonduri generatoare de venituri scutite de impozit, recunoscute ca economice (de exemplu, concerte caritabile sau alte evenimente cu bilet de intrare).

O altă piedică reală în activitățile zilnice ale OSC-urilor, inclusiv în strângerea de fonduri, este aplicarea restrictivă a legislației CSB/CFT, care a fost dezvoltată fără participarea OSC-urilor. Mai mult, nu există un dialog deschis între stat, bănci și OSC-uri cu privire la provocările practice pe care le întâmpină OSC-urile în relația cu băncile. Provocările specifice din cadrul de reglementare și practicile care afectează filantropia și activitățile OSC-urilor sunt rezumate mai jos.

Activitate filantropică individuală. Oamenii nu cunosc activitățile OSC-urilor și, prin urmare, nu sunt dispuși să le sprijine. Lipsa sprijinului din partea publicului larg se datorează, în mare măsură, faptului că multe OSC-uri nu reușesc să vorbească despre importanța și rezultatele muncii lor. Acest lucru este legat de o lipsă de capacitate și resurse: de multe ori OSC-urile nu dispun de expertiză internă în colectare de fonduri, iar bugetele lor sunt restrânse, limitând posibilitatea de a investi în această zonă. OSC-urile întâmpină și dificultăți în colaborarea cu mijloacele de informare pentru le a face mai vizibilă activitatea. În plus, nu există stimulente fiscale pentru donatorii individuali. Un mecanism bine conceput de desemnare procentuală este important, dar nu ar trebui să înlocuiască stimulentele fiscale. Câteva exemple de succes în strângerea de fonduri de către organizațiile societății civile subliniază, de fapt, lipsa campaniilor de strângere de fonduri destinate persoanelor fizice.

Filantropia corporativă. Multe organizații ale societății civile nu reușesc să comunice eficient despre activitatea lor și utilizarea resurselor, ceea ce reprezintă un factor important care împiedică dezvoltarea filantropiei corporative în Moldova OSC-urile au competențe și timp limitate pentru a interacționa eficient cu companiile.

În plus, actuala deducere fiscală pentru donațiile filantropice și sponsorizări, de 5% din venitul impozabil, nu este suficient de atractivă pentru a stimula în mod semnificativ donațiile corporative, mai ales pentru companiile mici. Mai mult, companiile raportează că cerințele administrative pentru obținerea beneficiului

fiscal sunt împovărătoare. De asemenea, donațiile în natură nu sunt scutite de TVA, iar respectarea dispozițiilor legate de determinarea valorii bunurilor donate în scopuri fiscale poate fi îndelungată, descurajând astfel companiile să facă astfel de donații. Modificarea din 2024 la Legea privind prevenirea pierderii și risipei alimentare permite operatorilor în domeniul alimentar care donează produse alimentare către organizațiile societății civile să beneficieze de aceleași deduceri fiscale legate de impozitul pe venit și TVA, ca în cazul reziduurilor, risipei și perisabilității naturale, stimulând astfel aceste donații.

Metode de plată și de strângere de fonduri. Colectarea donațiilor în numerar reprezintă o provocare pentru OSC-urile din Moldova.

Obligația de a avea o casă de marcat (ECC) atunci când este vorba de numerar și de a respecta alte cerințe legale aferente reprezintă un obstacol pentru OSC-uri, deoarece multe nu sunt conștiente de această obligație și de cerințele legale asociate. Dacă OSC-urile strâng numerar fără a avea o casă de marcat și nu depun imediat numerarul în conturile lor bancare, acestea pot fi penalizate în orice moment. Cele care sunt la curent cu aceste cerințe complexe aleg să nu colecteze deloc numerar.

Provocările legate de donațiile fără numerar includ comisioanele ridicate impuse de bănci și sistemele de plată externe, precum și refuzul băncilor de a accepta plăți făcute către OSC-uri cu carduri de credit străine. Donațiile în criptomonedă sunt, de asemenea, interzise în Moldova.

În ceea ce privește colectarea de fonduri online, aceasta este costisitoare, iar instalarea de către OSC-uri a butonului „Donează aici” pe site-urile lor este destul de dificilă. În plus, OSC-urile întâmpină probleme în configurarea donațiilor recurente, deoarece serviciile de „e-commerce” oferite de bănci sunt concepute pentru magazine online și, prin urmare, nu oferă opțiuni care să faciliteze tranzacțiile recurente.

Indisponibilitatea funcției de donație prin Facebook în Moldova și faptul că cel mai mare furnizor de telecomunicații din Moldova nu mai oferă un serviciu de donații prin SMS îngreunează și mai mult utilizarea tehnologiilor digitale pentru strângerea de fonduri de către OSC-uri.

De asemenea, dezvoltarea platformelor de crowdfunding este împiedicată de faptul că băncile tratează aceste platforme ca pe clienți cu risc ridicat. Mai mult, băncile consideră platformele de crowdfunding magazine online și impun cerințe nepotrivite naturii acestora, precum și comisioane ridicate.

Mecanismul de desemnare procentuală. Mecanismul de desemnare procentuală permite contribuabililor individuali să direcționeze 2% din impozitul lor pe venit către OSC-uri. Guvernul recunoaște importanța mecanismului desemnării procentuale, iar în Programul de dezvoltare al organizațiilor societății civile (PDOOSC) sunt incluse mai multe măsuri de politică potențiale legate de mecanism, inclusiv posibilitatea de a mări procentajul la 3%. De la implementarea sa, utilizarea mecanismului s-a dublat, însă are încă un potențial neexploatat. Campaniile de informare derulate de societatea civilă și promovarea proactivă de către autorități sunt cruciale pentru creșterea numărului de desemnări, în special în afara Chișinăului. În plus, prin abordarea problemelor procedurale, numărul desemnărilor nevalide ar putea fi redus, iar mecanismul ar putea fi mai benefic pentru OSC-uri. O reprezentare mai bună a OSC-urilor neafiliate instituțiilor de stat printre organizațiile care beneficiază de mecanism ar îmbunătăți încrederea în proces și credibilitatea

autorităților implicate.

Oportunități și direcții de urmat. Atitudinea pozitivă a guvernului față de OSC-uri, existența Platformei pentru Dezvoltarea și Promovarea Filantropiei, angajamentul unor companii de a sprijini cauze sociale și de mediu, precum și prezența donatorilor internaționali oferă oportunități ample pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare și a practicilor care să stimuleze dezvoltarea filantropiei în Moldova.

În secțiunea de mai jos, oferim recomandări cheie pentru cele două teme principale ale evaluării – filantropia și mecanismul de desemnare procentuală. Pentru fiecare temă, evaluarea oferă recomandări pentru politici, reglementări și practici, adresându-se mai multor actori interesați.

RECOMANDĂRI

Pentru a consolida mediul favorabil filantropiei și pentru a îmbunătăți eficiența mecanismului de desemnare procentuală, îi recomandăm **Cancelariei de Stat, conform rolului său de coordonare, să stabilească un grup de lucru²⁰⁹ format din reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat, Platformei pentru Promovarea și Dezvoltarea Filantropiei, organizațiilor necomerciale și alți actori cheie, pentru a discuta despre provocările legate de filantropie și mecanismul de desemnare procentuală, pentru a identifica pași practici pe termen scurt și lung în vederea soluționării acestor probleme și a monitoriza implementarea politicilor guvernamentale relevante. În plus, operaționalizarea Platformei Consultative Permanente de consultare cu societatea civilă în procesele decizionale²¹⁰ ar putea oferi o altă cale de abordare a acestor probleme.**

FILANTROPIE

Politici

Politici publice legate de filantropie. Recomandăm guvernului, reprezentat de exemplu de Cancelaria de Stat, să participe la consultări cu OSC-urile, donatorii și companiile pentru a găsi modalități de a sprijini dezvoltarea filantropiei. O astfel de discuție ar putea conduce la dezvoltarea unui **plan de acțiune cu privire la modul de promovare și stimulare a filantropiei**. Irlanda prezintă un exemplu al unui astfel de document de politică, unde guvernul a dezvoltat o politică națională de filantropie.²¹¹

Ca parte a planului de acțiune (sau ca măsuri separate), Guvernul se poate gândi la întreprinderea următoarelor măsuri:

- Colectarea informațiilor existente despre filantropie pentru a construi o bază de date publică (care să fie actualizată regulat și publicată). Aceste date pot informa eforturile actorilor interesați de a analiza situația filantropiei și de a propune reforme suplimentare, precum și de a promova filantropia în rândul publicului larg. O astfel de bază de date poate fi dezvoltată utilizând experiența bazei de date create pentru a promova mecanismul de desemnare procentuală în Moldova. Baza de date poate include, de exemplu, informații despre utilizarea stimulentele fiscale legate de donații și sponsorizări, sumele donate, informații despre proiectele care abordează nevoile sociale, etc.
- Atribuirea responsabilității de promovare a filantropiei unui reprezentant guvernamental de rang înalt.
- Înființarea unui consiliu consultativ, a unui grup de consultare sau a unei alte platforme în

²⁰⁹ Prevazut la art. 11 din Legea privind transparența în procesul decizional, nr. 239/2009; și paragraful 23 din Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional.

²¹⁰ O platformă care a fost introdusă prin Hotărârea Guvernului nr. 435/2023, care a modificat Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismele de consultare publică a societății civile în procesul decizional, dar neînființată încă.

²¹¹ Politica Națională de Filantropie 2024-2028, Guvernul Irlandei, la <https://www.gov.ie/en/policy-information/a9795-national-philanthropy-policy-2024-2028/>

care OSC-urile și autoritățile pot discuta în mod regulat despre problemele legate de filantropie și dezvoltarea OSC-urilor în general. Astfel de discuții ar putea fi organizate cu ajutorul Cancelariei de Stat.

- Sprijinirea unei campanii naționale de comunicare, care ar putea include acordarea de premii filantropilor principali sau sprijinirea unor evenimente, cum ar fi Săptămâna Anuală a Bunătății, organizată de Platforma pentru Dezvoltarea și Promovarea Filantropiei. În Marea Britanie, guvernul a numit în urmă cu câțiva ani un filantrop celebru drept Ambasadorul Marii Britanii pentru Donații și Filantropie.²¹²
- Sprijinirea activităților dedicate creșterii capacității de strângere de fonduri și comunicării strategice de către OSC-uri. Acest lucru ar putea include granturi de stat pentru dezvoltarea capacității organizațiilor și încurajarea agențiilor guvernamentale să includă o linie bugetară pentru cheltuielile de strângere de fonduri ca parte a costurilor directe în cadrul granturilor de stat acordate OSC-urilor.
- Dezvoltarea diverselor modele de finanțare prin care statul poate sprijini filantropia, cum ar fi finanțarea concomitentă (de exemplu, dublarea sumei colectate de public).²¹³

Politici privind CSB/CFT. Guvernul poate stabili o comunicare regulată între toate autoritățile statului responsabile de reglementarea CSB/CFT și OSC-uri și poate asigura participarea activă a OSC-urilor în realizarea evaluării riscurilor în sectorul societății civile și în dezvoltarea și îmbunătățirea legislației privind CSB/CFT.

Acces la banking/De-risking bancar. Banca Națională (instituția de reglementare bancară) poate începe un dialog cu OSC-urile și băncile pentru a discuta problemele legate de accesul OSC-urilor la serviciile bancare și soluțiile potențiale care ar putea ajuta la îmbunătățirea politicilor și practicilor de de-risking (reducere a riscurilor), urmând o abordare bazată pe risc. Un exemplu ar putea fi dialogul olandez cu mai multe părți interesate între guvern, instituția de reglementare bancară, bănci și OSC-uri, organizat de Ministerul Olandez de Finanțe în colaborare cu Human Security Collective (un OSC) și Asociația Bancară Olandeză.²¹⁴

Reglementare

Stimulente fiscale. Guvernul ar trebui să se gândească să ofere mai multe stimulente fiscale pentru a stimula filantropia atât de către companii, cât și de indivizi. Pentru a face acest lucru, guvernul poate:

- **Să reintroducă beneficii fiscale pentru donațiile filantropice făcute de contribuabilii individuali către OSC-uri, care ar putea include:**
 - Stimulent pentru a dona către OSC-uri, prin permiterea contribuabililor de a deduce donațiile până la 10% din venitul impozabil. *Exemple comparative ale unui astfel de stimulent pot fi găsite în Anexa 1.*
 - Stimulent pentru donații recurente, prin oferirea unei deduceri fiscale mai atractive pentru donatorii care s-au angajat să sprijine OSC-uri timp de mai mulți ani, de exemplu, prin acordarea dreptului contribuabilului individual de a deduce valoarea donației din venitul impozabil până la un prag mai ridicat. De exemplu, în Olanda, donațiile unice pot fi deduse din venitul impozabil, până la un maximum de 10% din venitul impozabil. Totuși, dacă un contribuabil se angajează să facă o donație unui OSC timp de cel puțin cinci ani (denumită „donație periodică”), limita de deducere nu se mai aplică. În acest caz, donația poate fi dedusă integral din baza impozabilă pentru un

²¹² „Ambasadori pentru filantropie?” Giving Magazine, la <https://www.givingmagazine.com/index.php?article=ambassadors-for-philanthropy/>.

²¹³ .

²¹⁴ „Masa rotundă olandeză privind accesul financiar pentru organizațiile nonprofit,” Human Security Collective, la <https://www.hscollective.org/news/timeline/dutch-round-table-for-npo/?acceptCookies=66bf376f1144a>

anumit an, până la o sumă maximă de 250.000 EUR pe an (4,8 milioane MDL).²¹⁵

- Stimulent pentru donații mari către OSC-uri. În Germania, un donator individual poate deduce până la 1.000.000 EUR pentru o donație către capitalul unei fundații cu scopuri eligibile. Deducerea poate fi realizată în anul donației și/sau împărțită pe următoarele nouă ani.²¹⁶

○ **Să stimuleze filantropia corporativă printr-o varietate de stimulente fiscale.** Acestea pot include:

- Oferirea unei opțiuni de calcul a sumei deductibile pentru o donație filantropică sau sponsorizare, bazată pe venituri (între 0.5% și 2%), ca alternativă la metoda actuală de calcul bazată pe venitul impozabil. Aceasta va permite companiilor să facă donații chiar și în anii în care nu au venit impozabil pozitiv. Acest calcul bazat pe venit trebuie să vină împreună cu posibilitatea de a utiliza deducerea relevantă în anii următori anului în care a fost făcută donația. De exemplu, în Croația, contribuabilii corporativi pot beneficia de deduceri fiscale de până la 2% din venitul anual. *Mai multe exemple comparative pot fi găsite în [Anexa 1](#).*
- Creșterea sumei deducerilor fiscale pentru donații filantropice și sponsorizări de la 5% la 10–20%. În Germania, donațiile sunt deductibile până la 20% din venitul impozabil anual; sau 0,4% din suma veniturilor și salariilor. *Mai multe exemple pot fi găsite în [Anexa 1](#).*
- Permite contribuabililor să contabilizeze o sumă dintr-o donație în limita pragului stabilit la impozitul pe profit (ca un credit fiscal) ar putea reprezenta o altă modalitate eficientă de a încuraja companiile să doneze. Luând în considerare exemplul României, unde există un credit fiscal, reformele au avut un impact semnificativ asupra sprijinului acordat OSC-urilor de către companii. În prezent, companiile pot deduce din impozitul pe profit sponsorizările acordate în proporție de până la 0,75% din veniturile lor sau 20% din impozitul pe profit datorat, oricare dintre acestea este mai mică. Din 2018, guvernul român a adoptat mai multe amendamente legale care au extins treptat acest beneficiu fiscal. Aceasta a avut un impact pozitiv semnificativ asupra OSC-urilor din România. Sponsorizarea corporativă este acum principala sursă de venit pentru 20% dintre OSC-urile din România (în creștere de la 7% în 2015).²¹⁷ Numărul companiilor care beneficiază de acest credit fiscal a crescut de la 34.811 în 2015 la 88.544 în 2022, iar cheltuielile totale declarate pentru sponsorizare, patronaj și burse private au crescut de la 698.000 MDL (140.465 EUR) în 2015 la 2,468 milioane MDL (496.685 EUR) în 2022²¹⁸.
- Oferirea posibilității companiilor de a deduce din venitul impozabil suma donațiilor care depășesc plafonul de deducere în anul în care a fost efectuată donația, în anii următori. Aceasta ar stimula companiile să facă donații de orice valoare, știind că vor putea beneficia de deduceri fiscale în anii următori. Acesta este cazul în România, unde sumele excedentare pot fi reportate pentru următorii șapte ani consecutivi, iar în Germania, unde acestea pot fi reportate în anii fiscali următori fără nicio limitare. În România, companiile pot solicita, de asemenea, autorității fiscale să redirectioneze o parte din impozitul pe venit plătit de companie către un OSC, dacă suma deductibilă nu a fost utilizată în totalitate.
- Introducerea scutirilor de TVA pentru transferul donațiilor filantropice în natură către OSC-uri. Directiva TVA a UE²¹⁹ permite țărilor din UE să implementeze această practică la discreția lor.²²⁰ În Italia, există o scutire de TVA pentru donațiile de bunuri către

²¹⁵ Art. 6.32 și 6.38 Wet op de inkomstenbelasting 2001. Informațiile sunt furnizate pe site-ul autorității fiscale olandeze:

<https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/aftrek-en-kortingen/content/verschil-periodieke-giften-gewone-giften>.

²¹⁶ "Steuerbegünstigung für Stiftungen und Zuwendungsgeber," Bundesverband Deutscher Stiftungen, la <https://www.stiftungen.org/stiftungen/basiswissen-stiftungen/recht-und-steuern/steuerbeguenstigung-fuer-stiftungen-und-zuwendungsgeber.html>.

²¹⁷ România 2024: Sectorul neguvernamental; profil, tendințe, provocări. Bogdan Voicu e.a.; Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

²¹⁸ România 2024: Sectorul neguvernamental; profil, tendințe, provocări. Bogdan Voicu e.a.; Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

²¹⁹ Directiva Consiliului 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.

²²⁰ Acest lucru a fost confirmat în 2020 de comisarul european Gentiloni în răspunsul său la o întrebare parlamentară (E-003465/2019): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2019-003465-ASW_EN.html.

anumite tipuri de OSC-uri.²²¹ O astfel de scutire ar putea încuraja companiile să doneze articole OSC-urilor în loc să le arunce, ceea ce este mai puțin costisitor pentru companii în cadrul regimului fiscal existent.

- Guvernul ar putea simplifica cerințele administrative pentru a solicita stimulente fiscale prin eliminarea cerinței ca firmele să obțină o scrisoare de solicitare de la OSC-ul beneficiar al unei donații înainte de a primi donația. Pe lângă aceasta, este necesară obținerea unei chitanțe care să ateste donația efectuată către un OSC. În Germania, donatorii trebuie doar să depună o chitanță de donație, emisă de organizația primitoare pe baza unui formular emis de autoritatea fiscală. Pentru donațiile sub 300 EUR, o confirmare a transferului sau o chitanță pentru un depozit în numerar este suficientă. În Olanda, orice dovadă scrisă este acceptabilă (de exemplu, confirmarea transferului, scrisoare de confirmare).

Cerințe pentru gestionarea numerarului. Guvernul poate exonera OSC-urile de utilizarea unui ECC atunci când colectează donații sau desfășoară activități caritabile, cum ar fi vânzarea de bunuri sau bilete pentru evenimente caritabile, în cazul în care OSC-ul nu desfășoară activități economice.

Reglementări fiscale. Serviciul Fiscal de Stat poate:

- Să emită ghiduri pentru OSC-uri cu privire la tratamentul și cerințele pentru activitățile generatoare de venit, inclusiv metodele tradiționale de strângere de fonduri, cum ar fi vânzarea de bunuri sau bilete pentru evenimente caritabile.
- Să îmbunătățească înțelegerea și să aibă o atitudine unitară cu privire la tratamentul și cerințele pentru acordurile de sponsorizare în rândul oficialilor săi.

Efectele reglementărilor referitoare la CSB/CFT. Băncile ar trebui să își revizuiască politicile legate de OSC-uri în calitate de clienți. Banca Națională poate sprijini acest lucru prin emiterea de orientări sau recomandări pentru bănci privind modul de a trata OSC-urile atunci când evaluează nivelul lor de risc. Mai exact, recomandăm băncilor:

- Să nu mai trateze OSC-urile ca fiind entități cu risc ridicat și să aplice o evaluare individuală a riscurilor, având în vedere specificitățile structurii și operațiunilor OSC-urilor.
- Să ofere orientări și clarificări OSC-urilor cu privire la modul în care politicile CSB/CFT le-ar putea afecta și la ce măsuri ar putea lua OSC-urile pentru a-și reduce nivelul de risc. De exemplu, băncile ar putea consilia OSC-urile cu privire la tipul de informații care trebuie furnizate băncii pentru a asigura procese de verificare fluide și bune practici pentru descrierile tranzacțiilor. Un exemplu bun este banca olandeză ABN-AMRO care a creat un [site web specializat](#), unde explică impactul CSB/CFT asupra OSC-urilor.
- Să ofere condiții și taxe preferențiale pentru OSC-uri, inclusiv pentru platformele de crowdfunding bazate pe donații.
- Să revizuiască cerințele de depunere a unei sume drept garanție pentru platformele de crowdfunding care strâng donații pentru proiecte nonprofit și fie să elimine această cerință, fie să reducă procentul de depozit solicitat, calculat în funcție de donațiile efectuate și de termenul de păstrare a fondurilor în depozit.
- Să ia în considerare posibilitatea de a îmbunătăți caracteristicile tehnice ale modului „e-commerce” pentru a permite înregistrarea donațiilor recurente printr-un buton „Donează aici” pe site-ul OSC-ului.

Practică

²²¹ Aceasta vizează donațiile către asociații sau fundații recunoscute al căror unic scop este asistența, caritatea, educația, studiul sau cercetarea științifică, și „ONLUS”: organizații nonprofit cu statut de organizație de utilitate socială (în plus față de autoritățile publice) art. 10 Directiva 633/1972.

În practică, **OSC-urile** ar trebui:

- **Să își îmbunătățească vizibilitatea** prin consolidarea comunicării cu publicul despre activitatea, rezultatele și utilizarea resurselor lor. Ar trebui să dezvolte și să implementeze planuri de implicare a cetățenilor pentru o comunicare mai eficientă cu aceștia. Comunicarea poate fi realizată prin propriile canale de comunicare (de exemplu, site web, rețele sociale, newsletter) și prin parteneriate strategice cu alți actori, cum ar fi mass-media și persoane influente (cum ar fi bloggeri și influenceri).
- **Să desfășoare activități de informare mai clar direcționate** către potențialii donatori individuali și corporativi, prin crearea unor profiluri ale donatorilor, formularea unor mesaje captivante și argumente solide pentru sprijin, și contactarea acestora prin canalele de comunicare adecvate.
- **Să investească în dezvoltarea capacității lor** de a interacționa cu donatorii individuali și corporativi. Aceasta ar putea implica alocarea de resurse financiare pentru a acoperi salariul unui fundraiser desemnat și implicarea specialiștilor în comunicare din sectorul de afaceri (inclusiv prin sprijin pro bono). OSC-urile pot milita în fața donatorilor pentru a le permite să aloce fonduri directe pentru a investi în acest domeniu, așa cum este detaliat în recomandările adresate donatorilor.
- **Să exploreze oportunități de colaborare** cu instituții educaționale, de exemplu, cu implicarea tineretului (și a familiilor acestora) în activitățile OSC-urilor ca parte a orelor de practică, să includă subiecte de educație civică în curriculum, să organizeze stagii pentru studenții la comunicare și marketing etc.

Platforma pentru Promovarea și Dezvoltarea Filantropiei poate juca un rol esențial în avansarea filantropiei în Moldova, continuând să își concentreze eforturile asupra promovării acesteia, să acționeze ca un punct de sprijin pentru societatea civilă în pledoaria față de guvern pentru reformele legislative și să participe la dialoguri cu alți actori implicați. Mai specific, Platforma ar putea:

- Să organizeze o consultare cu **principalii donatori ai OSC-urilor** pentru a discuta modalitățile prin care donatorii pot sprijini sustenabilitatea financiară a OSC-urilor atunci când finanțează proiecte.
- **Să sprijine instituirea unor noi mecanisme** de strângere de fonduri de la indivizi. În special, recomandăm platformei:
 - Să înceapă negocieri cu Facebook pentru a permite persoanelor din Moldova să beneficieze de toate funcțiile de pe platforma Facebook, inclusiv funcția de donație.
 - Să militeze în fața Orange pentru reintroducerea serviciului de donații prin SMS pentru abonații săi și să pledeze cu toți furnizorii de telecomunicații pentru simplificarea procesului de obținere a unui număr pentru donațiile prin SMS. O soluție ar putea fi facilitarea semnării unui acord intern între companiile de telecomunicații, prin care acestea să își recunoască reciproc numerele caritabile. O altă opțiune ar fi crearea unui număr caritabil unic de SMS care să fie utilizat de toate companiile de telefonie mobilă (ca în Bulgaria și Republica Cehă, printre altele).
 - Să studieze experiențele străine legate de donațiile în criptomonede și să se angajeze într-o discuție cu guvernul din Moldova cu privire la măsura în care practicile străine pot fi adaptate/utilizate în Moldova.
- Să continue discuțiile cu privire la necesitatea unor **standarde de autoreglementare** pentru filantropie. **Introducerea unui mecanism de asigurare a calității voluntar, bazat pe standarde recunoscute, ar putea fi luată în considerare pentru a îmbunătăți practicile de asigurare a transparenței și a consolida încrederea publicului în organizațiile societății civile, încurajând astfel și donațiile.** Exemple de astfel de mecanisme de autoreglementare sunt Marcajul de Încredere din Macedonia de Nord²²², Consiliul de autoreglementare a

²²² Ce este o marcă de încredere? Konekt, 2017, la <https://konekt.org.mk/en/filantropija/individualna-filantropija/sto-e-oznaka-za-doverba/>

organizațiilor implicate în fundraising din Ungaria²²³ și CBF – autoritatea olandeză de reglementare a fundraisingului.²²⁴ Standardele de autoreglementare ar putea include principii pentru organizarea colectării de fonduri în locuri publice, inclusiv prin intermediul urnelor de donații. Un exemplu este Codul privind fundraisingul din Marea Britanie²²⁵, care include secțiuni dedicate colectării de bani și fundraisingului în timpul evenimentelor.

- Să organizeze sesiuni de schimb de experiență și învățare reciprocă. Acest lucru ar putea fi realizat de un **grup, convocat de experți în strângerea de fonduri din OSC-uri care au experiență în strângerea de fonduri** și pot ajuta la diseminarea cunoștințelor practice suplimentare despre cum să se angajeze în strângerea de fonduri. Un exemplu ar putea fi înființarea unui club de colectori de fonduri – o organizație profesională de fundraiseri (strângători de fonduri) care se întâlnesc regulat și își împărtășesc experiențele și discută probleme importante. Astfel de grupuri există în Republica Cehă²²⁶ și Bulgaria, precum și Asociația Europeană de Fundraising²²⁷. În Bulgaria, Clubul de Fundraising a început să organizeze cursuri de dezvoltare a capacităților. De asemenea, Platforma poate organiza cursuri de formare profesională pentru fundraiseri.
- **Să inițieze discuții cu asociațiile mass-media** sau cu mass-media individuale despre cum să crească vizibilitatea filantropiei și a OSC-urilor în mass-media. Să organizeze formări pentru OSC-uri despre cum să își prezinte activitățile ca știri interesante și formări pentru asociațiile mass-media cu privire la relevanța activității OSC-urilor pentru publicul lor.
- **Să se implice mai mult cu donatorii corporativi**, inclusiv prin implicarea acestora în activitatea Platformei și prin comunicare regulată, de exemplu, prin organizarea unui eveniment în jurul filantropiei corporative. Aceasta ar putea întări înțelegerea reciprocă între companii și OSC-uri cu privire la interesele lor, ar crea oportunități pentru advocacy comun în fața guvernului sau altor părți interesate și ar oferi o platformă pentru a implica alte companii care nu sprijină încă OSC-urile.
- **Să continue discuțiile cu băncile pe condiții preferențiale pentru OSC-uri.**
- **Să exploreze problema plăților cu cardul efectuate de persoane din afara Moldovei** și să colaboreze cu băncile pentru a găsi o soluție practică de lucru pentru a încuraja donațiile din străinătate, inclusiv din comunitățile de diaspora.
- **Să promoveze baza de date ngo.md** pentru a permite oamenilor să verifice credibilitatea OSC-urilor în numele cărora se strâng fonduri.
- **Să promoveze debitul direct și alte opțiuni de donații regulate.**

Donatorii ar trebui să investească în sustenabilitatea financiară a beneficiarilor lor. Exemple de măsuri pe care le pot adopta donatorii pentru a sprijini sustenabilitatea financiară a OSC-urilor includ:

- **Să pună strângerea de fonduri și sustenabilitatea financiară a OSC-urilor pe primul loc** și să investească în proiectele OSC-urilor care vizează creșterea capacității acestora de a mobiliza resurse. Un exemplu este [Change the Game Academy](#), inițiat de Fundația Wilde Ganzen. [GlobalGiving](#) sprijină OSC-urile la nivel global cu instrumente și cunoștințe pentru a strânge resurse de la diverși donatori, inclusiv persoane fizice și companii.

²²³ "Együtt az átláthatóságért és az adományozók bizalmáért," Adománygyűjtő Szervezetek Önszabályozó Testülete, 2016, la <https://www.atlathatosag.eu> (accesat la 13 septembrie 2024).

²²⁴ "Informații în engleză," Autoritatea olandeză de reglementare a fundraisingului (CBF), la https://cbf.nl/information-english?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw5qC2BhB8EiwAvqa41sVqY6i86zbCIYglyrI3SkUQ4wUcGmrwPZdGVvy9TUI4vECNJe2xdRoCtSIQAvD_BwE (accesat la 13 septembrie 2024).

²²⁵ „Codul privind fundraisingul”, Autoritatea de reglementare a strângerii de fonduri la <https://www.fundraisingregulator.org.uk/code> (accesat la 13 septembrie 2024).

²²⁶ Centrul ceh pentru fundraising, la <https://fundraising.cz/en/>, (accesat la 13 septembrie 2024).

²²⁷ „Bun venit la EFA”, Asociația Europeană pentru Fundraising, la <https://efa-net.eu/>.

- **Să investească în proiectele OSC-urilor care vizează îmbunătățirea mediului pentru filantropie**, de exemplu, prin inițiative de advocacy. Un exemplu este programul [Giving for Change](#), finanțat de Ministerul Afacerilor Externe din Olanda.
- Să investească în dezvoltarea cunoștințelor și diseminarea acestora în rândul OSC-urilor, plasând accent special pe organizațiile din diferite regiuni. Aceste organizații au în general o capacitate mai mică și acces redus la cunoștințe. Unul dintre motive este faptul că au mai puțini angajați plătiți (multe persoane investesc timp voluntar pe lângă alte activități), prin urmare au mai puțin timp să se informeze cu privire la toate evoluțiile. Dezvoltarea cunoștințelor ar putea include cercetări asupra metodelor de strângere de fonduri care sunt în prezent utilizate în mică măsură, cum ar fi donațiile din salarii.
- **Să permită includerea unei linii bugetare ca parte a cheltuielilor directe** în proiectele finanțate pentru a acoperi costurile de strângere de fonduri și dezvoltare instituțională a OSC-urilor.
- **Să ofere contribuție echivalentă finanțării** pentru resursele strânse prin filantropie. Un exemplu al unui astfel de program este [Pamoja4Change](#), al Fundației pentru Dezvoltare Comunitară din Kenya.
- **Să sprijine dezvoltarea și implementarea strategiilor de sustenabilitate financiară ale beneficiarilor prin suport de bază sau granturi direcționate pentru a aborda problemele de sustenabilitate financiară.** De exemplu, în cadrul programului [BUILD](#), Fundația Ford permite beneficiarilor să investească în capacitățile lor instituționale, inclusiv în sustenabilitatea financiară.
- **Să permită un procentaj de cost indirect** care să le ofere beneficiarilor posibilitatea de a angaja contabili și consilieri legali sau financiari competenți sau de a participa la cursuri de dezvoltare profesională pentru a asigura conformitatea cu reglementările relevante. Donatorii ar trebui să se asigure că partenerii beneficiari au o înțelegere bună a procentajului de costuri indirecte și a ceea ce poate fi acoperit din acesta.

Companiile ar trebui să recunoască responsabilitatea lor față de societate și mediu și să dezvolte strategii de responsabilitate socială corporativă (RSC), cu accent pe impacturile pozitive asupra oamenilor și planetei. Pentru a face acest lucru, companiile pot:

- Să integreze RSC în operațiunile lor și să se concentreze pe filantropia strategică.
- Să exploreze diferite tipuri de colaborări cu OSC-uri, inclusiv:
 - Donații și sponsorizări;
 - Suport pro bono, în special în domeniul marketing-ului și comunicării;
 - Marketing legat de cauză; și
 - Donații din salarii.
- Să cerceteze baza de date ngo.md sau să se implice într-o organizație de rețea pentru a afla informații despre diferite OSC-uri și oportunități de a implementa bunuri publice folosind resursele OSC-urilor. Acest lucru le-ar permite să colaboreze cu organizații care nu sunt în vizorul lor (în special organizații mai mici sau din regiuni specifice), dar care ar putea fi bine aliniate cu valorile și obiectivele lor.
- Să împărtășească și să învețe de la alte companii despre cele mai bune practici în filantropia corporativă.
- Să sprijine partenerii OSC în eforturile lor de a diversifica veniturile, permițându-le să investească o parte din finanțare în capacitatea lor instituțională.

OSC-urile, donatorii și companiile ar trebui să colaboreze pentru dezvoltarea cunoștințelor privind filantropia. OSC-urile ar putea prelua conducerea în organizarea acestui lucru, iar donatorii și companiile pot contribui cu resurse financiare și expertiză și ajuta la identificarea experților relevanți. Dezvoltarea cunoștințelor ar putea include kituri de instrumente cu informații clare privind cerințele legale și șabloane (de exemplu, legate de contractele de donații și sponsorizări între companii și OSC-uri) și cercetarea metodelor de strângere de fonduri care sunt în prezent utilizate

în mică măsură, cum ar fi donațiile din salarii.

Platformele de crowdfunding ar trebui să ajute OSC-urile să înțeleagă mai bine despre cum să organizeze cu succes campanii de crowdfunding prin cursuri sau alte mijloace. Un exemplu de astfel de suport este secțiunea de [resurse de învățare](#) a site-ului GlobalGiving. Ar putea explora, de asemenea, posibilități de a reduce comisioanele, pentru a face donațiile mai atractive.

MECANISMUL DE DESEMNARE PROCENTUALĂ

Politici

Recomandăm **Guvernului**:

- Să adopte un rol mai proactiv în **sensibilizarea cu privire la mecanismul de desemnare procentuală în toate regiunile Moldovei și în promovarea acestuia**. De exemplu, guvernul poate introduce o extensie specifică pentru mecanismul de desemnare procentuală la Centrul de apeluri al Serviciului Fiscal de Stat, să organizeze instruirii și campanii de amploare (inclusiv ca parte a campaniei anuale de impozitare a veniturilor) și să elaboreze materiale explicative.

Reglementare

Recomandăm **Guvernului**:

- **Să stimuleze utilizarea mecanismului de desemnare procentuală de către contribuabili prin:**
 - Oferirea oportunităților de a desemna 2% dacă datoria fiscală a contribuabilului este mai mică de o anumită sumă (de exemplu, 100 MDL); și
 - Completarea în prealabil a formularului electronic de declarație a impozitului pe venit CET18 cu codul fiscal al OSC-ului către care contribuabilul a desemnat cele 2% în anul fiscal precedent. Aceasta facilitează desemnarea repetată, însă contribuabilul ar trebui să aibă posibilitatea de a schimba desemnarea.
- **Să asigure că mai multe OSC-uri pot beneficia de mecanismul de desemnare procentuală, transformându-l într-o sursă de venit mai atractivă prin:**
 - Extinderea termenului pentru organizațiile beneficiare pentru a-și achita datoriile de la 10 zile la 30 de zile lucrătoare de la data primirii notificării transmise prin e-mail de ASP înainte de a fi excluse din Lista beneficiarilor desemnării procentuale; și
 - Prelungirea perioadei în care OSC-urile pot utiliza venitul generat de desemnarea procentuală de la 2 la 3 ani, pentru a le oferi posibilitatea să adune o sumă mai mare înainte de a o aloca, astfel încât să aibă un impact mai mare.
- **Să exploreze posibilitatea creșterii procentului eligibil de la 2 la 3%, în conformitate cu obiectivul inclus în PDOSC 2024–2027.**
- Să exploreze posibilitatea extinderii mecanismului de desemnare procentuală la persoanele juridice.

Practică

Recomandăm **Serviciului Fiscal de Stat**:

- **Să ia măsuri pentru a reduce numărul de desemnări nevalide, cum ar fi:**
 - Să conecteze electronic codul fiscal al beneficiarului în favoarea căruia este făcută desemnarea procentuală în formularul de declarație fiscală la Lista beneficiarilor și să genereze un mesaj de eroare în cazul în care contribuabilul include numărul fiscal al unui beneficiar care nu se află pe listă.
 - Să notifice contribuabilii dacă desemnarea lor a fost procesată și în cazul în care aceasta este nevalidă să indice motivul.
 - Să notifice contribuabilii cu privire la obligațiile lor fiscale și să ofere un termen rezonabil de timp după desemnare pentru a achita orice datorie, în cazul în care desemnarea nu a fost procesată din cauza unei datorii fiscale restante.

- **Să ajute beneficiarii în a se conecta mai eficient cu contribuabilii** care îi pot sprijini, oferindu-le informații mai detaliate și segmentate despre contribuabili în raportul anual (în funcție de gen etc.).
- **Să publice rapoartele transmise de beneficiari** privind utilizarea contribuțiilor din impozitul pe venit pe site-ul său.

Recomandăm **companiilor** să ajute la promovarea mecanismului în rândul angajaților lor, încurajându-i să participe și distribuind lista oficială de organizații eligibile angajaților.

Este important ca **societatea civilă** să continue și să extindă promovarea mecanismului de 2% pe tot parcursul anului prin diverse canale care ajung la contribuabili din toate regiunile Moldovei.

Recomandăm **donatorilor** să continue să investească în promovarea mecanismului, în special prin sprijinirea organizațiilor comunitare din diverse regiuni, pentru a-și îmbunătăți cunoștințele și comunicarea despre acest mecanism.

Anexa 1: Analiza comparativă a beneficiilor fiscale în cazul donațiilor și sponsorizărilor

În această prezentare generală sunt incluse două tipuri de stimulente: **deduceri fiscale** și **credite fiscale**. În cazul deducerilor fiscale, donațiile sunt luate în considerare înainte de calcularea impozitului, prin reducerea venitului impozabil. Astfel, cu cât este mai mare rata impozitului pe venit, cu atât mai atractiv este acest beneficiu. În cazul creditelor fiscale, donațiile sunt luate în considerare înainte de calcularea impozitului, fiind deduse din impozitul pe venit datorat. Prin urmare, valoarea nominală a beneficiului este aceeași pentru toți contribuabilii, indiferent de rata impozitului pe venit aplicabilă.

Tara ²²⁸	Donatori individuali	Donatori corporativi
Belgia	Creditul fiscal: contribuabilii individuali au dreptul să deducă 45% din donație din impozitul lor pe venit. Suma totală a donațiilor eligibile pentru această reducere de 45% poate fi de maximum 10% din venitul impozabil sau €392.200, în anul 2024 pentru veniturile din 2023, oricare dintre acestea este mai mică. Donațiile trebuie să fie de minimum €40 per instituție pe an. Organizația beneficiară trebuie să emită un certificat fiscal.²²⁹	Deducerea fiscală: companiile pot deduce suma donată din impozitul pe venit până la maximum 5% din profitul net sau €500.000, oricare dintre acestea este mai mică. Donațiile trebuie să fie de minimum €40 per instituție pe an. Organizația beneficiară trebuie să emită un certificat fiscal.
Croația	Deducerea fiscală: donațiile pentru scopuri culturale, științifice, educaționale, medicale, umanitare, sportive, religioase, ecologice și alte scopuri de interes public sunt scutite de impozit în proporție de până la 2% din venitul lor anual brut din anul precedent. Procentul scutit de impozit poate fi mai mare, în conformitate cu o decizie a ministerului de profil privind finanțarea anumitor programe și acțiuni. Nu există o sumă minimă pentru contribuție pentru a fi eligibilă pentru scutirea fiscală. Pentru ca persoanele fizice care nu desfășoară o activitate, adică cele care nu depun o declarație anuală de impozit pe venit, să reducă baza de impozitare (să reducă impozitul pe venit cu până la 2% din veniturile obținute), trebuie să depună formularul la biroul competent al Administrației Fiscale, în funcție de locul de reședință.²³⁰ În plus, acestea trebuie să atașeze documente originale pentru a dovedi donația. Aceasta înseamnă copii ale ordinelor de plată și contractelor sau certificatelor de donație de bunuri și servicii.	Deducerea fiscală: donațiile pentru scopuri culturale, științifice, educaționale, medicale, umanitare, sportive, religioase, ecologice și alte scopuri de interes public sunt scutite de impozit în proporție de până la 2% din venitul lor anual brut din anul precedent. Procentul scutit de impozit poate fi mai mare, în conformitate cu o decizie a ministerului de profil privind finanțarea anumitor programe și acțiuni. Nu există un prag minim pentru contribuție pentru a fi eligibilă pentru scutirea fiscală. La depunerea declarației fiscale anuale sau a raportului, compania ar trebui să atașeze un document original care să servească drept dovadă a donației efectuate. Aceasta înseamnă copii ale ordinelor de plată și contractelor sau certificatelor de donație de bunuri și servicii.
Republica Cehă	Deducerea fiscală: donațiile sunt deductibile în proporție de până la 15% din baza de impozitare. Valoarea minimă a donațiilor este de 2% din baza de impozitare a persoanei fizice sau de cel puțin CZK 1,000 (aprox. €40). Organizația beneficiară trebuie să emită un certificat fiscal.	Deducerea fiscală: donațiile sunt deductibile în proporție de până la 10% din baza de impozitare. Valoarea minimă a unei donații care reduce baza de impozitare a companiei este de 2.000 CZK (aprox. €80). Organizația care primește donația trebuie să emită un certificat fiscal sau să semneze un acord de donație.

²²⁸ În elaborarea acestui tabel, evaluarea a folosit raportul „Ghid pentru o piață unică a filantropiei în UE”, fundația King Baudouin, noiembrie 2023, <https://kbs-frb.be/en/guide-towards-single-eu-market-philanthropy>; și Worldwide Tax Summaries Online, PwC, at <https://taxsummaries.pwc.com>.

²²⁹ „Giften,” Federale Overheidsdienst Financiën, at <https://financien.belgium.be/nl/particulieren/belastingvoordelen/giften#q4>.

²³⁰ „Obrazac Za Priznavanjem Prava U Posebnom Postupku Za,” Obrazac ZPP-DOH, la https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrazi/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/ZPP-DOH.pdf.

Franța	Creditul fiscal: contribuabilii individuali sunt eligibili pentru credite fiscale în proporție de 66% din valoarea donației, cu un plafon de 20% din venitul impozabil anual. Totalul creditelor fiscale ale unei persoane fizice pentru un an nu poate depăși 20% din venitul impozabil al acesteia. Persoanele fizice pot raporta sumele excedentare autorităților fiscale, iar acestea vor fi compensate cu impozitele datorate pe o perioadă de cinci ani.²³¹ Organizațiile beneficiare trebuie să depună o chitanță de donație donatorilor, în formatul stabilit de autorități.	Creditul fiscal: entitățile juridice sunt eligibile pentru credite fiscale pentru donații, care sunt calculate la 60% din valoarea donației. În cazul în care contribuțiile caritabile ale entității juridice într-un an depășesc 2 milioane EUR, creditele fiscale vor fi calculate la 40% din valoarea donației (această rată rămâne 60%, indiferent de suma donației, pentru donațiile către organizații care oferă mese gratuite persoanelor aflate în situații dificile sau care furnizează locuințe și îngrijire gratuite). Totalul creditelor fiscale ale unei entități juridice pentru un an nu poate depăși 0,5% din cifra sa de afaceri anuală sau 20.000 EUR, oricare dintre acestea este mai mare.²³² Companiile pot raporta sumele excedentare autorităților fiscale, iar acestea vor fi compensate cu impozitele datorate pe o perioadă de cinci ani. Companiile au obligația de a raporta donațiile și plățile care depășesc suma de €10.000 într-un an fiscal, pentru a beneficia de avantajele fiscale. Pentru fiecare donație, companiile trebuie să depună o declarație la autoritățile fiscale prin intermediul unui formular specific furnizat de acestea.²³³
Germania	Deducerea fiscală: donațiile sunt deductibile în proporție de până la 20% din venitul anual. Nu există o sumă minimă pentru contribuție. Donațiile care depășesc limitele deductibile pot fi reportate pentru anii următori. În plus, un donator individual poate deduce până la 1.000.000 EUR pentru o donație către capitalul unei fundații cu scopuri eligibile o dată la zece ani. Deducerea poate fi realizată în anul donației și/sau împărțită pe următoarele nouă ani. Donatorii trebuie să depună chitanța de donație (Zuwendungsbestätigung) emisă de organizația care primește donația, conform unui formular furnizat de autoritățile fiscale. În locul chitanței de donație, poate fi suficientă o dovadă de depunere a numerarului sau confirmarea rezervării unei instituții de credit, în cazul în care donația nu depășește €300.	Deducerea fiscală: donațiile sunt deductibile în proporție de până la 20% din venitul impozabil anual sau 0,4% din cifra de afaceri și salarii. Nu există o sumă minimă pentru contribuție. Donațiile care depășesc limitele deductibile pot fi reportate pentru anii următori. Donatorii trebuie să depună chitanța de donație (Zuwendungsbestätigung) emisă de organizația care primește donația, conform unui formular furnizat de autoritățile fiscale. În locul chitanței de donație, poate fi suficientă o dovadă de depunere a numerarului sau confirmarea rezervării unei instituții de credit, în cazul în care donația nu depășește €300.

²³¹ „Sistemul fiscal,” Ministerul Culturii din Franța, la <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematic/patronage/Individuals/The-tax-system>; și „Impôt sur le revenu - Dons aux associations et organismes d'intérêt général,” Service Public de France, la <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F426>.

²³² “Mécénat d'entreprise : dons en faveur d'organismes sans but lucratif,” Service Public de France, la <https://entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F22263>.

²³³ „Sistemul fiscal general,” Ministerul Culturii din Franța, la <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematic/patronage/Companies/The-general-tax-system>.

Țara ²²⁸	Donatori individuali	Donatori corporativi
Țările de Jos	Deducerea fiscală: donațiile sunt deductibile între 1% și 10% din venitul impozabil, cu condiția ca contribuabilul să fi donat mai mult de €60 în total. Pentru donațiile periodice, nu există un prag minim, iar donația este deductibilă până la 100% din venitul impozabil, cu un maxim de €250.000. Donațiile periodice sunt acele donații pe care donatorul se obligă, printr-un act notarial sau un act privat de donație, să le plătească anual timp de cel puțin cinci ani în timpul vieții.²³⁴ Contribuabilul trebuie să poată dovedi donația la cererea autorităților fiscale, de exemplu, prin extrase de cont.	Deducerea fiscală: Donațiile sunt deductibile în proporție de până la 50% din profitul impozabil, cu un maxim de 100.000 €. ²³⁵ Contribuabilii corporativi trebuie să poată dovedi donația (de exemplu, prin confirmare de primire, extras de cont). Donațiile în natură cu o valoare care depășește €10.000 trebuie să fie susținute de un raport de evaluare sau o factură fiscală.
Polonia	Deducerea fiscală: contribuabilii individuali pot deduce din venitul impozabil donațiile efectuate către OSC-uri dedicate unor scopuri publice specifice în scopuri de interes public, până la 6% din venitul impozabil anual. Donația trebuie să fie documentată printr-o dovadă de plată, iar în cazul donațiilor în natură, este necesar un document care să menționeze valoarea donației și o declarație de acceptare din partea organizației beneficiare.	Deducerea fiscală: Contribuabilii corporativi pot deduce din venitul impozabil donațiile efectuate către OSC-uri dedicate unor scopuri publice specifice, cu un plafon de până la 10% din venitul impozabil anual. Donația trebuie să fie documentată printr-o dovadă de plată, iar în cazul donațiilor în natură, este necesar un document care să menționeze valoarea donației și o declarație de acceptare din partea organizației beneficiare.
România	Nu există beneficii fiscale pentru contribuabilii individuali. Contribuabilii individuali pot desemna OSC-urilor 3,5% din impozitul pe venit datorat. Persoanele fizice autorizate care câștigă bani din activități independente pot deduce cheltuielile de sponsorizare în proporție de până la 5% din venitul impozabil.	Creditul fiscal: contribuabilii corporativi care oferă sponsorizări OSC-urilor pot deduce aceste sponsorizări din impozitul pe profit în proporție de până la 20% din impozitul pe profit datorat. Pentru companiile cu venituri anuale de peste 1 milion de euro, se aplică un procent maxim de 0,75% din venitul anual. Atunci când cheltuielile legate de sponsorizare depășesc limita, diferența poate fi dedusă din impozitul pe profit în următorii 7 ani consecutivi. În plus, atunci când creditul aplicabil nu a fost utilizat integral, contribuabilii corporativi pot solicita autorității fiscale să redirecționeze o parte din impozitul pe venit plătit către un OSC pentru realizarea sponsorizărilor, în termen maxim de 6 luni de la data depunerii declarației fiscale. Trebuie să existe un contract de sponsorizare, iar compania trebuie să completeze un formular furnizat de autoritățile fiscale pentru a declara cheltuielile.

²³⁴ "Periodieke giften en gewone giften - wat is het verschil?" Belastingdienst, la

<https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/aftrek-en-kortingen/content/verschil-periodieke-giften-gewone-giften>.

²³⁵ "Aftrekbare giften," Belastingdienst, la

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/winst/vennootschapsbelasting/aftrekbare_giften#:~:text=Giften%20aan%20algemeen%20nut%20beogende,de%20giften%20schriftelijk%20kunnen%20bewijzen.

European Center for
Not-for-Profit Law

European Center for Not-for-Profit Law

5 Riviervismarkt, 2513 AM, The Hague, Netherlands

www.ecnl.org

x.com/enablingNGOlaw

<https://www.linkedin.com/company/european-center-for-not-for-profit-law/>

International Center for Not-for-Profit Law

1660 L St NW, Suite 600 Washington DC, 20036, USA

www.icnl.org

<https://x.com/ICNLAlliance>

[https://www.linkedin.com/company/international-center-for-not-for-profit-law-icnl-/](https://www.linkedin.com/company/international-center-for-not-for-profit-law-icnl-)